

dinasztikus politika, sőt a legjobb osztrák politika is. Jöjjön hát valahára az a súlypont. Eddig olomlában járt, ha ugyan valóban utrakelt már. Siessen ide tehát. A nagy világon e kívül nincsen számára hely!

A földművelési vita.

Budapest, március 19.

A napirend előtt két említésre méltó dolog történt. Barta Ödön egy kuriai értesítés kapcsán megemlítette, hogy a Kuria a redaráhított bíraskodási jog gyakorlásában már jár el egészen egyöntetűen, amivel a kuriai bíraskodásról szóló törvénynek ismét leszógozte egyik hiányosságát. Aztán ismét csak Barta Ödön figyelmzett arra a körülményre, hogy az elmúlt országgyűlésből kiküldött horvát regnikoláris bizottság a maga tanácskozásairól nem tett jelentést az országgyűlésnek. Erre az utóbbi figyelmzettetésre Széll Kálmán miniszterelnök megjegyezte, hogy az a bizottság az országgyűlés feloszlását következtében csakugyan nem készíthette el jelentését, de a kormány a szükséges aktákat rendelkezésre bocsátja az új regnikoláris bizottságnak, mely aztán jelentésében az első tanácskozásokról is be fog számolni. Ebben a nyilatkozatban a t. Ház megnyugodott.

Egyébként a mai ülést is egészen betöltötte a földművelési tárca költségvetésének részletes tárgyalása. Szélesen, unalmasan hömpölygött ez a vita, vajmi kevesen érdeklődnek iránta. Egy kicsit sok már a jóból. Ma kivált a viz-szabályozási és a szőlészeti kérdések szözlöttak sok szónokot sorompóba. A Morva-szabályozásról a néppárti Trubányi János, a Tisza-szabályozásról Papp Elek, a Sió-szabályozásról Hertelendy Ferenc, a Rába-szabályozásról pedig Bolgar Ferenc és Major Ferenc beszélt. Nagybőv érdeklődést csak az az érdekes felszólalás keltett, melynek keretében Hieronymi Károly nyilatkozott az ő megszokott alapságával a csatorna-kérdésről általában. Hieronymi, aki e téren valóságos nemzetközi szaktekinély, mindvégig leköttötte a Ház figyelmét fejtegetéseivel, amelyek e nagyérdők kérdés egész anyagát felölelték. Darányi Ignác miniszter mind ezekre a felszólalásokra előékenyen válaszolt, óvott minden túlzástól, de komolyan kilátásba helyezve a víziutak kellő fejlesztését.

A szőlészeti és borászati tételnél a vita csak megindult, de az idő rövidsége miatt nem fejeződhetett be, noha most három óráig tart a tanácskozás. Bernáth Béla, Boda Vilmos, Edöös Bálint és gróf Zselénzsky Róbert ajánlottak egyet-mást a miniszter figyelmébe, de a tételhez még többen is föl vannak jegyezve s nincs kizárva, hogy ez a részletes vita minden várakozás ellenére még holnap sem fejeződik be.

A képviselőház ülése március 19-én.

— Kezdeté délelőtti 10 órakor. —

Elnök: Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Fejérváry Géza, Darányi Ignác, Cseh Ervin.

(A Kuria ítélete.)

Elnök: Bemutatom a Kuria átiratát a vonatkozó ítélettel együtt, amelyben a Horváth Dezső képviselő választásának érvénytelenítése iránt beadott kérvényt elutasítja. Minthogy azonban az ítélet indoklásában a Kuria a kérvényben több helyen panaszolt csoportok által állítottak elkövetett kihágások és rendzavarások megbírástát, mint amely esetek nem esnek az 1899-ik évi XV. törvények 3. §-ának harmadik pontja alá, hatáskörébe nem tartozónak mondotta ki, emelőlgova a nevezett képviselőnek igazoltatása függőben hagyatott, amennyiben az 1899-ik évi XV. törvények 12. §-ának és a házszabályok 110. szakaszának értelmében a most történt bejelentéstől számított 15 nap alatt az említett érvénytelenségi okra panasz adható be a képviselőházhoz.

Barta Ödön: Az elnök úr székéből kihirdetett értesítés szerint a Kuria hozott ítéletet oly petíció felett, mely petíció részben az 1899. XV. törvények 3. §-a értelmében a Kuria hatáskörébe ualt, részben pedig a bíráló-bizottságok hatáskörébe ualt panaszokra van alapítva. A helyett, hogy az általam most felolvasandó 1899. évi XV. törvények 62. §-beli világos rendelkezések szerint mindjárt a tárgyalás elején kirekesztette volna a tárgyalás keretéből azokat a panaszpontokat, mely panaszpontok hatáskörébe nem tartoznak és erről a Házról a 62. § utolsó bekezdése értelmében külön határozat alakjában értesítette volna, hogy a Ház a házszabályok 110. §-a értelmében az illető panaszokat a bíráló-bizottságok előtt való érvényesíthetőségre a választóknak a jogot megnyissa, a helyett letárgyalta az egész ügyet, meghozta az ítéletet és az ítéletben nem is rendelkezés alakjában mondta ki azt, hogy ezek kizártnak a tárgyalás keretéből. Világos tehát az is, hogy a Kuria nem járt el helyesen, hogy ha ítéletének indoklásában mondja ki, hogy ő kizárt valamely esetet a maga ítékezés köréből, mert az nem tartozik a hatáskörébe. A polgári jognak ilyen elhomályosítását elhallgatni nem szabad. Szükséges volna, hogy a Ház erre a Kuria ítéletét figyelmeztesse.

Elnök: T. képviselőház! Én ugy fogtam fel, hogy a t. képviselő ur nem adott be ellenindítványt azzal az előterjesztéssel szemben, amelyet én tettem, s azt hiszem, hogy nekem csak egy szóval fel kell talán ditenem az én eljárásomnak és az én előterjesztésemnek indokait. (Halljuk! Halljuk!)

En nem jártam el könnyedén ez ügyben, amint t. képviselőtársam tudja, hanem ezt az ítéletet, mely már három nap óta kezembem van, csak ma jelentettem be a Háznak, mert azt akartam gondolni a dolog magam is és illetékes férfiaknak tanácsával akartam élni. Az, vajjon a Kuria ítéletének formájában helyesen jart-e el, vagy nem, az a bírálathoz nem tartozik. Az én bírálathoz az tartozik, hogy olyan előterjesztést tegyek a Háznak, mely a Háznak a törvény s a házszabály által kijelölt jogkörét és szerepét magában foglalja és megállapítja. (Helyeslés.) Már pedig az 1897. XV. törvények 12. §-a szerint: „ha a Kuria a kérvényben foglalt érvénytelenségi ok felett a bíraskodást hatáskörébe nem tartozónak mondotta ki, az ily érvénytelenségi ok feletti bíraskodást a képviselőház gyakorolja”. A képviselőház tehát nem

tagadhatja meg a bíráltnak gyakorlását azoktól, akik azt a bíráltnak nem a igénybe akarják venni hogy ha bármilyen módon kizöletik vele az, hogy a Kuria valamely érvénytelenségi okot a maga tárgyalásából kizárt.

Ezen az alapon és abból az elvből kiindulva, hogy ebben az esetben magasabb jog a közönségnek az a joga, hogy a maga igazat kereshesse és törvényesíthesse azon fórumok előtt, amelyeket a törvény kijelölt, tettem azt az előterjesztést.

(Napirend előtt.)

Barta Ödön: Még a mult országgyűlésen lejárván a Horvátországgal fennálló pénzügyi egyezmény hatálya, annak újabb meghosszabbítása céljából a tárgyalások megkezdésére az ugynevezett regnikoláris bizottság kiküldetett. Ezen bizottság tárgyalat, nunciomokat váltott és szóbeli tárgyalásokat is folytatott, amelyek azonban eredményre nem vezettek és illetőleg az országgyűlés berekesztetvén, egy újabb regnikoláris bizottság kiküldésének szüksége állott elő.

Ha valaki megbízást kapott, a legkevesebb az, amivel megbízójának tartozik, hogy a megbízásában való eljárásról, akár sikerült az eljárás, akár nem, a siker vagy a sikertelenség okainak ismertetésével, jelentést tegyen. A volt horvát regnikoláris bizottság azonban, amelynek mandátuma azért szűnt meg, mert a mult országgyűlést eloszlatták, ilyen jelentést nem tett. Kéri a miniszterelnököt, hogy az ez irányban történt sérelemnek az orvoslásáról gondoskodjék.

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! Barta Ödön t. képviselő ur már egy ízben szíves volt ezt a kérdést felhozni és ugy gondolom, akkor is már eléggé megnyugtatóan nyilatkoztam arra nézve, hogy az irományok, jegyzőkönyvek és nunciomok, amelyek azon országos bizottság tárgyalásainak szubsztatátum képezi, kellő időben ki fognak nyomtatni, sőt fognak osztani és a regnikoláris bizottság tagjainak rendelkezésére fognak állani. Az országos bizottság mint méltóztatik tudni, a horvát küldöttséggel nem bírt megállapodásra jutni nem pedig azért, mert bár igen behatóan és hosszasan tárgyalták a kérdést, oly ellentétek merültek fel a tárgyalások közben, hogy azok ki egyenlíthetők nem voltak. Az országos bizottság mindig remélte azoknak kiegyenlítését és így a mult őszre halasztotta a tárgyalások újrafelvételét. Időközben az országgyűlés be lett rekesztve, ennek folytán a tárgyalások jónala megszakadt és így az országos bizottság nem is tartott már záró ülést, záró jelentést nem készített, így azt a Háznak be sem adhatta.

Igaz van a t. képviselő urnak abban, hogy nyom nélkül nem tűnhetik el ennek a bizottságnak a működése. Eppen azért azt gondolom, hogy miután a mult országgyűlésnek jelentést nem tett, most pedig az az országos bizottság többé nem létezik, de az az országgyűlés nem létezik, amely kiküldött, ugy lehetne a hiányt pótolni, hogy az új országos bizottság majdan rekapitulálja mindazon dolgokat, amelyek történtek és azokról a maga jelentésével együtt a Háznak jelentést tesz.

De, hogy a dolog lényegén is segítve legyen és hogy a t. képviselő ur kívánságának a lényege is teljesüljön, intézkedni fogok, hogy mielőtt az országos bizottság újra megkezdje működését, azon iratok ki legyenek nyomva, sőt legyenek osztva és annak a bizottságnak rendelkezésére bocsátásának ugy a jegyzőkönyvek, mint a nunciomok, tehát az egész anyag az összes adatokkal, amely annak a bizottságnak a rendelkezésére állott. (Helyeslés.) Ez meg fog

van. A hazulról kapott csinos apanagan nagy része barátai kölcsönök alakjában röpött a Nirvánába. Máskülönbem sem lett volna ajánlatos vele kikötni: egyike volt a legkittinőbb pisztolylovoknak, akiknek veszélyes művésztét valaha megcsodáltam.

Ily, egész a dolgok velejéig kifogástalan viszonyok között jutott fülébe a rettentő hír, hogy unokanővére, állítólag, meglehetősen méltatlan életet folytat. A lappangva terjedő hír — bár valami Rokitsanszky Róbert ajánlottak egyet-mást a miniszter figyelmébe, de a tételhez még többen is föl vannak jegyezve s nincs kizárva, hogy ez a részletes vita minden várakozás ellenére még holnap sem fejeződik be.

Elhatározását nyomon követte a tett. Tán attól tartott, hogy ha gondolkozik, meghátrál. A minisztérium előtt bérkocsiba ült és elhajtott unokanővére lakására. Lássa, mi igaz a pletykából, mi nem. Mintegy három év óta ugyan alig érintkezett a fiatal asszonnyal, meg sem is igen látogatta, mert ki nem állhatta a férjét, a szálíngózzal mendemondának azonban okvetlenül útját kell vágna, különben a kegyelmes nagynéninek is fülébe talál jutni, s beláthatatlan családi bonnyodalmaknak válhat okozójává, mely kihatással lehetne az ő nevére is. Meg kell tehát tudnia, hogy mi van azzal a Rokitsanszkyval s az asszonynak felelnie kell.

A fogalmazó ur szeme megvilámlott. Érezte, hogy éppen oly brutális tudna lenni, mint bármely „gyermek a népből” s izmos, fekete ökle súlyos erővel sújtana le arra az emberre, ki-

től családja tisztességét kellene megvédelmeznie. De csillapította magát: lassan... a heveskedés nincs helyén... A fiatal rokon elvégre férje nevet viseli és nem az övét. S ha a férj odáig súlydott, hogy inkább a versenypárikkal, traineerekkel s főleg az absinth-tel tördölk, semmint a maga és hitvese jó hírnevét — követelő formában neki nem áll jogában magaviseletét szemére lobbantania. Elhatározta tehát, hogy fékezni fogja magát. Nem lesz se keserű, sem indulatos. Kérni fogja az asszonyt.

A körüti palotához érve, bejelentette magát. Fogadtatása a lehető legviszályosabb volt. Az asszony mindössze egy pillanatig nézett rá kissé megrezzen, éles, fűrkésző tekintettel, aztán felugrott a kereketről, s oly zajos örömmel repült karjai közé, hogy majdnem feldöntötte.

— Végre, végre! Kedves László, szabad így elhanyagolni minket? S különösen engem... engem!

— Édes Sáriám... kezdte nagyon komolyan a fogalmazó ur.

— Ne ezen a hangon, szörnyeteg! kiáltotta nevetve a cousine, s még közelebb nyomulva, megrázta tréfás pajkossággal a férfi vállát. — Elszakítottam a kabátját, maga esuf... okos ember! Nem fél, hogy kikap? Be mert ide jönni, pedig tudja, hogy már egy egész örökkévalóság óta nem mutatkozott. Pirulna kellene édes szent Lászlóm! — Igaz, — folytatta könnyű sóhajjal — hogy az utóbbi években nem nagyon rajongtunk egymásért, de ennek ki az oka? A férjem! Nem szeretsz vele találkozni és igazad van. Oh, az én férjem, kedves barátom, az én férjem... A férjem — ismételte kicsinylő, ingerült mozdulattal — ne is beszéljünk róla...

— Hallottam bizonyos dolgokat — folytatta a fogalmazó ur, s minden erejét összeszedte, hogy hangjának és modorának nyugalmat parancsoljon. — Te is? A férjemről természetesen...

— Róla is.
— Es rólam?
— Igen, Sárika.
— S most bizonyosan azért jöttél...

— Nem tagadom, — felelte szárazon az ifju, — azért jöttem, mert meg akarom kérdezni...

— Várj, Laci, várj! Mielőtt tovább mennénk, meg kell kérjelek, hogy férjemet hagyj ki társalgásunkból. Mióta tisztí rangjáról — minden ellenkezőm és könyörgésem dacára — lekötözött, s minden idejét annak az utálatos Rokitsanszky báronak társaságában tölti: azóta teljesen elvesztett ember. Borzasztó gyöngeségem nem tud többé uralkodni, láthatod, ha találkozik vele — olyan sápadt, mint a halott, s gyakran napokig is távol van a háztól... Rokitsanszky Bécsbe is magával hurcolja. Isznak és kártyáznak... Oh, milyen élet!

— Hallottam, — válaszolt az ifju — de egyebet is hallottam, Sárika, s bármily szeretetreméltó, bájos és eszes asszonynak tartalak is...

— Nini! Bók a te ajkaidról? ... Mi történt veled, ember!

— A társaságban beszélnek rólad s ez kellemetlen. Ez az, amit tudtadra kellett adnom, mielőtt a tanehoz is eljut a dolog.

Az asszony gömbölyű, rózsás arcáról hirtelen eltűnt a pajzán mosoly.

— Beszélnek rólam...:

— Igen.

— Mit beszélnek? — kérdezte szigoruan, s oly parancsolló, annyira fölényes és büszke tekintettel nézett az ifju szemei közé, hogy a fogalmazó ur akaratlanul összeresztett és megzavarodva tekintett rá. Teringtetét, csak nem lőtt bakot...

Az asszony gyönyörű, meleg szemei most jéghidegcséggel tapadtak rá. Nyulnak alakja megnőtt, ajkai összeszorultak, melle kevélyen kidagadt... mint a párdue-maszkáló, ugrás előtt... — Tudni akarom, hogy mit beszélnek!

történni. t. Ház, és azt hiszem, az a cél, amelyet a t. képviselő ur el akar érni, amelyet én teljes mértékben méltányolok és amelyet csakugyan meg is kell valósítani, teljesen el is éretik. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Barta Ödön félreértett szavait igazítja helyre.

Szál Kálmán miniszterelnök: Nem értette félre felszólalásnak ezt a részét sem, de erre nézve azt mondotta, hogy az az országgyűlés, amely ezt a bizottságot kiküldötte többre nem létezik és nem létezik az a bizottság sem, a jelentés szerkesztésére sem jöhet össze a régi mandátum alapján, amely immár megszűnt, hanem ezt pótolni és kiegészíteni akarta azzal a javaslattal, amelyet tett. Bizonyára meg is tette volna jelentését a bizottság, ha az országgyűlés feloszlása be nem következik, még pedig a mandátum lejárt előtt, — a mit a bizottság nem tudhatott előre.

A földmívelésügyi tárca.

Trubnaji János: A vízszabályozás tételénél a Morvaszabályozás ügyében szól, amelyet nem tart csekélyebb érdekűnek, mint a Tisza- vagy Rábaszabályozást. Vázolja az ügy történetét, amelybe osztrák érdekek is közébejáratk. Sürgős intézkedést kér.

Hertelendy Ferenc: A földmívelésügyi miniszternek az erdeme, hogy figyelmét a Duna és Tisza mellékfolyóinak hajózhatóvá tételére kiterjesztette és így szaktanulmányok végzésére egy kitűnő vezetés alatt álló külön osztályt szervezett. Terve van véve a Körös-, Maros-, Szamos- és Bégának hajózhatóvá tétele és a kereskedelemügyi kormány, másrészt a budapesti-csongrád- és a vukovár-samaai csatornát tanulmányoztatja. Van azonban egy folyó, illetőleg csatornánk, amelyről eddig igen kevés szó esett, noha azt hiszem, alig lehet az országban oly vizut, amely oly csekély költséggel lehetne hajózhatóvá tenni, mint pl. a Sió. Ennek hajózhatóvá tétele a dunai torkolatig 100 kilométer vizut nyitna meg. És ha a Balatonba ömlésénél a Sió-zsilip akadályt nem képezne. Körülbelül 125 kilométer vizut nyitna meg a Balatonon és így csekély költséggel 125 kilométer vizut lehetne hajózhatóvá tenni. A Sió-meder javításának munkálatai befejeztetvén, ismét másfél méter mély vizut áll rendelkezésre és zsilip átalakítása, amint értesülést szereztem, alig kerülne többé 200,000 koronánál és akkor ezen vizut nem egészen megterhelt 350 tonnás uszályokra hajózhatóvá tételük.

A torgalom, melyet a Sió várhatának, elég tekintélyes lenne, mert a Sió mentén a dunai torkolat után az Alkúdtól, mely nagyon szűkölődik köben, badaosonvi kitűnő bazattal, esetleg mészkövel el lehetne látni és így a transzverzális utak fenntartása az államnak sokkal kevesebbe kerülne. Azért igen melegen ajánlom ezt a tervet az igen tisztelt miniszter ur szíves figyelmébe és jóakarátába, mert számba nem jöhetik csekély költséggel olyan hosszú vizutot tudnánk megnyitni, amilyen kevés van az országban. A tételt elfogadom. (Élénk helyeslés jobboldél.)

Papp Elek a Tisza-szabályozást teszi szóvá. Olyan területeket szabályoztak, amelyek árvízmentesek voltak, viszont más területeket a szabályozás folytán árvízveszélybe tettek. A szabályozás nem volt egységes s ez okozta, hogy a tiszaparti lakosok közül oly sokan tönkrementek. Beszél az csesdi lap lecsapolásáról is s statisztikailag bizonyítja, hogy mily nagy kárt okozott ez a szabályozás az odaváló lakosságának. A tételt nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Bolgár Ferenc: Gróf Batthyány Tivadar tegnap

egy nagyon érdekes beszédben részletesen foglalkozott azon serelemekkel, melyek a Fertő mentén levő községeket a Rába-szabályozás folytán érik. Engedje meg a t. képviselőhöz, hogy a Fertő mentén levő egyes községek nevében én is egész röviden felszólaljak és eladja azon igazán nagy serelemeket, melyeket ezek a Rába-szabályozás által szenvedtek, időképp pedig a földmívelésügyi minisztert figyelmeztessen és felkérjem arra, hogy a Rába-szabályozási társulat legújabb tervénél éljen a kellő elővigyázattal.

Nem értem egyáltalában, hogy ezeket a községeket, Rákost, Medgyest, Feketevárost, Rostot, Széleskutat, Fehéregyházát miképpen lehetett a Rába-szabályozásba bevonni, mert ezek talán életükben nem hallottak a Rábáról soha semmit és ennek a szabályozásnak semmiféle hasznát nem veszik. Tény azonban az, hogy ez a nép, amely a filloxa pusztításai által már is tönkre van téve, ezekkel a roppant terhekkel, amelyeket a Rábaszabályozás következtében kénytelen elviselni, mihamarabb a szocializmus karjaiba veti magát és ezekből kerül ki a legnagyobb része annak a kontingensnek, amely Amerikába kivándorol. En az hiszem, hogy ha már eddig a törvény értelmében nem lehetett azt tenni, hogy ezeket a községeket ezen kötelezettség alól felmentse, legálább most, a Fertő lecsapolásánál, őket semmi szin alatt sem volna szabad az érdekeltek közé bevonni.

A Fertő lecsapolásának összes munkálatai körülbelül 8 millió koronára vannak kontemplálva, de látjuk azt, hogy mikor első ízben a Rábaszabályozásról volt szó, akkor is két millió koronában állapították meg a költségeket és mi volt a következés, hogy később még 2,800,000 koronára volt szükség és most ismét nyolc millió koronát kérnek a szabályozást. Ezek a terhek mind a szegény emberek vállaira fognak mehezenni, én tehát nem értem és józan észszel össze nem egyeztettem, hogy hogyan jutnak ezek az emberek, akiknek abból semmi hasznuk nincsen, ahhoz, hogy a terheket ők is éppen abban a mérvben viselék, mint azon községek, amelyek a Rába mentén ieksznek.

En azért igen kérem az igen t. földmívelésügyi miniszter urat, hogy kegyeskedjék azokat a terveket, amelyeket a Rába-szabályozó Társaság hozzá betherjesztett, nemcsak technikail, hanem gazdasági szempontból, átvizsgálni.

Továbbá bátor volnék még a t. miniszter urat arra is figyelmeztetni, hogy a t. földmívelésügyi miniszter ur által a múlt esztendőben a Fertő-tó vidékére és első sorban annak szőlőtermelésére vonatkozólag kiadott munkában a következő mondatok foglaltak (olvassa): a Lajtha-hegység déli oldalának lejtőjén a ruszt-rákosi dombhat, va amint az amattól délre és emettől nyugatra elterülő medence kiemelkedőbb részei, régi idők óta fogva alkalmas és kiválóan kedvező helyűl szőlőültetvények földmívelésének.

Maga a Lajtha-hegység óriási védőfal, a természet által észak hideg szelei ellen alkotva, a Fertő pedig — mely az egész vidék keleti oldalát érinti — nem más, mint a vidék éghajlatának szabályozója mely a vidék szőlőművelésére részint a hőmérséklet kiegyenlítése és ezt által legalább részben a tavaszi fagyok elhárítása, továbbá a szőlő érése, részint pedig a csapadékképződés elősegítése következtében föltötte jótékony hatást gyakorol.

Előállhat tehát az a helyzet, hogy ha a Fertőt lecsapolják, az egész vidéknek híres szőlőtermelése egészen tönkretételük és a nép tényleg kényszerítve lesz arra, hogy hazáját elhagyja, mert nem képes abból a földből magából, amely különben rendelkezésre áll, megélni, ha a szőlőtermeléssel kényszerítve volna elhagyni. (Ugy van! Ugy van! a

középen.) Kérem tehát az igen t. földmívelésügyi miniszter urat, hogy kegyeskedjék e tekintetben elővigyázattal lenni; kérem erre az igen t. miniszter urat annál is inkább, mert amit a Rába szabályozási közgyűlés jegyzőkönyvéből is láthatja, ezen tervek előadására egyáltalában csak tizenhat szótöbbséggel történt. Ez sem volt reális többség, hanem úgy jött létre, hogy egy község kiküldöttje a községtől kapott megbízás ellen szavazott. Meg vagyok győződve róla, hogy a miniszter ur kellő objektivitással és a nála tapasztalt megfontolással fog e kérdés elé is lépni, de mégis, halva azt a sok panaszt, amely ebben a tekintetben azon a vidéken emeltetik, mégis kötelességemnek tartottam a kérdésre a t. miniszter ur figyelmét felhívni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Elnök az ülést tíz percre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Majör Ferenc ismételtén sürgeti a Rába-szabályozási kérdésnek megoldását, a tételt nem fogadja el.

Hieronymi Károly: Akik e tételhez hozzácsatlakoztak mind azt panaszkodtak fel, hogy a vízszabályozási, illetőleg ármentesítési költségek az érdekeltekre nézve már elviselhetetlenek, hogy e költségek kivételére nem történik kellő arányban és csaknem mindannyian egy vagy más formában az állam segítségét és közreműködését óhajtják és terhek könnyítésére igénybevenni. Valahányszor tárgyalni fogja ezt a képviselőház abból a szempontból, hogy a kivétel helyese, eredményese sohasem fogunk jutni, mert törvényeink értelmében ennek a kérdésnek elbírálása nem a képviselőházhoz tartozik, nem is képezheti a képviselőház határozatának tárgyát.

Eötvös Bálint: Hozzunk új törvényt!

Hieronymi Károly: Azt az új törvényt sem hozzhatjuk azon az alapon, hogy az érdekeltség hozzájárulása föltétlenül parlament határoz. Akik a Rábaszabályozásról beszéltek, mindig csak arról beszéltek, hogy egyes érdekeltek és egyes községek vannak aránytalanul megterhelve. Arról azonban nem volt szó, hogy valamennyi érdekelte károsodik a Rábaszabályozással. Ezek a bajok olyanok, mint a gyermekek. Az éhes és a beteg gyermek sir, a jólakott halgat. Így van ez a Rába és más vízszabályozási érdekelteknél. Akik hasznát huznak hallgatnak, akiknek bajuk van, sirmak és lármáznak. (Felkiáltások balról: Természetesen!)

Az 1848. előtti országgyűlések, nevezetesen a regniklóriai deputációk egészen helyesen mondták ki azt az elvet, amelyet az állam mindig követett, hogy az ármentesítési költségek az érdekelteket illetik, ellenben a mederszabályozás az állam terheit képezi. Csak hogy ezen az elven az érdekeltek javára az újabb törvényhozás nem egy rést ütött azzal, hogy először megállapította a maximális megterhelhetőséget, másodsor azzal, hogy adóviszterítést adnak a társulatoknak bizonyos esetekben, tehát itt az érdekeltek munkáját, amely különben a közjogi feltételek szerint egészen rájuk szakadna, az állam megtéríti. Ami azt a speciális vádat illeti, hogy az állam a mederszabályozást nem tette meg a maga idejében, az nem áll meg a tudományos kritika előtt. Abból, hogy az árvíz színe emelkedik, egyáltalában nem lehet következtetni arra, hogy a meder emelkedik, mert a mederemelkedést egyáltalában nem az árvízszínek emelkedéséből lehet megítélni, hanem a kis vízzel állásából. Ha a kis vizek emelkednek, abból helyesen következtetünk arra, hogy emelkedik a meder is, de abból, hogy az árvizek emelkednek, nem következik még, hogy a meder is emelkedik. (Ugy van! jobboldél.) A földmívelési miniszter a legnagyobb elismerés illeti meg azért, hogy ő azokat a rendkívüli becses vízrajzi adatokat, melyeket Európában semmiféle állam nem bir, nyomtatásban

— Bocsanát ...

— Tudni akarom! Akarom, Laci és ennek meg kell lenni! — sürgette követelő, éles, majdnem kellemetlenül szűrő hangon az asszony.

— Azt hiszem... ostobaság az egész, — mormogta kimondhatatlan zavarral a férfi.

Egy pillanatilg csend volt a teremben.

— Ostobaság... — ismételte most már megengyhült szájjal, de oly mosolylyal az asszony, amely megveri és megaláztatja az embert, — ostobaság, de te elhitted, László...

— Bocsság meg, kérék... — könyörgött ügyetlenül az ifjú és egy szó mentség sem jutott eszébe. Oly perzselő szőgyent borzadt, hogy szerette volna magát areul csapni. Borzasztó visszás helyzetbe sodorta magát. Mit csináljon? Egy megszőgyentett iskolás-lacskó szorongásával küzdött, mialatt alkajhöz emelte a fiatal asszony kezét és így szólt: büntess meg, Sárika, nem védem magam...

Az asszony szeliden megrázza szép, szőke fejét.

— Ha beszélnek rólam, édes László, ezen nem szabad csodálkoznom. Rokitanszky színházban, estélyen, vagy sétaközben a korzón néha elfecsere velem, s mert a báró ur bizony nem a legjobb hírnek örvend, ez elég, hogy közeledése — melyet nem tilthatok el, mert nincs rá semmi ürügyem, vagy okom — nekem is kellemetlenséget szerezzen. De te, Laci, te, aki ismersz! Hogyan hihetted te ezekben a gyanúsításokban?

— Büntess meg érte! felelte majdnem hevesen az ifjú.

— Nem, édes László — sutogta halkan az asszony — örülnöm kell, hogy végre eszedbe jutottam és eljöttél hozzám. Jöjj el máskor is... Jöjj el mindennap, legalább lesz valakim, aki előtt nem szégyellek szólni...

— Az istenért, Sárika, édesem! — kiáltotta megrettenve az ifjú és gyöngyöden mellére ölelte a

zokogó hölgyet. Egy pillanatilg szemei előtt lebegett a kegyelmes nagynéni sötét, fenyegető alakja, de amint a fiatal asszony fölébe hajolva megérezte annak lázas, panaszos tekintetében a saját ijedő sebességgel kigyulladt szenvedélyét, mely a tűzvész roppant erejével csapta arcába egyik tüzes vérhullámot a másik után — többé nem tudott magán uralkodni: lehajolt és összeforrt vele egy eszelen, hosszú csókban.

— László... leheltte elvörösödve az asszony.

— Itt maradok, — mormogta reszkető szájjal a férfi.

*

Néhány hét múlva sulyosan megsebesülve vitték haza puritán garçon lakására a fogalmazó urat. Egy kis barátságos rendez-vous-já volt a Csepel-szigeten, lenn az öreg nyárfák lombjai alatt, hajnali négy órakor. A dolog elég gonoszul végeződött. A golyó, amit kapott, a legutóbbi helyre: a balkar felső forgójába nyomult, s csinos kis rontást okozott az inhuók közt. A szegény milliomas Rokitanszky Egon báró azonban még rosszabbul járt. A fogalmazó ur a legzsensziasabb hidegverrel vette célba és úgy szíven lötte a szerencsétlent, hogy szörnyet halt abban a pillanatban. Az óriási botrány megvolt. A báró tragikus halálát izgatott magyarázatokkal tárgyalták nemcsak a budapesti és bécsi, hanem a párisi és pétervári klubokban is.

A kegyelmes nagynéni volt az első, aki a sebesült ifjú betegágyához sietett. Az ags matróna szigorú, nemes arcán végtelen gyöngédség meleg derűje ömlött el, midőn az orvosoktól megtudta, hogy a seb „szép” ugyan, de nem veszélyes. Három hét alatt kiheveri.

— Mindent tudok, Lacika — fordult jóakarattal az ifjúhoz — és csak azt kötöm ki, hogy most már végre legyen. Meggyőződhetél róla, hogy Sárkita... De hiszen most már magad is

tudod. Megesalt a boldogtalan; elámitott, édes gyermekem, infámisan elámitott, mert hiszen most már tudod... Viszonya volt a báróval, — mondotta elfordulva, szégyennel.

— Tudom, édes néni, — felelte szomorú mosolylyal az ifjú.

— Most elutazott és ezt helyesen tette.

— Hová utazott?

— A lipómegei Kralove-Jalnára és állandóan ott is marad. Magam jóltem ki neki ezt a falut és ottani kastélyomat. Férjétől el fog válni. En akarok róla gondoskodni; tőlem mindent kap, amit óhajt, a falut és a kastélyt, hová egyidőre fogságba küldtem, engedélyem nélkül azonban nem szabad elhagynia.

— El fogja hagyni... mormogta nyugtalanul a sebesült.

— Nem fogja. Megígérte és meg is tartja, mert nagyon meg van téve... Vezekeljen, — ez javára válik. No, de most isten veled, Lacika! Szeresem, hogy nem te huztad a röviddebbet, hanem Rokitanszky, — fejezte be erős, mély hangon, majdnem kegyetlenül a matróna és szeretettel megismogatta az ifjú fejét. — Ha megölt volna, édes gyermekem, ha megölt volna... mondotta megindultan.

Távazása után az „okos” fiatalember felkötökölt az ágyban.

Héves fájdalom nyílt sebesült vállába, de elfojtotta a kint érezzakkal, s addig kutatott az éjjeli szekrény fiókjában, míg talált egy írót és egy darabka papírost. Rendetlen, kusza vonásokkal írta rá: *Kralove-Jalna* és elrejtette ágyának párnái alá.

... Mert meg vagyok írva a Koran ünnepi énekének második versében, hogy bármily jól leköszöd is az édes halvát, a mely a te birtokod — az édesség illatára utána mennek a legyek Kralove-Jalnára is.

is közölte és mindenkinek hozzáférhetővé teszi. Abban a tekintetben a szakértők közt nincs is véleményeltérés, hogy a Tisza a maga medrét mélyíti. Hogy az árvizek színe emelkedik, teljesen igaz és hogy az árvizek színe emelkedik minden oly folyónál, amely töltések közé lesz véve, oly igazság, amelyet, sajnos, a mi érdekelteink csak később, a saját maguk kárára tanultak meg és előre nem akartak elhinni. (Ugy van! jobboldal.) Az első kifogás tehát, hogy az állam mulasztással raknak nagyobb terheket az érdekeltségre meg nem állhatja a kritikát és nincs is így. Második kifogás az volt, hogy az egyes társulatok közt a tehermegoszlás nagyon különböző. Ez tökéletesen igaz. A szerint, hogy mily arányban áll a társulat által épített töltésvonal hossza a védett területhez, amelyet ez a töltés megvéd, természetesen, változik a hozzájárulási költség is. Egyenlősíteni a terhet csak azzal lehetne, ha az összes tisztai társulatokat egyetlenegy társulathoz olvasztanók össze és így az összes társulatoknak érdekelteire a kivételt egészen egyformán tennék. A Tisza-szabályozás államosítása végtelen nehézségekbe ütközik.

Papp Elek: Ez nem lehetetlen!

Hieronymus Károly: Valami olyan dolgot, mely legalább is 60-70 esztendő folyása alatt egy nagy érdekeltség közreműködésével, különböző áldozatokkal, különböző igyekezettel létesült, most egyszerre egy kaptafára húzni, most egyszerre egyenesíteni, ez nem olyan könnyű dolog.

Minden azonban nem zárja ki azt, hogy ott, ahol rendkívül nagy megterhelések vannak, elítéli az 1884. évi vízjogi törvényt. Ez egy szerencsétlen alkotás (Ugy van! a szélső baloldalon), hézagoss, rossz, zavaros a maga intézkedéseiben és azt a meglek kértésem az a földmívelésügyi miniszterhez, hogy ennek a törvénynek revízióját minél hamarabb és minél alaposabban vegye foglalkozásba. (Helyeslés.) Csak az iránt ne legyen semmiféle kétségben, hogy a vízjogi törvénynek újból és helyesebb elvek szerint leendő megalkotása sem könnyű dolog. Ez hosszú és nagyon gondos tanulmányt igényel, mert ha a mostani rossz törvény helyett egy más törvényt hozunk, amely nem sokkal jobb, akkor nemcsak hogy nem fogjuk javítani a helyzetet, hanem még rosszabbá fogjuk tenni, mert új intézkedésekhez kell hozzászokniok a viszonyoknak és az embereknek, amelyek magukban véve nem lesznek jobbakként, mint a mostaniak.

Sajnálja, hogy ebben a kérdésben, ha már vita indult meg, az egész vitának karakerei ilyen retrospektív jeleket öltöttek, hiszen a vízármentesítések mégis csak a legnagyobb zöme már be van végezve, mert úgy a Tisza, mint a mellékfolyói mentén, ahol a legnagyobb árterek vannak, a mentesítés nagyban és egészben be van fejezve és azok a mentesítések, amelyek más mellékfolyók mentén még történhetnek, azokhoz képest, amelyek már eddig végre lettek hajtva, mégis csak alarendelt jelentőségűek.

Tudja mindenki, hogy mennyivel olcsóbb a vízi szállítás, mint más szállítás, (Ugy van!) Mindenütt, akinek módjában van a maga terményeit vízen szállítani, dacára annak, hogy a vízi állomásokról a vasuti tarifák olcsóbbak, mint más állomásokról, a maga terményeit ma is vízen szállítja. Ez pedig legnagyobb bizonyítéka annak, hogy mily előnyösen jár a szállítás e módja főleg egy olyan országra, mint hazánk, amelynek termelése, főleg mezőgazdasági termékekből áll, ahonnan olyan tárgyak kerülnek ki, amelyek nem iparok, amelyeknek nagy értékük van, hanem nyertermények, amelyeknek értékük súlyukhoz aránylag csekély, mert ily országokban az olcsó szállításnak rendkívül fontos szerepe van.

Akárhol legyen is folyóvízünk, amely hajózhatóvá tehető, ne kicsinyeljék azt, hanem igyekezzünk azt mindenütt a hajózás és a közlekedés céljaira felhasználni. Ha mi látjuk azt, hogy a külföldön mindenhol használnak patakokat használnak fel, hogy a hajózást lehetővé tegyék, lehetetlen azt nem helyeselnünk, ha valaki felhívja a miniszter figyelmét, hogy egy olyan folyóvíz, mint a Sió-csatorna, amely természeténél fogva nagyon kis javítással tehető hajózhatóvá és amely csak egy kis zsilipek létesítését követeli erre a célra, hajózhatóvá tételük.

Minél előbbre fog haladni a Tiszának és a Tisza mellékfolyóinak szabályozása és hajózhatóvá tétele, annál hamarabb fog előállni annak a szükség, hogy ez a roppant kerülő út, Csongrádtól kezdve a Tiszának a Dunába torkoltságáig és onnan ismét fölfele Budapestig egy átvágással, egy keresztcsatornával, amely a Tiszát a Dunával összeköti, megrovidítsák. Egészen világos, mert minek szabályozzuk a Tiszát és mellékfolyóit, miért költünk el oly tengerpenzt, ha csak ilyen roppant nagy kerülő úton teherbűjtjük a forgalmat a nyugati irányba, amely Magyarországra még nagyon sokáig lesz preponderáns. A mi kereskedelmünk, akármiként fogunk is alakulni a viszonyok, még nagyon sokáig keletről nyugatra fog irányulni. Emellett meg minél többet fogunk tenni a természetes folyók hajózhatóvá tételére, amelyeket hasznos dolgok végez az ország, minél előbb tesszük hajózhatóvá ezeket a folyókat, annál hamarabb be fog állni annak a szükség, hogy az ország két folyója között ezt a keresztösszeköttetést létesítsük. (Ugy van! jobboldal.)

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter: A vízjognak minden harmadik szakasza szerves összeköttetésben van az adminisztrációval és az adminisztráció reformjával. Azonban ez nem zárja ki azt, hogy megfontoltas tárgyává ne tegye, hogy nem lehetne-e a vízjogi reformját az adminisztráció reformja előtt is eszközölni? (Helyeslés a jobboldalon.) Abban azonban tökéletesen igaz volt Hieronymusnak, hogy a vízjogi törvény reformját csak akkor lehet és szabad eszközölni, amikor valami sokkal jobbat tudunk alkotni, mert hogy az egyik rossz helyett másik rosszat csinálunk, arra semmi szükség sincsen. (Félkiáltások a szélsőbaloldalon: Szó sincs róla!)

Thaly Kálmán: Jót akart Papp Elek is, nem rosszat!

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter: Csak-hogy az akarat és végrehajtás közt nagy a különbség. Odáig menni, hogy a vízszabályozásokat államosítsuk, nem szabad és nem lehet. Ugy is igen nagy, mondhatni beteges irányzat az, hogy mindent az állam által akarunk Magyarországon csináltatni. (Ugy van! a jobboldalon.) Annak az üzletiességnek, amelyet a régi táblabírói világban láttunk, ahol közdolgokban ingyen és egész odaadással járunk el az emberek, nagy példáját látjuk a 70-80 vizi-társulatnál. Ezt meg kell becsülni és fel kell használni. Az is bizonyos, hogy olyan jutányosan sohasem fog az állam dolgoztatni, mint az érdekeltek maguk, ha a saját dolgaikkal komolyan akarunk foglalkozni. (Ugy van! a jobboldalon.) A Rába-szabályozás kérdése sok gondot ad. Ezzel a kérdéssel foglalkozni szoros kötelességünk ismeri. (Altalanos helyeslés.) Ami a Morva-szabályozást illeti, nagyobb és az országos szempont előtt a kisebb szempontnak és a helyi érdeknek meg kell hátrálnia, legalább arra az időre, amíg nem segíthetünk a dolgon. Az osztrák kormányval, igenis, folytat tárgyalásokat, s az a megállapodás, hogy a Morva-szabályozás tekintetében egyetértőleg fogunk eljárni. Ennek dacára, egyes érdekeltek óhatalmilag gátakat emeltek, de az osztrák kormány felhívására a gátak eltávolítását elrendelte. (Helyeslés jobboldalon.)

A Sió szabályozását tanulmányozni annál kedvezőbb kötelességünk tartja, mert aránylag nagyobb tétellel nincsen szó és ez esetleg a hamarabb megvalósítható kérdések közé tartozik.

A csatornázás és hajózható utak kérdésében átvizetkedni az nagy egyoldalúsággal leledtünk. (Ugy van!) Hiába a vasutak dolgában mi tultengésbe esünk. (Igaz! Ugy van!) Ilyen tultengés másutt sehol sem mutatkozik Európában. (Igaz! Ugy van! jobboldal.) Már most a hangulat változott. Jött egy idő, még pedig közelebből, midőn a vízi utak és a csatornázás iránt nagy érdeklődés kezdett mutatkozni, Abban hibát látta, hogy mikor ármentesítés és belvízszabályozás tekintetében annyira előre vagyunk, hogy más nemzetnek, sőt a legutóbbi országoknak szakértői is idejönnék tanulmányozni a mi viszonyainkat: a természetes víziutak, a csatornák tekintetében annyira hátra vagyunk, hogy ha valaki idejön, akkor igazán nem tudunk neki semmit sem mutatni. Az első dolog kétségtelenül a természetes víziutak fejlesztése annak is inkább, mert azt igen kevés költségért lehet eszközölni. A természetes víziutak fejlesztése mellett — a mesterséges csatornák között első sorban a Duna-Tisza-csatornáról lehet szó. Mindenesetre összefüggésben kell ezeket a dolgokat kontemplálni. A hatáskörök kérdésével most nem akar foglalkozni.

Papp Elek feltegya a szavainak helyreigazítása, cüen kiemeli, hogy a miniszter jóindulatát, működésének célravezető voltát egyetlen pillanatra sem vonta kétségbe, de fenntartja, hogy az állam a víziépítéssel terén nem mindenben teszi meg azt, a mi módjában áll és a mi a közérdek szempontjából szükséges volna.

Bernáth Béla a borászat és szőlőmívelés tételénél kitér, hogy helyesli azt az álláspontot, hogy a homoki szőlők termelést állami támogatás mellett előmozdítani nem kívánja a kormány. Azt is helyesli, hogy a kispusztult területekre nézve különösen a kisbirtokosság javára a szőlő leültetését továbbra is állami támogatásban ösztönzi részesíteni, mert az 1900. évi statisztikai kimutatás szerint a filloxera által elpusztult terület 409.351 katasztrális hold s a régi szőlők helyén létesített új szőlők kiterjedése 90.945 katasztrális hold, ami azt bizonyítja, hogy a régi állapotól még igen messze vagyunk. Szőlők leültetése már eddig oly örvendés mértékben emelkedett, hogy ez idő szerint a legfontosabb feladatok egyike a szőlő s a bor értékesítésének helyes megoldása. (Helyeslés.) Hogy pedig ez elérhető legyen, szükséges első sorban a borgazdaság intenzív művelésére áttérni, a helyes borkezelést a nép rétegével megismertetni. Arra kell tehát törekednünk, hogy kellő képzettségű s a borkezeléshez érő pinceszterekkel rendelkezünk. A szövetkezetek s pinceszterek hivatásuknak csak akkor fogunk teljesen megfelelni, ha a szövetkezeti tagoknak boraikra előlegeket adhatunk. Ehhez azonban szükséges oly törvényes intézkedés, hogy a kapott előlegekre nézve a szövetkezet minden más hitelezővel szemben elsőbbséggel járjon. Köztudomású, hogy az olasz bor mily nagy mennyiségben jön be hozzánk, nevezetesen az olasz kormányunk Fiuméba kiküldött borászati megbízottjai jelentése szerint Olaszország borkivitele Ausztria-Magyarországba a borszárazadékövetkeztében 1882-től 1900-ig terjedő időben átlag évi 1.061.059 métermázsa volt s az összes bort 97,2 százalékát tette ki s így nagyon is érthető, hogy Olaszország mily nagy súlyt helyez az olasz borszárazadékövetkeztében továbbra fennmaradására. Ez azonban a mi rováunkra megy, mert az olasz borok igen erősen vannak szeszre s igen alkalmassak a mi boraikkal való házastásra s mint ilyen, boraik értékét leszorítja olyannyira, hogy a termelő boraikat egyáltalán nem tudja eladni, így nem szabad megengedni, hogy idegen, olcsó borok kis várt mellett ide beocsátassanak s a mi kiváló boraikat érték-telenné tegyék. (Ugy van!)

Legnagyobb borkiviteli piacunk Ausztria s borkereskedésünkre igen nagy hátrány, hogy Ausztriában a műbörgyártás még elittva nincsen; Ausztriának velünk fennálló viszonyosságánál fogva a műbörgyártást meg kellett volna hoznia, mert így megvan az alkalom, hogy a mi törvényeink kiiktassanak.

Valóságos grávelepek vannak Triestben, amelyek mesterséges borok gyártásával foglalkoznak.

Németország 1901. október hó 1-én léptette életbe az új borsörvényt, mely sokkal szigorubb mint a mi műbörgyártásunk.

Az agrár-törvény revíziója is kívánatos, hogy

a gyakorlati élet által bebizonyult s előre nem látott bajok s hiányok így módon orvosolhatók legyenek. Ha Fiuméba megvünk, tengeri kikötőnkben szomorú kép tárul elénk. Ugyanis egyrészt ott látjuk felhalmozva a sok olasz s dalmát bort melyet hozzánk behoznak, miáltal boraik minőségét diszqualifikálják s ezt értéketlenítik. Másrészt ott tapasztaljuk, hogy a dongát, amelyre nekünk éppen a bortermeléshez szükségünk van, Franciaországba kiviszik. Ez utóbbitnak az a következménye, hogy a hordódongák nálunk majdnem még egyszer annyira megrágultak, mint azelőtt voltak. (Ugy van!) Kéri a minisztert, hasson oda, hogy a kincstári erőkben az üzem dongafákra is terjesztessék ki, hogy a szőlősgazdák a hordókhoz szükséges dongafákat méltányos árban szerezhessék be. (Helyeslés.)

Boda Vilmos a filloxera által elpusztított területek olcsó beültetését sürgeti.

Gróf Zselénky Róbert ellensége annak, hogy az állam a termelés fokozását a termelőknak adott anyagi segítséggel előmozdítsa, de viszont szükségesnek tartja hogy például kereskedelmi szerződésekkel, az árképződésekre befolyást gyakoroljon és a terményeknek külföldre teendő szállítását előmozdítsa. Údvözi a földmívelésügyi minisztert azon intézkedéseiről, amelyeket a szőlők rekonstrukciója érdekében tett továbbra nézve nem tartja ezt az ügyet állami segítséggel fejlesztendőnek. Bortermelésünk bört majdnem meghaladja a filloxera-eldött előtti termelést s a tultermelés kárt okozhat az árak természetesen fejlődésének. Szükségesnek mondja a borbanítás szigorú korlátozást, valamint a borkereskedelem előmozdítását is. Boraikkal külföldön piacokat kell szereznünk. Hangsúlyozza azt is, hogy védvámokkal kell a külföldi borok beözönlését megakadályozni. (Elénk helyeslés jobboldalon.)

Eötvös Bálint az önálló vámtérületet a hazai bortermelés érdekében követeli. A tételt nem fogadja el. Elénk a vitát holnapra halasztja.

BELFÖLD.

Minisztertanács. Ma délután minisztertanács volt, amelyen a kabinet valamennyi tagja résztvett.

Horánszky expozéja. A földmívelési tárca költségvetésének tárgyalása a holnapi ülésben előreláthatólag véget ér. Utána a kereskedelmi tárca költségvetése kerül napirendre, melynek legelején tartja expozéját **Horánszky Nándor**, az új kereskedelmi miniszter, kinek első miniszteri beszéde elő parlamenti körökben nagy édeklődéssel néznek. Valószínű, hogy a kereskedelmi tárca költségvetése csak igen rövid ideig fog tartani, mert az új miniszterrel szemben az ellenzék tartózkodni fog a terjedelmesebb vitától. A kereskedelmi tárca költségvetése lesz az utolsó tárgya a képviselőháznak a husvétü szünet előtt, mely, hgy szerint, április 4-ig fog tartani.

A konverzió. Mint értesülünk, **Lukács László** pénzügyminiszter a konverzió vonatkozó törvényjavaslatot holnap nyújtja be a képviselőházban.

Közös miniszteri tanácskozások. A *Neue Freie Presse* szerint a jövő hét elején, hétfőn, vagy kedden — amint a képviselőház megkezdte husvétü szünetét — **Széll Kálmán** miniszterelnök és **Lukács László** pénzügyminiszter Bécsbe utaznak, ahol megkezdődne a közös miniszteri tanácskozások, amelyekben megállapítják a delegációknak szánt előterjesztéseket, első sorban pedig az 1903. évi közös költségvetést. Az említett lap szerint **Széll Kálmán** miniszterelnök bécsi tartózkodását fel fogja használni arra, hogy Koerberrel újból felvegye a tárgyalásokat az *autonom vámtaridról* és a többi gazdasági kérdésekről.

Az amerikai magyarokért.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, március 19.

A képviselőház tegnapi ülésén **Barta Ödön** kérdést intézett a kormányhoz az Amerikában élő kivándorlott magyar alattvalók dolgában, akik a magyar állam gondviselése nélkül elvesznek a magyarságra nézve. **Széll Kálmán** miniszterelnök nem válaszolt a kérdésre, mert nem akarta a vitát, amely máris nagyon terjedős, még jobban nyújtani, **Darányi Ignác** földmívelésügyi miniszter pedig csak annyit válaszolt, hogy a miniszterelnök foglalkozik a dologgal. Ma már módunkban van beszámolni egyes részleteiről annak a nagyszabású akciónak, amelyet **Széll Kálmán** a kivándorlottak és a kivándorlás ügyének szabályozására foglatba vett.

A kivándorlást ugyanis elfojtani állami intézkedésekkel nem lehet, legfeljebb arról lehet szó, hogy egyrészt csökkentünk azokat a gazdasági okokat, amelyek a kivándorlót hazájuk

elhagyására készletük, — de ez csak közvetett orvoslás, amelynek eredményei csak a távol jövőben várhatók — másrészt pedig azokat, akik ki-vándorolnak, s azokat, akik már odakünn vannak, vegye az állam oltalma alá, vagyis szabályozza a kivándorlást.

Eddig a kivándorlók az új hazában teljesen ki voltak szolgáltatva az elnemzetienedés veszedelmének. Különösen a kivándorlott görög-katolikus rutének közt folyik ijesztő mértékben a tervszerű eloroszosítás, amely ezt a hazafias elemet fokozatosan beolvassza a nagy szláv tengerbe. Oroszország odakünn vikariátust tart fenn, amely rendszeresen térítte a kis-orosz anyanyelvű görög-katolikus híveket az orthodox vallásra. A görög-katolikusoknak nincs templomuk, nincs papjuk, magukra vannak hagyva és így könnyű szerrel csábíthatók el az ábitű egyház kebelébe, ami egyuttal azt is jelenti, hogy örületben is oroszokká válnak, végképp elszakadnak tőlünk s vagy soha vissza nem térnek, vagy ha visszatérnek, a pánszlávizmus apostolaiává lesznek.

De egyébként is teljesen szervezetlen az amerikai magyarság, épp úgy, mint azok, akik kivándorolni készülnek. A kivándorlás eddig Brémán, Hamburgon és Génun keresztül történik, a kivándorlási ügynekők segítségével, akik természetesen még inkább kifosztják azt a szegény népet, amelyet a nyomor űz ki a hazájából. Az utazás hosszú és drága, a letelepedés odakünn gyakran azért lehetetlen, mert a kivándorlónak nincsenek meg a hozzávaló törvényes kellékei, a visszatérés pedig azért, mert nincs meg a hozzávaló pénze. A ott künnlevők pedig szét vannak szórva, nincs kihez fordulniok ügyesbajos dolgaikban, nincs aki egyházi és kulturális szükségleteikről gondoskodjék. Az állam most szabályozni készül a kivándorlást, maga akarja a kezébe venni az irányítást, ügyelni akar arra, hogy csak az mehessen ki, akinek megvannak a letelepedésre szükséges törvényes feltételei, és gondoskodni akar arról, hogy a künnlevő magyar alattvalóknak legyen kire támaszkodniok egyházi, kulturális és jogvédelmi tekintetben.

Erre nézve az első láncszem ma perfekté lett. Ma délelőtt megjelent a képviselőházban két görög-katolikus pap az eperjesi egyházmegyéből: *Hodobay* Andor és *Koroknyay* főtisztelendő urak. Azért jöttek, hogy bucsut vegyenek a miniszterelnöktől és a kultuszminisztertől, mielőtt elvitorláznak az új-világba, ahová hivatalos minőségben mennek, az amerikai görög-katolikus magyarságnak lelkiekben való vezéreül. *Hodobay* Andor kanonok mint vizitátor megy *Washingtonba*, ahol az ottvaló osztrák-magyar nagykövetséghez beosztva, az *Északamerikai Egyesült Államok* kormányánál akkreditálva fog működni. *Koroknyay* pedig *Aldrigenben* fog letelepedni, mint a görög-katolikus magyar egyház adminisztrátora és *Hodobay*nak lesz alárendelve.

Aldrigeni a görög-katolikus magyarság központja; innen fogja *Koroknyay* főtisztelendő ur szervezni a görög-katolikus eklézsiákat, gondoskodni fog templomokról, magyar papokról és hívek kulturális szükségleteinek kielégítéséről. Mindezek fölött a legfőbb felügyeletet *Hodobay* kanonok fogja gyakorolni. A magyar kormány eredetileg vikariátust akart szervezni Amerikában, de ez nehézségekbe ütközött, azonban a vikárius egész jogkörét biztosítani tudta a washingtoni vizitátor részére.

Egyházipolitikai vívmánya is ez a magyar kormánynak, amely a Rómában eleinte támasztott nehézségeket kitartással le tudta győzni. Nagy érdeme van ebben gróf *Szécsen* Miklós vatikáni nagykövetnek, aki sikeresen járt közben *Rampolla* bíboros államtitkárnál és *Ledochowski* bíborosnál, megértetve velök, hogy nemcsak a magyar államnak, hanem a katolikus egyháznak is érdeke a washingtoni vizitátor állásának szervezése. Így sikerült megszerezni a vizitátor részére a vikárius teljes jurisdikecióját, a mivel biztosítva van, hogy az erős központ, amely az amerikai görög-katolikus magyarságot összetartja és megmenti az eloroszosítástól.

De ez csak az első lépés a kormány akció-jában. A belügyminiszter fiókjában kész már a törvényjavaslat, amely a kivándorlást egyéb te-

kintben is szabályozza. Gondoskodni fog a kormány arról, hogy *Fiuméből* rendes hajójáratok legyenek Észak-Amerika kikötőibe, amivel a kivándorlás irányítása a kormány kezébe kerül. Az eddigi hosszú és drága utazás költségeinek nagy részét a kivándorlók megtakarítják s főlöslegessé válik a szárazföldi ut Hamburgba vagy Brémába, ami már magában véve is nagy előnye az újvilág felé igyekező szegény népnek. De olcsóbb és könnyebb lesz a hazautazás is, ami azt jelenti, hogy többen fognak ezentul visszatérni a kivándorlottak közül, mint eddig. A kormány gondoskodni fog arról, hogy csak azok mehessenek ki, akiknek megvan rá a törvényes kellékük. Gondoskodni fog róla, hogy a künnlevőknek legyen szervezetök, teremteni fog centrumokat, amelyekben az amerikai magyarok állandó támaszt találjanak. Valóságos új honmentés ez, amelynek mielőbb való sikeres befejezését óhajtjuk.

KÜLFÖLD.

Az osztrák képviselőházból.

—és, március 19.

A képviselőház mai ülését *Koerber* miniszterelnöknek két interpellációra adott érdekes válasza vezette be. Az egyik válasz a vitás tengerszemre és a magyar csendőrség állítólagos túlkapására, a másik a bécsi perzsa követnek a minap szelöztetett üzenetire vonatkozott.

(A tengerszem-kérdés.)

A vitás tengerszemre vonatkozólag ezeket mondta a miniszterelnök: A több év óta húzódó tengerszem-kérdés az utóbbi időben nagyon haladt, amennyiben sikerült a választott bíróságnak meggyeznie az elnök személyére nézve. Erre a tisztségre megválasztották dr. *Winkler* János lausannei törvényszéki elnököt, aki a választást már el is isogadta. A dolgok ilyen állása mellett kifejezhetem talán azt a reménymet, hogy a választott bíróság döntése a tengerszem-kérdésben nemskorra várható. Addig is törekvésünk arra irányul, hogy a tengerszem-területen a birtokviszonyok tekintetében fenntartsuk az eddigi tényleges állapotot s így alaptalan az az aggodalom, hogy a kormány az ideiglenesség tartamára akár aktív, akár passzív elismerte volna a vitás terület magyar birtokát. Elenkezőleg a kormány a vitás területet illetőleg mindig arra az álláspontra helyezkedett, hogy, amíg a tengerszem-területen véglegesen meg nem alapítják a határt, a monarchia egyik állama sem tekintheti a vitás területet kizárólag a magáénak és semmiféle hivatalos cselekménnyel nem végezhet rajta a másik állam hatóságaival való egyetértés nélkül. Ennek az álláspontnak megfelelően a tengerszemről levő csendőrségi kirendeltségnek a dolt utasítás is, amely szerint az osztrák csendőrség úgy, mint a magyar csendőrség bármikor a vitás területre léphet és köteles a terület semlegességét a legszigorubbán megővni. Igaz, hogy utóbbi időben a magyar csendőrség új utasítást kapott, amely az osztrák csendőrséget kötelező utasításoktól annyiban tér el, hogy abból a föltevésből indul ki, hogy a vitás terület jogilag, vagy legalább tényleg Magyarországhoz tartozik. Hogy elejét vegyül a konfliktusoknak, amelyek a két csendőrségi utasítás között lévő különbségből könnyen származhatnak a magyar kormány újai tárgyalásokkal kezdetem, amelyeknek célja, elejét venni annak, hogy a két állam csendőrségének és hatóságainak eddigi egyöntetű működésében változás történjék. Ami a választott bíróság eljárását illeti, egészen természetes, hogy a kormány e tekintetben nem akar elibe vágni a választott bíróság határozatainak. Azt hiszem azonban kétségtelen, hogy a választott bíróság addig meg hozza meg ítéletét, amíg a helyszínen meg nem vizsgálja a vita tárgyát. Epp úgy nem fog nehézséggel járni az, hogy a választott bíróság a garancia tartományi bizottság egyik megbízottját belevonja a tárgyalásokba, illetőleg meghallgassa. Ezt a kívánságot már közölték az osztrák választott bírósá s erre nézve a választott bíróság megalkutása után fog határozni.

(Nerimán khán.)

Breiternek a *Nerimán* khán bécsi perzsa követ ellen fölmerült vádakra vonatkozó interpellációjára ezeket mondotta a miniszterelnök:

Beszertett információk szerint egy bécsi folyóiratnak erre az ügyre vonatkozó állításai helytelenek. Nevezetesen nem áll az, hogy az osztrák kormány a perzsa követségtől a textilipari monopóliumra vonatkozólag helytelen információt kapott és hogy a perzsa követ nagybömbnyiségű perzsa szőnyegek vámmen-

tes behozatalával megkárosította a vámkinetárt. Ki van zárva továbbá, hogy a perzsa követ másnak a neve alatt szőnyegekkel kereskedik.

Azt a vádat, hogy a perzsa követ tüzleszerűleg foglalkozott perzsa és osztrák rendjelek eladásával, a miniszterelnök határozottan visszautasítja, mert osztrák rendjeleket csakis a kitüntetőndők érdemeinek és személyes tulajdonságainak gondos megvizsgálása alapján adományoznak, a külföldi rendjelek adományozásának legpontosabb nyilvántartása pedig semmiféle támaszpontot nem ad arra, hogy valaki perzsa rendjeleket eadott volna. Ami az előlegeket illeti, amelyet *Schossberger* magyar tőkepénzes állítólag adott a perzsa követnek a bárói rang kieszközöléséért, erre nézve a követ és *Schossberger* örökösei között pör van folyamatban, amely világosságot fog hozni ebbe az ügybe, de a pör megindításából éppenséggel nem szabad azt a következtetést vonni, hogy a követ nem járt el egészen korrektül.

A miniszterelnök az elhangzott ellenséges támadások alaptalanságára való tekintettel, kötelességének tartja, hogy e támadásokat határozottan visszautasítsa, s úgy véli, hogy megbízhatatlan híresztelések alapján nem volna szabad egy barátságos állam képviselője ellen igaztalan, sértő támadásokat intézni.

(Cseh főiskolák.)

A képviselőház a fentebbi válaszok tudomásulvétele és a költségvetési provizórium elfogadása után folytatta a közoktatásügyi költségvetés vitáit. *Hartel* közoktatásügyi miniszter új főiskolák létesítésére vonatkozólag utalt arra, hogy a nyilvántolt óhajok teljesítését a jelen pillanatban a pénzügyi eszközök hiányán kívül a fennálló nemzetiségi ellentét is lényegesen megnehezítik. A miniszter végül kijelenti, hogy a szegény diákok érdekében tenni kell valamit a nagyobb városokban, mivel a fennálló jótékony intézmények nem elegendők.

Plantan délszláv egyetem létesítését sürgeti.

Skedl a *carnovici* egyetem állapotairól beszélt.

Zacek D'Elvert legutóbbi beszédével polemizál és azt mondja, hogy D'Elvert argumentumai nem tudták megingatni a csehek álláspontját a *brünni cseh műegyetem* kérdésében.

Ez utóbbi tétel fölött való szavazásnál egy cseh képviselő ano-val szavazott.

Wolf rákiáltott: Ez nem érvényes.

A csehek padjain erre éktelen lármát támadt s azontul a csehek egytől-egyig ano-val szavaztak a német ja helyett.

Kathrein ja-t kiáltott.

Wolf: Paj!

A lármájából kiáltott. A csehek kórusban kiáltották *Wolinak*: Ez aztán a díszt!

Ez volt az utolsó nyilvános incidens a mai ülésen.

(Korbács és revolver.)

A tegnapi rettenetes botránynak ma csupán a most említett szelid csetepaté volt ugyan a folytatása, de a ház levegőjében még érezhetők voltak az utórezgések, elannyira, hogy többen kérdést szándékoztak intézni az elnökséghez, miképpen véli elejét vehetni annak, hogy a tegnapi sajnos incidenseknek folytatásuk ne legyen. A tárgyalás folyamán ugyanis, úgy 11 óra tában a tegnapi botránnyal egyik hóse, *Stein* Franko megjelent az ülésteremben és helyére ment, s köré sereglett, barátainak egy hatalmas *kutyakorbácsot* mulogatott és nyíltan megvallotta, hogy a korbácsot *Dyk* ifjú-cseh képviselőnek tegnapi ellenfeleinek szánta. A nagyméretek kivételével, kik párhivók erélyességét *diecérd* szavakkal illették, a ház többi pártjai nagyon rossz néven vették hogy *Stein* tiltakozásokkal fenyegetőzött. Főúrával utóbb *Dyk* is megjelent a teremben. Biztos távoiságból gyűlölködő pillantásokkal mérte egyrmást a két ellenfél. Rövid idő múlva megunt *Stein*, hogy tarkaszemet nézzen *Dyk*-kel és kiment a folyosóra. mire *Dyk* helyet foglalt párhivói között. Pár perc múlva *Stein* visszatért a terembe és most *Dyk* ment ki. Ez az ide-oda utkosás csak akkor ért véget, mikor *Dyk* több ifjú-cseh képviselő kíséretében eltávozott a képviselőházból.

Egy óra tánt nagy robajjal újbi megjelent a teremben s pillanat alatt híre utott, hogy *revolvert* hozott magával így akarván megvédeni magát *Stein* esetleges inzultusai ellen.

(Német lapok Schönererről.)

Berlin, március 19.

A berlini lapok mind elítélik *Schönerer* tegnapi álláspontját. A *Kreuzzeitung* azt írja, hogy *Eisenloib* és *Schönerer* súlyosan megsértették a császári házukhoz hű osztrákok érzelmeit és ezért megérdemelt rendretasításban részesültek.

A *Germania* az esetet hallatlan botránynak mondja s kiemeli, hogy a dinasztikus és hazafias er-

zelemnek ily utálatos, arcátlan kigunyolása az európai parlamentek történetében példátlan.

A *Nord. Allg. Ztg.* ezt írja: Bismarck herceg mindig ragaszkodott ahhoz, hogy ne avatkozzunk más államok belügyeibe és hogy a dinasztiai tisztelete egyik lényeges alkotórésze a jó nemzeti politikának. Ez különös mértékben áll a német birodalomnak a szövetséges osztrák-magyar monarchiával való viszonyára és a két szoros baráti viszonyban álló uralkodóházra nézve, még pedig ma épp úgy, mint Nagy Vilmos császár és nagy kancellárja idejében. Schönerer e kipurított ellen beszédének végső mondatával a *legdurvábbban vétkezett* és tekintve a hatást, melyet elért — akármilyen volt is a szándéka — csak csak ellenfeleinek és más bomlasztó elemeknek tett szolgálatot.

A *Berliner Tagblatt* politikai bohócának mondja Schönerert és felháborodással utasítja vissza a maréknyi nagynémet szájhős bünső fantasmagóriáit.

Köln, március 19.

A *Kölnische Zeitung* vezérokban foglalkozik Schönerer tegnapi tüntetésével és Schönerert politikai Don Quijotének mondja, aki azt a hódoló kiáltást harci és bujtató kiáltással alacsonyította le. Ezeket a kijelentéseket, melyeket szerencsére senki sem vesz komolyan, a majdnem érthetetlen politikai korlátoltság magyarázhatja csak meg. A német kormány ismétlenül és világosan kifejezte, hogy *ridgen elutasítást* viselkedik minden oly osztrák törekvéssel szemben, mely a két állam szövetségét szövetséges államokká átalakítani. A nehézség és a folytonos vizslát, amelyet egy német-osztrák szövetségi állam keltene, sokkal súlyosabban esnék a mérlegbe az esetleges haszonnál. A mostani viszony megadja az ilyen államszövetségi egyesülés hasznát, a nélkül, hogy örökös veszekedés és elkerülhetetlen féltékenykedés törzsrésze válnék. A birodalmi németeknek pedig a leghatározottabban ki kell maguknak kérniük, hogy azok a *furesa osztrák álmodozók* a *Hoch die Hohenzollern*-kiáltással ily módon visszaéljenek.

A sabáci puccs.

Budapest, március 19.

A Magyarország ma esti száma egy zimonyi levelet közöl, amiben a legnagyobb határozottsággal az van elmondva, hogy a sabáci puccsot a szerb kormány eszelte ki és pedig azért, hogy a maga helyzetét megszilárdítsa és érdemeket szerezzen magának azzal, hogy a félbemaradt puccs után nagy tüntetéseket rendeztet Sándor király és Draga királyné mellett. Ha ez a levél igazat beszél, olyan fordulatot ad ennek a szenzációs történetnek, aminek igazán balkáni íze van. Egyelőre azonban nehéz elhinni azt, hogy ami a levélben foglaltatik, már mind földerített adat. Ennyire befejezve még alig lehet a vizsgálat, ha helyes is az ut, amelyen elindult. Egyelőre azonban még ez is kétséges.

A Zimonyból keltetett levél szövege különben ez:

A belgrádi sajtó nagy része a sabáci puccs alkalmával azt a vádat kovácsolta a magyar hatóságok ellen, hogy télenül nézték azokat az előkészületeket, melyek a Karagyorgyevics-család érdekében magyar területen folytak. Természetes, hogy ez a hangulat-keltés nem marad minden hatás nélkül szerb körökben és miután nyilvánvaló, hogy ennek a tendenciós híresztelésnek semmi alapja nincs, az itteni közbiztonsági hatóságok szorgos vizsgálat tárgyává tették a szerb sajtó némely organumaiban a magyar, illetve horvát rendőrség ellen emelt vádakait. Ennek a vizsgálatnak azonban oly eredménye lett, melyre Szerbiában alig számítottak. Itt t. i. kétségbevonhatatlanul nyomára jöttek annak, hogy az egész szinpadian rendezett puccsot a szerb kormány rendezte megrendült pozíciójának megszilárdítására.

Erre kézzelfogható bizonyítékok jutottak a hatóságok rendelkezésére, melyeknek valódiságát semmiféle cáfolat megrendíteni nem képes. Nyilvánvalóan bebizonyosodott, hogy a szerb kormány egy agent provocateurja, egy J... St... nevű belgrádi lakos, aki most is zavartalanul Belgrádban tartózkodik, már néhány hét előtt Bécsben felkereste dr. Gyorgyevics Vladán volt miniszterelnököt és felkérte, vegyen részt a Karagyorgyevicsék érdekében megindult vállalkozásban. Gyorgyevics rá se hederített erre a felhívásra, a kormányának azonban tudomására jutott J... lépése, dacára ennek azonban, J... ellen semmiféle intézkedés nem fogantatott, ami annak bizonyossága, hogy egy kormány tudniával lette meg ajánlatát Gyorgyevicsnek. Ugyanez a J. levelet írt a szerb hadsereg tisztjeihez, felszólította őket, hogy csatlakozzanak a Karagyorgyevics-mozgalomhoz. Azok ellen a tisztek ellen, akik nem hozták a kormány tudomására, hogy hozzájuk ily levél érkezett, nyom-

ban megindították az eljárást és néhány főtisztet ki is zártak a hadseregből.

A szerb kormánynak nyomban tudomása volt arról, amikor Alavantics Frankl zimonyi szabónál megrendelte a szerb tábornoki egyenruhát. Megtudta azt is, hogy ezt az egyenruhát Frankl szabó sógora, W. rendelte meg, még pedig részletfizetésre. Dacára ennek semmiféle intézkedést nem tartott a szerb hadügyminisztérium szükségesnek mert nem akarta megzavarni az egész puccsot.

Alavantics nem volt forradalmi hajlamu ember, hanem a jelenlegi szerb kormány egy rég ismert közege. Alavantics néhány év előtt megjelent Petrovics Vukaszin helyettes miniszterelnök előtt és közölte vele, hogy neki két levele van Karagyorgyevics Alexától. A miniszter figyelmeztette, hogy e levelek miatt megindíthatja ellene a bünvádi eljárást, mire Alavantics nagy nyugalommal kijelentette, hogy tulajdonképpen ezt akarja. Bademlio, az akkori belgrádi rendőrökönk rögtön le is csukatta. Sándor király azonban a házassága alkalmával megkegyelmezett neki. Ennek az Alavanticsnak egy testvérbátyja állandóan Zimonyban élt, mint a szerb kormány fizetett közege. Ez az ember a merénylet előtt két nappal levélben értesítette Sándor királyt a készülődologról. Ugyanaz nap, amikor Sabácsban lejárásodott a puccs, (de amely akkor még nem volt köztudomás) akkor W-n és T-k Belgrádban élő orsz. alattvalók Pétervárra utaztak és jelentést tettek ott arról, hogy mi készül Szerbiában.

Az is be van igazolva, hogy Alavantics bátyja, továbbá W. és egy Grbovics Száva nevű pap, kik mindegyikük bele voltak avatva a puccs előkészületeibe, a puccsot követő napon Belgrádban jártak, de ott semmi bántódásuk nem volt.

A szerb kormánynak — amelynek napjai meg voltak számlálva — kellett ily művelet rendezése, egyrészt, hogy a király előtt nélkülözhetetlennek bizonyuljon, másrészt, hogy alkalma legyen a király érdekében nagy tüntetéseket rendezhetni. Ezeket meg is csináltatta. Számításaiiba csak egy hiba csuszott be, az, hogy Nikolics csendőrszázados nem fog tréfiát ismerni és így Alavantics halálával fizette meg ezt a vállalkozását.

A sajnálatos ebben a dologban csak az, hogy Alavantics négy magyar alattvalót nyert meg a maga vállalkozása számára. Azokat, akik elkísérték őt a csolnakon Sabácsba. Ezeket most a szerb hatóságok fogva tartják és mert a komédiát végigjátsszák, bizonyára nagyon szigorúan meg is fogják büntetni.

Ez azonban minden valószínűség szerint diplomáciai nehézségekbe fog torkolni, mert az ismeretlen tényállás alapján a mi kormányunk közbe fog lépni és alattvalóink kiadatását fogja követelni.

HIREK.

Budapest, március 18.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Március 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Magyar nemesség.** A király — mint a hivatalos lap közli — *Haydn* Károly ügyvéd és földbir-tokosnak, valamint törvényes utódainak, a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a magyar nemességet az *ipolyvári* előnévvel díjmentesen adományozta.

— **Horvász ügyvédsége.** Bibarmegyei törvényhatósága mai közgyűlésén elhatározta, hogy *Horvászky* Nándor kereskedelmi minisztert feliratolt ügyvédként.

— **Tisza Kálmán betegsége.** Mint értesülünk, *Tisza* Kálmán állapota rosszra fordult, úgy, hogy abbázi utját el kellett halasztania. Orvosai remélik, hogy az itthon beállott kedvezőbb időjárás jó hatással lesz a betegre.

— **Edvárd király nem megy Franciaországba.** Az angol király, — amint ezt egy londoni telegramm jelenti — végleg lemondott arról a tervéről, hogy egyhamar Dél-Franciaországba és Párisba utazzék. Olyan fogadtatást helyeztek kilátásba számára, ami csöppet sem biztató. Drumont például azt írja a *Libre Parole*-ben, hogy macskazenét is kaphat, ha francia földre teszi a lábát. Cikke végen azonban azt mondja, hogy nem panaszkodhatik majd azért, ha a tüntetés megtörténik, mert hiszen szabadságában áll az is, hogy ottthon maradjon. — S Edvárd király él ezzel a szabadsággal és ottthon marad.

— **Egyetemi hallgatók tandíjait.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a jogi kar javaslataira elrendelte, hogy a vizsgálatokról indokolatlanul elmaradtak által fizetett díjak az illetőket a következő vizsgaidőben való jelentkezésre ezután le jogosítsák fel, hanem a kar az ilyenek díjait bevonhassa és az

egyetemi jótékony és tudományos ifjúsági egyletek javára fordíthassa.

— **A Jókai-ügy és az amerikai magyarság.** Nagy idő telik bele abba, míg a mi újságjaink áthajóknak az Oceanon s míg aztán a részben a mi hasábjainkból táplálkozó amerikai magyar újságok is keresztül jönnek a tengeren mi hozzánk. Ez az oka annak, hogy csak ma jutott el hozzánk a híre annak, hogy az amerikai magyarság sajtója is nagy felháborodással fogadta annak a viselkedésnek a híret, a mivel a magyar irodalom búzkeségével, Jókai Mórral elbánt egy vállalat. Az amerikai magyar *Népszava* című újság például hosszú cikkben emlékezik meg erről az ügyről a lap első oldalán s felszólítja a newyorki magyarságot, hogy *nagy népszerűsége* tiltakozzék a méltánytalanság ellen. A tiltakozó gyűlést ennek a hónapnak tizenötödikére tervezték, arra a napra, amelynek történelmi nevezetességében Jókai Mór az egyik legfontosabb tényező. A nagy tiltakozást azzal indokolja meg az újság, hogy: — szeressenek örömet Jókai Mórnak azzal, hogy mutassák meg, hogy az amerikai magyarság szeretettel és tiszteltetl emlékezik rá — a messze ujj hazában is.

— **Német impertinencia.** Az erdélyi zöldszá-szok árulkodásai egyre több jelet csavarnak el Nagy-Németországban. A legújabb hír, mint említtük, az, hogy *Drezdában* iparosokból bizottság alakult, amely az összes szárszországi és közép-németországi nagy iparosokat csatlakozásra hívja fel, s amely fel fogja hívni a német birodalmi kormányt a magyarországi német helységnek megmagyarosításának megakadályozására, még pedig oly módon, hogy az összes *postai küldeményeket, amelyek eddig németnevelő magyarországi helységekre szólnak, vagy onnan érkeznek, zárja ki a vasúti és postai forgalomból* s az ilyen küldeményekre ragasztasson előle felírást: *Megmagyarosított helységnek!* Ezelőtt német volt! Ugyanílyen mozgalom indult meg *Magdeburg* városában is. Egészen bizonyos azonban, hogy a mozgalom megmarad annak, a mi: néhány bomlott agyu német impertinens rugdalódszának, mivelhogy a német kormány nem igen lesz hajlandó beleavatkozni a magyar állam belső ügyébe, amelyhez neki semmi köze.

— **A haldokló Tolsztoj.** Az orosz óriás, úgy látszik, ezuttal mégis csak vesztes lesz a harcban s le fogja őt győzni a halál. Pétervárról jelentik, hogy dr. *Berthenson*, a cár udvari orvosa, aki Tolsztojt meglátogatta Yaltában, kijelentette, hogy Tolsztoj állapotai reménytelen s hogy a nagy író még legfeljebb két hétig fog élni.

— **Octave Mirbeau-né balesete.** Kevéssel a párisi miniszterelnök balesete után megint összeütközött Párisban egy bérkocsi egy közúti kocsiával s Octave *Mirbeau*, a híres író felesége, aki a bérkocsiban ült, súlyosan megsebesült. Octave Mirbeau-né csak nemrégiben gyógyult fel egy betegségéből s a baleset amúgy is ideges lelkiállapotára erősen hatott. Kocsija az összeütközés után eltört, őt magát a legközelebbi patikában vizsgálták meg orvosok. A bal kulcsosor-tján törést konstataáltak, s a fején zuzódasokat szenvedett. Most súlyos betegen fekszik lakásán.

— **A Lipótvárosi Kaszinó ügye.** A tegnapi nap folyamán a Lipótvárosi Kaszinóban beadták lemondásukat: dr. *Falk* Miksa elnök, *Lánczy* Leó a. elnök, *Ruszt* József, *Birnbaum* Imre, *Keppich* Emil és dr. *Bamberger* Béla igazgatósági tagok és dr. *Sebestyén* József jogtanácsos.

— **Az angol hadsereg magyar katonái.** Nem először merül föl az a hír, hogy a meg-esapott délafrikai angol hadsereg számára a délvidéken toborzanak titokban legénységet. Nem valószínű az, hogy igazra legyen a hírek. Ha annyi ember tudja a titkot, az nem maradhatna olyan nagyon titok, hogy a hatóságok ne vegyék tudomást róla. Ujabbban azonban mégis azt írják B-Kuláról, hogy újra folyik a titkos toborzás. Ott ugyanis állítólag az angol kormány ügy-nökei titokban katonaviselt, egészséges és erős testalkatú embereket toborzanak a délafrikai angol hadsereg tábori rendőrsége számára. Az ügy-nökök tíz forint napizsoldot ígérnek a vállalkozóknak, amely ígéretnek meg is van a csábító ereje, mivel — tudósítónk szerint — a b-kulai szerb parasztok közül sokan készülnek a kalandos utra, csak az utlevelet és a kilátásba helyezett előleget várják. Állítólag a kulai rendőrség egyik közlegénye is közöttük van.

— **Tüntetés a fogyasztó-egyesületek ellen.** Rómából jelentik, hogy az összes nagyobb városok kereskedői elhatározták, hogy pénteken zárva tartják üzleteiket, hogy ily módon tüntessenek a fogyasztó-egyesületek versenye ellen.

— **Erkölcstelen reklám.** Az *Ehrenreich* Adolf és társa budapesti cég nemrég erkölcstelen reklámocdó-lakat osztott ki az utcán és az iskolában. A főkapitányság most kijelenti, hogy a hirdetés miatt már napokkal ezelőtt megtiltotta a cég ellen a fenytő írl-jelentést.

— **Tolnay Lajos.** Meghalt egy öreg magyar író — s három-négy olyan tisztelője se akadt, aki deputációba menjen a polgármesterhez azért a diszshrhelyért, ami a tucattól kiemelkedett alakoknak kijár a haláluk utáni megtiszteltetés-keppen. A fia az, aki hivatkozva apjának nem közönséges irodalmi érdemeire, reklamálja számára a megbecsülést. S a gyászoló funak igaza van. Tolnay Lajos talentumos, kitűnő megfigyelő-képességgel felruházott író volt, stilusa is gördülékeny, magyaros, meséi fordulatok, jellemi igazak, alakjai életerősek. Mint poéta tűnt fel és pedig nem csak úgy, hogy valami kis figyelmet keltett föl a verseivel. Első kötetével egy csapásra meghódította a kritikát és a publikumot is. Ünnepezték. A máskülönbem nem igen könnyen barátkozó Kisfaludy-Társaság hódolva választotta tagjai közé — s azt várták tőle, hogy az Arany János munkáját folytatja majd és nem alantasabban, mint amilyen a nagy kezdés volt. Tolnay azonban hirtelen fordult egyet s — úgy látszik, hogy legbensőbb világának kifolyásaképpen — szatirikus íróvá lett. Az igazmondás jegyében történt ez a fordulat, de tagadhatatlan az, hogy az igazmondásban nem ismert mértéket. Ha Budapesten marad, talán kevesebb lett volna az ellensége. É a város nagyobb annál, mintsem minden valamire való érdekességű egyéniségét személy szerint ismerjék az emberek. Azonban — Marosvásárhelyre került s ebben a szörnyen kis körben válogatva meg a regényalakjait, minden regényében olyan színezete lett, mintha ki akarja figurázni a benne szereplőket. Az a művészet nem volt meg benne, hogy a valóságos életet regénybeli valósággá gyurja át — s az amugy is epés, komor emberek roppant sok ellensége termelt az irodalmi munka révén. Onnan mennie kellett, illetőleg jönnie. Otthagyt a pápi pályát is és Budapestre jött szerencsét próbálni, ami azonban az ő temperamentumával itt se ment könnyen. Nagynehezen jutott hozzá ahhoz, hogy óradíjas lett a fővárosnál s jóformán csak küzdelmes élete végén pihenhetett meg igazán, mint a főváros egyik polgári iskolájának igazgatója. Szerkesztője volt egy képes újságnak is. Hatvannégy esztendőskorában hunyt el ma hajnalban.

Tolnay Lajos Györkönyön (Tolnam.) született 1837. január 31-én, hol atyja. Hagymágyi Sándor, közséi jegyző volt. Középsikoláit Nagy-Körösnön végezte, hol négy évig volt Arany János tanítványa. Papi vizsgáját a pesti ref. papnevelő intézetben tette le. Csakhamar tanár lett a budapesti református gimnáziumban. Irodalmi működését a hatvanas években kezdte. Elbeszélései és életképei hamar megszereztek neki a Kisfaludy-Társasági tagságot. Nagy tevékenységet fejtett ki Arany „Szépirodalmi Figyelő”-jében és „Köszöru”-jában. Első költemény-kötete 1866-ban jelent meg. Német, angol, dán és svéd műfordításai is feltűnőek keltettek. Első regénye, a „Nyomorék” még nem árulta el a benne rejlő kiváló tehetséget, de ezután következő munkái már megszerzték neki a babért. 1868-ban Marosvásárhelyre hívták lelkésznek, ahol az *Erdély* című szép-irodalmi lapot szerkesztette és a Kemény Zsigmond-társaság című irodalmi kört alapította. Ez időtől vette nőül Sugár Fannit, akivel boldog családi életet élt. Később megzavarta békéjét az a háboruskodás, amely közte és hívei között kitört. 1879-ben Tompa Mihály költészete című értekezése révén bölcséleti doktorrá avatták s később a budapesti tudomány-egyetemen magántanárnak habilitálták. 1889-ben a főváros szolgálatába lépett s a IX. kerületi polgári iskola igazgatója lett. Nagyobb munkái közül a nevezetesebbek: Az új Magyarország, Az urak, A nemes vér, A báróné ténsasszony, Az oszlopbáru, Dániel pap lesz, Az új íspán, A jubilások, A polgármester ur, Eladó birtokok, A rongyos, Csak egy asszony... s még egy egész sereg regénye, beszélykötete és kritikai munkája amelyek együttvéve hatalmas könyvtárt tesznek.

— **Marconi telegrammja felmondta a szolgálatot.** A Figaronak azt telegrafálják Berlinből, hogy a drót nélküli való telegrafálás Henrik herceg hazaérkezésekor nem sikerült. A *Deutschland* úgy ment el a drótnélküli telegramm-váltásra berendezett állomás mellett, hogy észre se vette azt. A császár pedig Cuxhavenben semmiféle értesülést nem kapott arról, hogy érkezik-e a *Deutschland* vagy nem. Tizenegy is elmult már. Erre az időpontra volt jelezve a hajó megérkezése, de se hajó nem jött, se telegramm. Végre megérkezett a hajó s a császár rendkívül melegen üdvözölté öccsét. Azután, amint beszélgettek, jókat nevettek valamin. Talán a fura yankeocon kacagtak, de az is megeshetik, hogy a Marconi-féle telegramm elmaradása mulattatta őket.

— **Romániai diáklai s az egyetemes diák-kongresszusra.** Az olasz diákok, mielőtt az egyetemes diák-kongresszusra Budapestre jönnek, előkészítő gyűlést tartanak Romában. Ezen a gyűlésen a romániai diákok küldöttsége is résztvesz, sőt ajándékkal is kedveskedik az olasz ifjúságnak. A románok

ajándéka egy zászló, mely egyik oldalán a román, a másikon az olasz nemzeti színeket viseli, s melynek ez a felirata: Az olaszoknak, Dácia szövetségeseinek ajándékkul adják a román testvérek. Róma, 1902. A román ifjak küldöttségét az olasz közoktatásügyi miniszter latin beszéddel fogja fogadni.

Látvánál, hogy a román ifjuság jó előre keresi a szövetségeseit arra, hogy az egyetemes kongresszuson minél erősebben lépessen föl a magyarság ellen. Európa művelt ifjúsága azonban, éppen ebből a lázas szövetség-keresésből fogja kiérzni, hogy a románok nem tudnak az igazság erejével állni, hanem akciójukhoz szövetségesekre van szükségük. Egyéb-ként a szövetségesek, ha ugyan azok, hamarosan ki fognak ábrándulni a daciak rokonokból.

A romániai diákok készülődséit ezenkívül a bukaresti *Epoca* című lap következő hirdetése is jellemzi:

A romániai főiskolák hallgatóinak egyesülete ezennel tudomására hozza az összes tanuló ifjaknak, hogy tekintettel a Budapestten tartandó nemzetközi diák-kongresszusra 100 franknyi pályadíjat tűz ki egy, a magyarországi románok helyzetét tárgyaló munkára. A pályaműnek legkevesebb 70 és legfeljebb 100 lap terjedelműnek kell lennie, mit a kongresszus idegen tagjai közt fognak szétosztani. A tárgy a lehető legterjedelmesebben lesz kifejtendő, hogy az idegen egyetemi hallgatók minél tisztább fogamat alkothassanak maguknak a magyarországi románok helyzetéről. A jelítség műveket egy egyetemi tanár fogja megvizsgálni.

— **Halálözös.** Katona Zsigmond kecskeméti gyógyszerész, volt negyvennyolcas honvéd, városának egyik legtekintélyesebb polgára, hetvennégy éves korában elhunyt. A közéletnek számos terén olyatott buzgó, lelkes és önzetlen munkásságot, de különösen az ipari mozgalmakban szerzett maradandó érdemeit. Mint a kecskeméti iparegylet elnöke, 1872-ben saját vagyonának kockázatásával országos iparképzést rendezett, amelynek fényes sikere egyedül Katona Zsigmond önfeláldozó tevékenységének volt köszönhető. Később is sokat fáradozott az ipari és kiállítási ügy érdekében. A szegedi és székesfehérvári kiállításokon, valamint a bécsi világkiállításon ő képviselte a kecskeméti összes kiállítások érdekeit és tévkenyen működött közre az 1885-iki budapesti országos kiállításán is, mint a kecskeméti alkerület bizottságának alelnöke. A gazdasági élet egyéb terein is voltak nem közönséges érdemei. Így már borosjenői gyógyszerész korában megkezdte az addig külföldről igen nagy mennyiségben importált gyógynövények természetének meghonosítását, nagyon szép eredménynyel. Pályájának követésére a szaksajtóban buzdította gyógyszerésztársait is, akiknek utmutatással és ingyenmagvakkal szolgált. A gyógynövények exportjának így ő vetette meg az alapját. Ő volt uttorója a Kecskeméten azóta nagy lendületet vett gyümölcsstermesztésnek is. Hoszas tanulmányok és áldozatkész kísérletezések után kiválogatta azokat a gyümölcsfajokat, amelyeknek meghonosítása Kecskeméten legalkalmasabb és legjutalmazóbb volna. Hoszas munkásságának eredményeit az 1885-iki kiállítás nemzetközi bírálata mutatta be a kecskeméti gazdasági egyesület nagy sikerrel. Katonának a kiállításához írt szakmunkáját a külügyi tekintélyek is elismeréssel fogadták. Maradandó emléke ez irányban kifejtett munkásságának a virágzó szőlő- és gyümölcsstermesztő-telep, amelyet nevével *Katona-telepnek* neveztek el. A város társadalmi életében is élénk részt vett a különböző közhasznú egyesületek vezető iértelmaink sorában. Sokoldalú köztevékenysége többször részesült legfelsőbb helyen elismerésben. Így néhány év előtt a király a Ferenc József-rend lovageresztjével tüntette ki. Halála széles körökben keltett részvétet. Az *Országos Iparegylet* nevében gróf Zichy Jenő elnök és Gelléri Mór igazgató részvétáviratot küldött az elhunyt fiának, Katona Béla koronagyéskészletnek.

Feuerstein Márk, tekintélyes miskolci nagykereskedő és vármegyei bizottsági tag tegnap rövid ideig tartott betegsége után meghalt Miskolcon. Az elhunytak, aki megismerése kiváló tisztelőben állott, halála egy nagy kiterjedésű, előkelő családát ejtett mély gyászba.

Szotyori Nagy Károlyné, az ismert zenetanár és orgonaművész neje, tegnap délután 1 órakor, élete 45-ik, házasságának 25-ik évében rövid szenvedés után meghalt. Temetése holnap délután 4 órakor megy végre az ev. ref. egyház szertartásai szerint, az I. ker. dező-utcai gyászházból, honnan a keresepi temetőbe viszik örök nyugalomra.

— **Lökötő bírák.** Fizeskéről írják: A *kurtici* csendőrség a *Szintye* és *Fazekas-Varsand* közötti úton egy lökötő-bandát fogott el, amikor éppen egész ménes opott lovát hajtották hazafelé. A tolvajok között néhány notórius lökötő mellett két közséi bíró is van; Bulkán Dudo szintyei lakos volt bíró és ennek fia, Tódor, aki Szintye közséi jelenlegi bírája, továbbá a gurbai közséi bíró is. A tolvajokat az aradi törvényszék fogházába kísérték.

— **Rhodes Cecil betegsége.** Egy olyan hatalmas embernek, mint Rhodes Cecil, nem lehet holmi munkához méltó betegsége. A betegségek is tudvalevőleg kétfélek: uri és paraszt betegségek. Rhodes Cecilnek csak uri betegsége lehet, gondolták az amerikai lapok s meg is írták, hogy a gyémántkirály szivbeteg. A németek azonban alapos nép, utánna jártak a dolognak s kiderült, hogy Rhodesnek Cecil olyan közönséges delirium tremense van, mint egy tót napszámosnak. Az egész különbség csak az, hogy a tót napszámosok delirium tremense önmagában is érdektelen, míg Rhodes Cecil betegsége még a története is érdekes. Egy német ember, akinek alkalma volt megfigyelni Rhodes Cecil betegségeit így mondja el ennek az előkelő delirium tremensnek az eredetét.

A krónikus alkoholizmus utolsó stádiuma Dél-Afrikában gyakran mutatkozik, mert sehol sem fogyasztanak annyi whiskyt és brandyt, mint a főköldi angol urak. E súlyos nyavalya szimptomái a nagyfokú szivgyöngöseség, a máj elajulása s az emésztési működés korlátozottsága. Csodálatos, hogy a delirium tremens a délvidéken nem pusztítja el olyan rohamosan a beteget, mint a mérsékeltabb klímájú országokban. Ennek az oka, hogy az anyagcsere a forró égélj alatt sokkal rohamosabb. Hoszas orvosi működésén alatt gyakran azt tapasztaltam, hogy a delirium tremensben szenvedő beteg, aki a mi országunkban egy-két év alatt bizonyára elpusztult volna. Dél-Afrikában évtizedekig is élt s csupán azért ment doktorhoz, hogy emésztési zavarait kúráltsa. Midőn azonban a betegség a végső stádiumba lép, májzsugorodás következik be s a beteg, aki egy-két évtizedig alig érezte súlyos betegsége hatását, hirtelen elpusztul. Rhodes Cecil betegsége még nem lépett e stádiumba, de már közeledik végéhez. Az utóbbi időben ugyanis nagy szivgyöngöseséget mutatkozik nála, de ezt orvosa, dr. Jameson, aki jó-maga is iszákos, korhely ember, nem veszi figyelembe. Dr. Jameson méltó orvosa páciensének. Valamint Rhodes Cecil és az egész Kimberley-klub — noha külsőleg vágtig fitogtatják eleganciájukat s jó modorra — ő is naphosszat iszik s mértéktelenül élvez a legkárosabb szeszest-italokat. Az alkoholizmus végleg rabságra ejtette a nagy Rhodest s bizonyára el fogja pusztítani.

Rhodes Cecil ereje nap-nap mellett csökken. Alexandra királyné táviratot küldött neki, melyben sajnálkozását fejezt ki betegségén és azt reményli, hogy isten visszaadja egészségét.

— **A ravasz golya.** Vannak golyamadarak, melyek idejüknél hamarabb kelepelnek, vannak golyamadarak, melyek sohasem érkeznak meg s a legujabb kor történetében vannak ravasz golyák, melyek meg is érkeznak, de mégsem érkezik meg. Néha *Szerbiában*, néha *Oroszországban*. Szent-Pétervárott *Niersth* grófné, ki hajdan operettekben aratott tapost és dicsőséget, a grófi kényelem selyemvankosán gondolkozni kezdett arról, hogy micsoda nagy dolog volna férje minden vagyonát egy kis gyermek utánának lekötöni. De az idők jöttek-szálltak, gyerek nem jelentkezett, a szép grófnő tehát a ravasz golyához folyamodott. Férjének megsugta az édes titkot s a kellő pillanatban előmutatott egy csöpp fiút. A gróf frérei gyanusnak találták a helyzetet s erőlyen vizsgálat után kiderítették, hogy a gyermeket csempészték. A komédia törvény elé került. Ott felvonultak a tanúk s kiderült, hogy a szép asszonynak az orosz gárda nyolcvan tagjával, — hadnagyotl egészen tábornokig! — volt viszonya néhány rövid év alatt. A törvénytészek azonban mégsem ítélte el, — felsőbb parancsa. Úgy látszik, a modern Aspasziának nyolcvanegy viszonya volt.

— **Magyar tudós kitüntetés.** *Hulyra* Ferenc dr.-t, az állatorvosi főiskola rektorát a belga királyi orvosi akadémia külföldi levelező tagjává választotta.

— **Tolvajbanda az iskolában.** Az erzsébetvárosi első számú iskolaszék a Kazinczy-utcai közséi elemi iskolából öt tanuló kizárt a minap. Az eset körülményei a következők: A VII. kerületi Kazinczy-utcai iskola igazgatója, *Hauzer* Ferenc, több napi buzgó vallatással kivette a vallomást öt tanulóól, hogy részt a mult nyáron. résztnt már azóta képes levelezőlapokat, egyéb apróságokat, sőt egyszer egy távosóvet is a Keresepi-úton. máskor egy kis gépet a Kertész boltjából loptak a gyermekek. A lopott holmi egyrészt értékesítették, másrészt elajándékoztatták, így még az egyik diák az osztálytanítójának is vitt 50 darab képes levelezőlapot ajándékba. A felvett jegyzőkönyveket ítelterjesztették az iskolaszékhez, amely kizárásra ítélte a tanulókat. Az ítéletet úgy hajtották végre néh ny nappal előbb, hogy azt az összes osztályokban kihirdették és az elhívt szülőknek is tudomására adták. Némelyik szülő békétlenkedett ugyan, azonban végre beleyengodtak s most iskolánál vannak a tanulóak, akik számára javítóintézetet kér az iskolaszék a várostól.

— **Csak egy kis emlék.** Vannak fiatal emberek, kik udvarlás közben, mint drága emléket cselesnek az imádott hölgy zsebkendőjét.

— **Emlék a legédesebbtől!** — sóhajtott kéjesen s egy-két év alatt gyönyörű zsebkendőgyűjteményre tesznek szert.

Mások botokat, napernyőket visznek el emlékül, de úgy látszik, Amerika az emlékgyűjtők Eldorádója. Vilmos császár a legutóbbi new-yorki yacht-versenyen résztvevő hajójával s a nevezetes ünnepet fényes lakoma követte. **Rupert Frigyes** rendezte a gyönyörű lakomát s fejedelmi pompával terítette meg az asztalokat. Kétezer vendég volt a bankettre hivatalos s **Rupert Frigyes** ur az ünnepség után megdöbbenve konstataulta, hogy az ezüstkanaloknak, villáknak és késeknek lába kelt. Elvitték őket emlékül. S az előkelő new-yorki szalonokban téli időben a háziasszony kedves mosolyával fogja mondogatni társaságának:

— Ez a kávéskanál pedig a császári yacht-versenyéről való.

Rupert Frigyes pedig tegnap hivatalosan csődöt jelentett.

— **Langer Viktor meghalt.** A magyar zeneköltészet egy nagytehességű munkása halt meg ma reggel: **Langer Viktor**, a lipótvárosi bazilika karnagya, aki előbb **Öggyek**, majd **Tizza** Aladár néven számos nagybőcsű dallal és egyéb szerzeményével gazdagította zeneirodalmunkat. Mint zenepedagógus is egyike volt a legkiválóbbaknak, még olyan időben, amikor csak nagyon kevesen méltányolták a magyar zene szépségeit.

Langer Viktor 1842-ben Budapesten született, ahol atyja a lipótvárosi bazilika karnagya volt és egyik utódja a magyar zenei műveltségének. A pesti zenedében bevégezvén tanulmányait, hol egyidejűleg éneket, zongorát, hegedűt, gordonkát s zeneszerzést tanult, **Volkman Robert** tanácsára Lőpésce ment, hol **Hauptmann, Richter** s **Reinecke** tanárok vezetése mellett fejezte be művészi kiképzését. Visszatérvén hazájába, a hatvanas évek derekán, mindjárt feltűntetett keltett egy fűzet eredeti magyar dalaival, melyet **Öggyek** név alatt adott ki. E név alatt azután még vagy 20-30 eredeti magyar műdalt tett közzé, melyek manapság is irodalmunk javát képezik. Másikülönben is egyike lett a magyar zene legbuzgóbb munkásainak minden irányban. **Tizza** Aladár név alatt kiadott eredeti s ártir népdalait, csárdásait s instruktív fűzetét széles ismeret és elterjedtek az egész országban. Irt több zenekari művet is, melyek mind az előkelő ifjúság s tudásának zenei kultúrájának. A 70-es évek elején az **Orosz Bódor** báró intendánsa alá mint operai kántarító s a színész-iskola tanára szintén eredményes tevékenységet fejtett ki. A magyar daletyveti téren több évig mint az egyetemi daletyvet karnagya is buzgó működést tanusított. A 80-as években több évet töltött Pécsen mint karnagy és zenetanár. Élete utolsó éveiben mint a lipótvárosi bazilika karnagya működött a fővárosban.

Halálát özevgye, öt gyermeke és kiterjedt rokonság gyászolja. Temetése holnap délután 4 órakor lesz a Váci-ut 2. sz. gyászházban.

— **Az ügyvédi kamarai választások.** A budapesti ügyvédi kar pártjai közül ma este a reformpárt tartott népes értekezletet. **Dr. Mandel Pál** országgyűlési képviselő, mint értekezlet elnök, igen kedvező jelentést tett a reformpárt eddigi sikereiről. **Dr. Reich** felszólalására a párt általános derűtség közt foglalkozott a két másik párt, nevezetesen pedig az ugynevezett kőrpárt közléseivel, amelyek politikai gyanúsításokkal illetik a párt jelöltjeit s kivált ennek elnökjelöltjét, **Dr. Papp Zoltán** és **Nessi Pál** orsz. képviselőket is kijelentették, hogy ellenzéki pártállásuk mellett is szívesen oszlatkoztak Szivák elnökjelöltségéhez. **Szivák Imre** ezután feszült figyelem közt fejtette ki, hogy az ügyvédség jogos kérdéseit a pártpolitikából ki kell kapcsolni. A reformpárt programja az egyedül alkalmas arra, hogy ezt mindenféle politikai meggyőződésű ember követhesse s ezen az alapon tömörítsük az egész ügyvédi kart. Az elnökjelöltnak hatalmas eljenzéstől kísért beszéde után még **Vásonyi Vilmos** országgyűlési képviselő fejtette ki, hogy az ügyvédi karban is helye van a haladó és maradék pártok küzdelmének. Ő azért oszlatkozott a reformpárthoz, mivel a pártért és jelöltjeiért küzdve a haladó eszmékért küzd. (Taps és éljenzés.) Ezzel az értekezlet véget ért.

— **Tüntetés a templomban.** Prágában a kapucinusok Szent József templomában ma csunya botrány volt, mert **Zorn páter** német predikációt tartott. A csehek hangosan tiltakoztak s mikor az nem használt, közbeszólásokkal zavarták a szentbeszédet.

— **Bécsben negyedmilió osehnek sem predikálnak osehül!**

Ilyen s e fajta kifakadásokkal akarták elhallgattatni a pátert, de az csak folytatta a szónoklatot. Erre a csehek lármázva kivonultak a templomból.

— **Sikkasztó főpénztáros.** **Makóri** táviratozók: **Simon Dániel** volt városi főpénztáros ma a királyi ügyesség elfogatási parancsára vizsgálati fogásba helyezték és a szegedi börtönbe kísérték. A városi pénztárnál eddig 70000 korona hiányt állapítottak meg.

— **Gróf Szapáry Pál balesete.** **Gróf Szapáry Pál** ma délután súlyos baleset érte. A gróf ma délután egy elegáns új kékterakos gíggjén, amelybe egy tüzess sárga paripa volt fogva, kocskázott. Négy óra tájban a Múzeum-köruton hajtott a Kerepesi-ut felé. A gróf mellett a kocsin anasá ült. A Kossuth Lajos-utca előtt a paripa a villamos-csöngetéstől megbokrosodott és nekironított az ott állomásozó bérkocsik egyikének. A ló ekkor megbögtölt és elesett, a gróf és anasa pedig kibuktak a kocsiból. **Gróf Szapáry Pál** oly szerencsétlenül esett, hogy a bal kezén súlyos zúzódásos törést szenvedett. Az anas sérülései jelentéktelenek. Mindkét sérültet kocsiba tették és a Vörös kereszt kórházba vitték. **Gróf Szapáry Pál** ma este 5 órakor **Dr. Lumnitzer** tanár, és **Hersel** tanár bal kezén megoperálták. Bal keze mutató ujjának első izületét ki kellett venni; a másik két ujjja is megsérült, de itt csak kötést alkalmaztak. A gróf hidegvérrel tűrte a súlyos operációt. Az operáció után kocsiába ült és hazahajtatott palotájába. Az orvosok remélik, hogy a gróf sebe 3-4 hét alatt teljesen begyógyul. A fiatal gróf iránt széles körökben nagy részvét nyilvánul és az est folyamán az arisztokracia tagjai csaknem teljes számmal fejezték ki részvétüket.

— **Orosz tisztek.** Az a nagy udvari hadsereg, amely körülveszi a cár trónját s amely ha nem a népszabadság lenyűgözésére volt kirendelve, szurony-erdőt alkotott a cár személye körül, bomlásnak indul. A bomlásnak ma még parányi jelét látjuk, alig észrevehető, de mégis bomlás az, mert az orosz hadseregben fölötté nagy jelentősége van annak, mikor huszonegy tiszt nyíltan ellenszegül a parancsnak s konspirál a forradalmi elemekkel. Tegnap ezt a huszonegy tiszteletartóztatták, mert vonakodtak a katonákkal közölni azt a parancsot, hogy ezentul lőniök kell a tüntető munkásokra és egyetemen hallgatókra. A huszonegy katonatisztet már ellette láb alól az orosz hatalom, de példaadásukat nem lehet semmivé tenni. A példa megmarad s úgy látszik, egészen komolyan elkövetkezett Oroszország márciusa. Az egyre fejlődő forradalmi jelenségek, az a szoros barátság s egyetértés, mely a felszólalt tanuló és a munkások között van, sok jót ad arra a reményre, hogy az orosz nép szabadságának napja kezd fölvirradni. Ha lehet hinni az eszméiről tanának, úgy Oroszországhoz most érkezett el az ellenállhatatlan vágy, mely Magyarországot is elfogta ezeltől ötvennégy évvel.

A letartóztatott tisztek ellenszegülése összefügg avval a kiáltványval, amelyet a forradalmi bizottság intézett a hadsereg tisztjeihez s amely így végződik:

Pusztuljon a kormány és az udvari társaság! Katonatisztnek, ne öljétek meg testvéreiteket! Bizunk bennetek és reméljük, hogy nem hajlotok meg a zsarnokság előtt. Bizunk bennetek, hogy becsületességeket nem törté meg a tisztí könynyelműség. Viszontlításra, mi a tiltakozók között, ti első sorokban annak a hadseregnek, amelyet ellentünk fogtak küldeni, de nem fogtok bennünket bántani, nem fogtok testvérgyilkosságra veteledni, hanem testvéri kézszerítást fogtok velünk váltani és velünk együtt jogjaitok kiáltani: **Vesszen az udvari klakk!** Vesszen a reakcionárius minisztérium! Éljen az orosz nemzet!

— **Grimm alezredes árulása.** A varsói katonai árulásról, mint minden katonai dologról, mely Európában történik, még ma sem lehet tiszta képet alkotni. Annyi azonban bizonyos hogy **Grimm** alezredes sokkal nagyobb árulást követett el, mint ahogy azt eleinte hittek.

Az áruló alezredes kihallgatása éjjel-nappal, szakadallanul folyik. Ennek a kihallgatásnak valósággal inkvizitorikus jellege van, mert ki akarják farszítani **Grimmet** és bűntársait, hogy ily módon bírják őket vallomásra. A tárgyalást vezető törzstisztek küönben ma már tisztában vannak avval, hogy **Grimm** áruló, de azért szorgalmaznak annyira a vallatást, hogy teljesen föltűdjék azt is, hogy a katonai titkokból mit tudott meg a német vezérkar. A tárgyalás folyamán kiderült, hogy **Grimm** árulásiért tizenkétezer márka honoráriumot kapott, s hogy az árulást a beljé helyezett igen kivételes bizalommal való visszaéléssel tudta elkövetni. **Grimm** avval volt megbízva, hogy hamis katonai tervek dolgozzon ki, s azokat adja el az idegen államoknak. Az ezredes a helyett a valódi terveket árulta el. — Ma az a hír terjedt el Berlinben és Bécsben, hogy az orosz hatóságok házkutatást tartottak a német és az osztrák-magyar konzulátusnál, s hogy a területenkivüliség jogának a megsértése miatt, a cár sürgöny után kért bocsánatot a német oszárzótól és a mi királyunktól. Ez a hír nem felel meg a valóságnak. A két konzulátus jogait nem sértette meg az orosz hatóság, s így természetesen nem is volt oka a cárnak a bocsánatkért sürgönyök elküldésére.

A **Grimm** alezredes ügyének tárgyalásáról annyit

ma kiszivárgott, hogy az árulást az alezredes nagyon könnyen elkövethette, mert a varsói vezérkari irodában nagyon hiányos volt az ellenőrzés. E miatt **Czerkoff** varsói főkommandyózt és **Puzirevskijt**, a vezérkari iroda főnökét fogják felelősségre vonni, **Czerkoff** ma már el is utazott Varsóból s azt híresztelik, hogy Pétervárra ment **Szolgálati ügyben**. Nyilvánvaló, hogy **Czerkoff**ot a cár rendelte magához.

A varsói árulás esete különben nagyon föltűgatta a cárt, aki, mikor **Herscheltmann** vezérkari főnök jelentést tett az árulásról, így szólt:

— Mit érnek a te legszebb terveid, ha emberek előre elárulják a külföldnek?

Grimm orosz alezredes bűnpöréről újabban a következő részleteket jelentik Varsóból: Az árulás feloldozása után **Grimm** alezredest Varsóban rögtön ki akarták végezni, mert a katonai törvényszék, amely nyomban összeült, agyonlőésre ítélte **Grimmet**. A törvényszék a cár elé terjesztette az ítéletet, de meg erősítés helyett rendelet jött a hadügyminisztériótól, hogy az alezredesi erőcs fedezettel szállítsák Pétervárra. Varsóban igen sok magassangu tisztre nézve nagyon kíváncsok lett volna, ha **Grimmet** rögtön kivégzik, mert teljesen kompromittáló vallomást tett több tábornok ellen. A krakkói **Csaszán** táviratozók Varsóból, hogy a hadi törvényszék nem golyóhalálra, hanem életfogytig tartó börtönre ítélte **Grimmet**, mert az árulást nem háboruban, hanem béke idején követte el.

— **Eltűnt házaspár.** A gráci rendőrség kérésére a budapesti főkapitányság őrendelte egy titokzatos házaspár körözését. A fiatal pár a múlt év novemberében telepedett le **Grächen Geymayer** Albina asszonyával. A férfi **Braum Zsigmond** és neje névvel állította ki a bejelentő lapot. Néhány nappal később Szombathelyről butor érkezett a számukra. A küldemény **Véber Antal** címére szült. A butorszallító a fiatal asszonyban nagy meglepetéssel a villachi közlegyző leányára ismert. Karácsonykor egy kis leány látogatta meg a házaspárt, aki a férfit **Veisz bácsi**-nak szólította. Háziaszonyuk, **Geymayer Albina** végre gyanusnak találta a soknevű lakóját s jelentést tett róla a rendőrségnek. A házaspár észrevette, hogy megfigyelik butoruk hátrahagyásával állítólag Budapestre utazott.

(x) **Fratelli Delsinger** küld Fiuméből 4% kgr. legfinomabb Santos-kávét 5 forint 46 krért bérmentve és elvámolva.

(x) **Gebauer Károly** cs. és kir. szabad. első hazai érekeporsó- és gyászkoosi-gyárának temetkezési intézete, Budapest, VII. Erzsébet-körut 28.

(x) **Husvétli tojások, loesolók Kertész Tódornál.**

(x) **Legmegbízhatóbb gépolajat és olajpogácsát szállít a magyar olajipar részvénytársaság, Budapest, VII., Károly-körut 3.**

Az óbudai takarékpénztár ügye.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, március 19.

A III-ik kerületi takarékpénztár ügyében ma fordulat állott be; kiderült ugyanis, hogy **Adler Károly**, az eltűnt főkönyvelő éveken át bűnös manipulációt folytatott, amennyiben hamisított takarékpénztári könyveket alapján nagy összegeket vett fel a pénztárról. Eddig csaknem 50.000 korona hiányt konstataáltak és nem lehetetlen hogy a mérleg szerint mutatkozó kétszáz ezer korona mind hiányzik az intézet pénztárából. A takarékpénztár igazgatósága és a rendőrség most közösen azon fáradozik, hogy megállapítsa, vajjon **Adler** egyedül ülte-e a manipulációkat a hamisított betéti könyvekkel, vagy pedig bűntársai is voltak, ami valószínűleg látszik.

Sajó Sándor kerületi kapitány ma reggel bejelentette az igazgatóságnak, hogy az eltűnt **Adler Károly** főkönyvelőnek a Vadász-kürtben lévő lakásán házkutatást tartott és ott több, idegen névre szóló takarékpénztári betétkönyveket talált. Ezen az alapon az igazgatóság is megvizsgálta a könyveket és kiderült, hogy eddigi föltételezés önmagában volt, mert **Adler** tényleg hamisított betéti könyvekkel manipulált. **Adler** ugyanis ellopott egy egész sereg üres betéti könyvet s ezeket kisebb összegekre kitöltötte. Mikor a kezében volt a könyv, az eredetileg kis összeget nagyobb összeggel javította ki s azután a pénzt kiszedte a takarékpénztárból, meghamisította az intézet könyveit is. Így történhetett, hogy manipulációjára hosszú időn át nem jött rá. Megjegyezzük, hogy **Adler** az ilyen hamisított könyvekre soha sem vette ki az egész összeget, hanem bent hagyott egy pár forintot, hogy a könyvet magánál tarthassa, mert tudta, hogyha beadja a könyvet, manipulációjára hamarosan rájöttek volna. Az **Adler** lakásán talált könyvek a'apján eddig 49.637 korona és 88 fillér kárt konstataáltak.

Mihelyt ez tudomására jutott az igazgatóságnak,

az igazgatóság, a felügyelő-bizottság és a választmány azonnal összeült s jegyzőkönyvileg kötelezte magát a kár megtérítésére. Ezt a határozatot az intézet aláíró kifizetésévé, hogy a kint várakozó tömeget megnyugtassák, mert ma is rendkívül sok ember jelentkezett a betétjéért. Az igazgatósági ülés határozataként följelentést tettek a rendőrségen Adler ellen és fenyítő zárlatot kértek a lakásán talált ingóságokra és készpénzre.

Már most csak az a kérdés, hogy történt-e nagyobb összegre rugó sikkasztás és hogy vannak-e Adlernek büntései. Ebben a tekintetben semmi bizonyosat nem lehet tudni, de nagyon valószínű, hogy még jelentékeny összeggel nagyobb lesz az intézet kára. Azt, hogy Adler egyedül manipulált, vagy pedig büntései is voltak, eddig még nem lehetett megállapítani.

A vizsgálat kiderítette, hogy Adler Károly az 1890. év óta folytatta bűnös üzleimét. Időközben nagyobb örökséghez jutott, s ekkor egy időre abbahagyta a hamisítást, de mikor a pénze elogyott, újra kezdte a sikkasztást. A könyvek átvizsgálása révén megállapított különbözőzet eddig kétszáz ezer korona, ami nyilván jóval több mint a valószínű kár. Egészen bizonyos ugyanis, hogy a hamis könyvelést, amellyel bűnét leplezte, úgy rendezte be, hogy nagyobb összeget takarjon, mint a mekkora hiányzik. Ebből következik, hogy a hiány nem lehet akkora, mint a könyvbéli eltérés, de semmiesetre sem lehet nagyobb annál. Minthogy pedig a takarékpénztár részvényitőkéje kétszáz ezer korona, tartaléktőkéje pedig százhusz ezer korona, tehát a legrosszabb eshetőség az, hogy a kár fölemészti az egész részvényitőkét és az egész tartaléktőkét, a betevők pénze azonban mindenesetre biztosítva van.

A III. kerületi takarékpénztár igazgatósága ma délután 1/2 órákor hivatalosan tudatta az intézetnél előfordult bűnös manipulációkat a kerület országgyűlési képviselőjével, Vészi Józseffel és felkérte, hogy járjon közbe a budapesti pénzügyhatóságnál — ha kell, a kormány erkölcsi támogatásával is — hogy segítőkészséggel meg a takarékpénztár megrohanásából eredhető bonyodalmak elhárítására. A takarékpénztár ugyanis a betéteket váltóknak helyezte el. Már most a betéteket egyszerre követelik vissza, a váltók pedig successive járnak csak le, s ha nem jön mihamar segítség, amely a váltótárcát vagy átveszi, vagy pedig kölcsönt ad rá, a takarékpénztár a legnagyobb bajokba kerül s kénytelen lenne az adósktól egyszerre visszakövetelni tartozásait. Az egész 3,000,000 koronát kitevő váltótárca öbúda kereskedők, iparosok és szőlőbirtokosok váltóiból áll, akik pontosan törlesztették váltóadósságaikat, de ha nem engednék meg nekik, hogy tartozásaikat prolongálhassák, úgy az öbúdaiknak anyagi helyzete alaposan megrendülne.

Vészi József azonnal értekezésbe lépett a bankörökkel s az a kérés, hogy a közönség érdekében — természetesen az igazgatóság és a felügyelő-bizottság által nyújtandó kautélák mellett — a segélyakciót megindítsák, kedvező fogadtatásra talál. Remélhető, hogy ezen az alapon holnap már létre is jön az öbúda igazgatóság és néhány budapesti pénzügyhatóságtól az intézet szanálására és a megfelelő kölcsön nyújtására nézve a megállapodás.

Most már sokan nem hiszik, hogy Adler öngyilkossá lett volna, hanem valószínűnek tartják hogy megsejteszték. Ma Fiuméből olyanféle értesítés jött, hogy ott letartóztattak egy embert, akire ráillik Adler személyleírása. Ez a hír azonban — mint Fiuméből jelentik — téves, mert ott ma egyáltalán senkit sem tartóztattak le.

Az rendőri sajtóiroda az esetről ma éjjel a következő hivatalos közleményt adta ki:

A III. kerületi takarékpénztár igazgatósága által eszközölt vizsgálat eredménye gyanánt az igazgatóság büntető feljelentést tett Adler Károly volt főkönyvelő ellen család bűntette miatt. A megsejtesztett főkönyvelő hamisított betétkönyvek alapján 49,000 koronát vett föl illetéktelenül az intézet pénztárából. A rendőrség megtette a szükséges intézkedéseket közkeletrehozására. Személyleírása: Budapesti születésű, 36 éves izraelita, középmagas, nyúlank, kerek arc, egészséges arcszíni, barna göndörhaj, világoskék szemű, barna, kicsi, ritka bajusz, szakállalan. Kissé nagyot hall és egyes szavakat az orrán ejti ki.

Az öngyilkossá lett Augenstein Samu holttestét ma délután helyezték örök nyugalomra a legnagyobb ocsendben az öbúda izraelita temető halottasházából. A temetés a család egyenes kívánságára minden gyászpompával ment végbe. A gyászszertartáson megjelentek: Benedek Sándor közigazgatási bíró, budai Goldberger Samu, Goldberger Bertalan, dr. Stern József. Déri Izidor, Gyalányi Adolf fővárosi bizottsági tagok, Palotai Ödön, Svarcz Ármin igazgató, Gaál Károly, Számek Nándor igazgató, Lóvi Náthán, dr. Ince Henrik,

Gergely István és Szende Antal iskola-igazgatók, Irsai felügyelő, Hübner Iván, a Lukács-fürdő igazgatója, Sajó Sándor kerületi kapitány, Ragulya rendőrfelügyelő. Ott volt továbbá az öbúda izraelita hitközség Ehrlich Samu vezetése alatt, a Szentegyet Deutsch Lipót, Findly József vezetése mellett, a Zionegyet és még több jótékony egyesület előjárósága.

Humoristák csődje.

— Jelenet. —

SZEMÉLYEK:

Mokra } magyar
Schwarz } humoristák.
Gázgyáry }
Septimus }

(Szín: a New-Yorki költészeti irodalmi terme. Éjfélután egy óra. Személyek egy sarokban ülnek és kaldéret játszanak. Lármá, kiabálás. Összeesze hangzanak ilyen mondatok: „Azt Schopenhauer nem mondta”. „Spencer egy dilettáns!” — „... még egy koronát és akkor tartozom három forinttal.” — „Sokkal fiatalabb, mint Kúry!” — „Mért nem mondja mindegyik, hogy nachempfinden vagyok?” — „A béha persze ott sort irt róla” stb. stb.)

Mokra: Ki oszt?

Septimus: Gázgyáry, maga kezdte tők felsővel, hogy hordozniak körül a kezét.

Gázgyáry (gyorsan oszt.)

Mokra: Passz.

Septimus: Ez a passz.

Schwarz: Vegye más.

Mokra: Piros. (Fölveszi a kártyát, játszanak).

Gázgyáry: Mit szólnak az urak az osztrák parlamenthez. Egyszerűen borzasztó, ami ott történik. Olvasta az estilapokban, Mokra ur?

Mokra: (nem felel.)

Gázgyáry: Miért nem felel?

Mokra: Addig nem szólok, amíg Schwarz be nem mondja, hogy milyen a terce.

Schwarz: Terc ász makk, ellenben kilencen tők.

Mokra: Ez más. (Játszanak.) Olvastam a tudósítást. Ki is akartam figurázni a lapban, de nem sikerült. Nincs az az aljasság, amit még rájuk lehetne fogni, mert már minden aljasságot elkövettek. Ahol tényleg elkövetik a legnagyobb tulzásokot, ott elhallgat a humor. Adu. Még egyszer adu.

Septimus: Mivel fogja vezetni a háztartást?

Schwarz: En mint nagy vívmányt irtam meg tegnapelőtt, hogy nemsokára kutyakorbáccsal fognak az osztrák parlament tagjai járni és ma azt olvasom, hogy Stein képviselő kutyakorbáccsal jelent meg. Ki hívta a tizest?

Septimus: En.

Schwarz: Akkor ebbe smírelek. A másik képviselő pedig, aki összeveszett vele, revolverért küldött.

Gázgyáry: Maholnap be is viszik a revolvort a Reichsrathba.

Mokra: Tessék, a kis viccelő! Már be is vitték, édes öregem.

Gázgyáry: Hát mit csináljak? Nem tudok kitálatni semmit, amit a nyomorultak már meg ne csináltak volna!

Mokra: Csak ne fájna úgy a gyomrom. Még zöld.

Schwarz: Egyszerűen le fogom venni a napi tréfás cikkeim műsoráról az osztrák parlamentet. En nem tudok olyan tréfás cikkeket írni, amilyent a bécsi tudósító minden tehetőség nélkül letelefonál. Most kerék alá kerül a kilencese, Septimus. Nem tudott adut hívti?

Septimus: Ne tanítson. Adu. (Kihívja a kilencest.) Na látja.

Schwarz: Honnan tudjam én, hogy az alsó fekszik?

Gázgyáry: Hiszen csak blank kasszát mondott!

Septimus: Nekem ma kiküldte a szerkesztő az asztalomra a bécsi parlamentet, mint témát. Visszaadtam. Belátom, hogy Schönerer, Kramár, Dyk, Stein és Kubr urak nagyobb humoristák, mint én. Ha Mark Twain az osztrák parlamentben ülne, már sárgaságba esett volna az irigységtől.

Gázgyáry: Engem a csödbe kergetett Shönerer.

Mokra: És utolsó.

Septimus: Soha többé nem írok az osztrák parlamentről. Hatvannyolcam van.

Mokra: Hatvannégy, hatvannyolca, ez is.

Schwarz (untalan): Akkor újra megy.

Gázgyáry (a talonból): Stimmel.

Mokra: Es többé szó se legyen a bécsi parlamentről. A humoristák számára meghalt. (Kever): Csak ne fájna úgy a gyomrom.

Gázgyáry: Egyáltalában a parlamentek lassanként vizsginbázakká változnak át. Fölveszem. Mi az alja?

Mokra: A tők ász.

Gázgyáry: Es az osztrák parlament tudósításait

csakis a vicclapokban kellene közölni ezentul. Le a lanttal, uraim, kvint kassza. Bemondhattam volna a volátot.

Septimus: En pirosra tartottam volna. (Kever.)

Mokra: Csak ne fájna úgy a gyomrom.

(Hajnaliodik. A lármából még mindig ilyen mondatok hallatszanak: „Brieux egy útletember!” — „Az Új Idők nem adja ki.” — „Magannak is csak egy forintom van!” — „Látam egy próbát, meg fog bukni!” — „Jósz haza!” — „Nem. Utunk még egy kicsit!”)

A falusi tyúk Pesten.

Ó boldog pestiek!

Frissen kaptok ti minden jót,
Az egész ország néktek termel,
Vadát, halat s mi jó falat,
Mit vágyva-vágytok szívekkkel,
Amért sóvárog szemetek,
Azt küldik, ó Pest, tenekek:
A jó vidékiek!

Tanúság im rá ez eset,

Amely ma s tegnap megeseit:
A szomszédos kicsiny Bicskében,
Jaj, nagy baj történt a csibékben,
A gazdasszonyok személyné,
Sok család tavaszi reménye
Kímült betegben, hűtlenül,
Mielőtt még Pestre kerül.
Beteg lett mind
Es egyenkint
Itt hagyta az árnyékvilágot...
Ilyet még Bicskén ki se látott!

A ráolvasás mitsem ér,
Nem használ a sok ifj, gyökér,
A kenegesét zsirral, hájjal,
A füstölés sok imádsággal,
Sőt tisztítják a ketrecek,
— Ennél többet ó ki tehet? —
De mindhiába. Vége, vége!
Csúf halál vár a sok csirkére...;

Az asszonynépség sír, zokog:
Nem lesznek ók már boldogok!
A társaság, a sok vesződség,
A nagy remény s még nagyobb költség,
Jaj, oda van.
Es ezt a sok kövér jószágot,
Amelynél szebbet Pest se látott,
A földbe ássák?...
... Ah, nem imádság,
Mit a sok asszonyajk sóhajt
E kérdőjel után:
Néhány dídás csupán.

A férfinép, az nem beszél,
A beszéd itt már mit sem ér,
Tenni kell, tenni!
Hisz' nincs is baj. Az egész ennyi:
Hogy mi máskor élve meg Pestre,
Csupasz lesz annak most a teste,
Ha tollasan nem, hát koppasztra
Lesz Bicskének majd rajta haszna.
Ha döglött, minek toll neki?
S a pesti így is megveszeli!
Az asszonynép, eszmél e szótul:
A sok jószággal Pestre tódul,
Es eladják mind a csirkéket:
Máma nekem, holnap néked.

Ó boldog pestiek!

Ha vetettek a csarnokokban
Csirkéket és nem izlett jobban
Mint máskor, mikor toll volt rajtuk,
Tudjátok meg: hogy nem volt fajtyúk,
Amit vetettek drága pénzen.
Egyszerű a dolog egészen:
Bicskén most nagy a tyúkbetegség
S hogy a haszonban baj ne essék,
A csirkéket kétszer koppasztják:
Egyszer a testén
S egyszer azon, kinek eladják!

FŐVÁROS.

(*) Budapest új kerületi beosztása. Az Országos Iparégyesület építő és műipari szakosztályában tegnap Palóczi Antal nagyérdemű előadást tartott Budapest új kerületi beosztásáról.

Előadó szerint régi panasz különösen a székesfőváros hatósága részéről, hogy Budapestnek erős külterjes lejtődése a székesfővárosnak nagy anyagi

megterhelhetőségével jár. Sűrűn beépített városrészek mellé nagy, néptelen kerületek csatlakoznak. Budapest területe 20.000 hektárt foglal be, holott London — e városorás — területe 30.000 hektár, Páris és Berlin területe pedig nem haladja túl a 6500 hektárt. Valamely terület okserző kihasználásának alapföltételét annak helyes tervszerű beosztásában jelöli a technikus. Budapest jelenlegi felosztása két-tíz irányú. A közigazgatás szempontjából kerületekre, a városépítés szempontjából övezetekre van felosztva. Előadó behatóan és meggyőzően fejti ki a jelenlegi felosztás hiányait és hibáit. A mostani felosztás mellett a város nem alkot homogén város-testet: itt-ott szertelen ürességeket látunk. Hogy ezeket a hátrányokat egy újabb felosztással el lehessen kerülni, szükséges, hogy többszörös övezetben körítsük a kerületeket a város központos része köré.

Előadó a fővárost 19 kerületre osztaná fel. Az első kerület a bal- és jobbparti belső kerület a Földő-utca, a Lánchíd és ennek vonalával haladó határral volna alkotva. A következő kerületi övezetnek a Nagy-körút és a budai Külső-körút képezné a határokat. A következő kerületeket a Nagy-körút és a Hungária-utál által képzett gyűrűben, a Podmaniczky-utca, a Keresepi-, illetve az Üllői-utak határolják. A IX. kerület az Üllői-ut és a Duna között már egészen a város határáig terjedne. A X. kerület a Csepelsziget felsőcsucán, a Kelenföldet a Déli-vaspályájá foglalná magában. A XI., XII., XIII. kerületeket a főváros hegyvidéke képezné. A XIV. kerület folytatja a sorrendet, a XV. kerület ettől északra fekszik és a főváros legfelsőben fekvő kerületét képezné. A XVI., XVII., XVIII., XIX. kerületek a Hungária-köruton túl a határig terjedő gyűrűben követik egymást sorrendben. E felosztás szerint a jobboldalon 8 a baloldalon pedig 11 kerület volna. Minden kerület kerekded, kompakt alak és idom, amelynek súlypontja önként kínálkozik. Atmeneti stádiumként két külkerület egy kerületet alkothatna, ami által tényleg csupán 14 kerület nyerne külön közigazgatást. Előadó kérte a szakosztályt, hogy az Országos Iparügyesület végrehajtó-bizottságát keresse meg az iránt, hogy az új kerületi beosztásra vonatkozó javaslatot, indokaitval együtt pártolólág terjessze a székesfőváros hatósága elé.

A fessült figyelemmel hallgatót érdekes előadást a jelen voltak zajos tetszésnyilvánítással jutalmazták. Boross Soma aggályosnak tartja a külterületeknek a belterületektől való elvonását. A külterületek így minden értelmiség nélkül maradnának és ez, nézete szerint, úgy társadalmi, mint politikai szempontból helytelen. A székesfőváros fejlődése szempontjából örömmel fogadja el az indítványt. A szakosztály az előadót indítványát elfogadta.

Kossuth Lajos szobra.

— A főváros közgyűlése. —

Budapest, március 19.

Az utolsó időben annyit írtak a Kossuth-szoborról és annyi vád bangzott el a főváros hatósága ellen, amiért a Kossuth-mauzóleum költségét a szoborra begyűlt pénzből hasította ki, hogy a városbázán nem térhetek ki a felvilágosítás megadása elől. A közvetlen alkalmat megadta rá a polgármesternek Vásonyinak már napokkal előbb jelzett indítványa, amelynek értelmében utasítja a közgyűlés a tanácsot, hogy a Kossuth-szobor felállítására ügyében haladéktalanul terjesszen javaslatot a közgyűlés elé.

Vásonyi a mai közgyűlésen csakugyan előterjesztette indítványát és érdekes beszédet okolta meg. Ma már, ugymond, nemesek egyesek, de országszerte nyíltan emelik a főváros ellen azt a vádat, hogy a szobor dolgában mintegy erkölcsi sikasztást követ el. A főváros becsülete az ilyen vádat nem tűrheti el, ezt a gyanúsítást nem hagyhatják magukon száradni. Lelkesen védi a fővárost e vádak ellen s azért kér gyors intézkedést, hogy még csak a látszata se maradjon meg a gyanúnak. (Helyeslés.)

Halmos János polgármester nagy érdeklődés közében szól a tárgyrhoz.

Nem kíván az ügy érdeméhez szólni, de szükséges a történetek után, hogy a Kossuth-mauzóleum és szobor ügyének egész historikumát ismertessem. Ez annál szükségesebb, mert az utolsó hetekben nemesek a fővárosban, hanem az egész országban olyan híreket, vádakait, véleményeket és állításokat kolportáltak, hogy ha azok igazak volna, méltán megérdemelné a székesfőváros hatósága, hogy hazafiainak tartásák. O azonban most az ügyben történeteket az aktákból fogja ismertetni.

Fülemli ezt megelőzőleg a polgármester Lengyel Zoltán országgyűlési képviselőnek interpellációját s abból szemelvényeket olvas föl. A képviselő elmondta, hogy a gyűjtőleveket tisztán csak az emlékszóbor alapjának javára adták ki. A nemzet és az adakozók szobrot és nem síremléket akartak, tehát a pénzt nem szabad mauzóleumra fölhasználni. Attól tart, hogy a kilenctized millió koronát a mauzóleumba fogják eltemetni. Ha csak síremléket állítanak, annyi, mintha el lenne sikkasztva a pénz.

A polgármester ezek után reátér a mauzóleum és szobor ügyének aktaszerű ismertetésére. Amidőn 1894-ben meghalt Kossuth Lajos, — azonnal megindultak a gyűjtések ország-szerte.

Március 24-ikén megalakult az országos bizottság, gróf Batthyány Géza elnökkel, gróf Széchenyi Béla, báró Eötvös Loránd, Tóth Lajos tagokkal s Bosányi Iván és Bunel Alfréd jegyzőkkel.

Az országhoz intézett fölhívás kimondja, hogy a szoborral együtt kell a mauzóleumot emelni s a begyűlt pénznek egy részét a mauzóleum céljára kell fordítani. Erre megalakult a nagy társadalmi mozgalom; megalakult a nagy bizottság: Kossuth Lajos emlékének megörökítésére alakult országos bizottság címmel. Ez a bizottság 1894-től 1897-ig működött.

Midőn a bizottság azt tapasztalta, hogy a kivitelben eredményre nem juthat, azon gondolkodott, hogy vajon nem lenne-e helyes dolog az ügy vitelét valamely testületnek, vagy hatóságnak átadni. Szóba került az Akadémia, a Történelmi Társulat, míg végre elhatározták, hogy a székesfőváros hatóságát kéri föl erre, valamint az alapok átvételére és a pénz kezelésére. A javaslat világosan az volt, hogy a székesfőváros keressék föl síremlék és emlékszóbor fölállítására és arra, hogy az átvett alapból a síremléket mielőbb, az emlékszóbot pedig akkor állítsasson föl, amikor a szükséges pénzösszeg rendelkezésre fog állni.

A Kossuth Lajos emlékének megörökítésére alakult országos bizottság mindebből hozzájárult s az erre vonatkozó jegyzőkönyvet a székesfőváros tanácsa az 1897. évi július elsején tárgyalta és hozzájárult ahhoz, hogy az ügyet a főváros vegye kezébe s a további teendőkét végezze. Ehhez a közgyűlés is lelkesedéssel járult hozzá s fölhevít a tanácsot, hogy konkrét javaslatot tegyen. A tanács megtette a szükséges intézkedéseket. 1897 október hónapjában megtörtént az átvétel. A pénzt a Pestü Hazai Első Takarékpénztár kezeli. Akkor készpénzben 354.555 ft 02 kr. volt követelesekben pedig 28.008 forint.

Ekkor kezdetét vették az előmunkálatok, a mauzóleum létesítése végett, úgy, a hogy ezt az országos bizottság kívánta. A pályázat határideje most március elsején járt le s holnap ül össze a bíráló-bizottság, amely dönt a pályaművek sorsa felől.

Hogy a főváros soha figyelmen kívül nem hagyta azt, hogy az összegyűlt pénzből méltó szobor is legyen állítatható, azt a pályázat fölőtelei is bizonyítják, amelyek szerint a begyűlt pénznek csak csekélyebb része van a mauzóleumra főlvéve, vagyis 300.000 korona holott az egész begyűlt pénz 553.279 korona 44 fillér.

Mindezek tehát, amiket elmondott, hivatalos aktákból konstatálható tények s így az összes vádaskodásokat alaptalanoknak jelenti ki s visszutasítja. (Helyeslés.) Azok ellen a leghatározottabban tiltakozik. (Helyeslés.) Hogy a vádaskodás alaptalan, legjobban igazolja az, hogy a mauzóleum céljára a rendelkezésre álló összegnek csak egyharmadrészt akarják fordítani és 600.000 koronát meghaladó összeg marad a szoborra, amely összeg még egyre növekszik.

De ha reflektál arra, amit Lengyel Zoltán képviselő mondott... (Nagy zaj. Felkiáltások: „Nem érdekes!” „Meg van cáfolva!”) csak egy állításával akar elbánni. Azt tételezte föl, legalább az tűnik ki a beszédéből, mintha az országos bizottság nem legalis alapokon állott volna fön s így nem lett volna jogosítva arra, hogy pénzt a szobor és mauzóleum céljaira, együttesen gyűjtösn. Ezzel szemben kijelenti a polgármester, hogy az országos bizottság volt az egyedüli, amely ezzel foglalkozott. Ezt mindenki elismerte, hiszen minden községből oda mentek az értesítések, sőt maga a főváros is, amidőn 20.000 forintot megszavazott, ezt a bizottságot értesítette. Így tehát erről a bizottságról mindenki tudott; tudott a függetlenségi párt is... (Felkiáltások: „Hiszen Thaly Kálmán is a bizottságban volt!”) és eddig soha ezt kétségbe nem vonták, csak a legutóbbi napokban. Ezt a kétségbevonást sem fogadja el és visszutasítja, mert tény az, hogy csakis a nagy bizottságnak volt joga az ügygel foglalkoznia.

A közgyűlésnek módjában lesz, hogy a mauzóleum ügyét még tárgyalja, mert a bíráló-bizottság be fogja terjeszteni a jelentést. A szobor előmunkálatának a dolgával pedig azonnal foglalkozni fog a főváros hatósága, amint a mauzóleum ügye el lesz döntve. (Eljenzés. Taps.)

Pölönyi Géza úgy látja és pedig igen nagy sajnálattal, hogy ma már a fővárosnak még a hazafiságát is kétségbe vonják. Az ő régi parlamenti életében mindig ezt tapasztalta, hogy ha valakit, akár egyént, akár testületet a képviselőházban megsejtettek, akkor a rendentasítás el nem maradt. Most megtörténhetett, hogy a főváros törvényhatóságát panamává és erkölcsi sikkasztással vádolták, a nékül, hogy elnöki rendentasítás történtek. Sajnos, aligha azért nem történnek ezek a támadások, hogy amikor előjön a cselekvés ideje a főváros autonómiaja ellen, meglegyen hozzá a kellő ok. Nem szabad megtérni még egy pillanatra sem, hogy az ország ilyen képtelen vádat haljalon a főváros ellen.

A független Magyarország mai szamában, annak a Kossuth Ferencnek a lapjában, akinek halhatatlan emlékezeitől atyját a főváros temettette el, a Kossuth-szobor című cikkben iszonyatos támadást intéz a főváros ellen. Szolgalelkűséget, tapjalmást emleget. Nincs magyar ember — ugymond a cikk írója — aki Budapestet az ország fővárosának tartaná. Kossuth holttestét is csak azért szállította baha, hogy ezzel a kormányt tegyen szolgálatot. (Felkiáltások: Hallatlan! Szörnyűség!)

Kijelenti Pölönyi Géza, hogy ő maga is szerény tagja volt a Kossuth Lajos holttestét hazaszállító bizottságnak, de nincs tudomása róla, hogy ezzel a főváros a kormányt akar volna szolgálatot tenni. A fővárost egyedül a kegyelet vezette ebben a cselekedetében.

Ami a szobor dolgát illeti, arra nézve nem a hatalom érdekében történik a használat, de azért, hogy a méltó munkához időt nyerjenek. Kossuth Ferenc maga is hozzájárult ehhez. Lehetne az összegyűlt pénzből is szép emléket állítani de az csak egy zomoru korszak emléke lenne. Ezt akarták mellőzni.

Javasolja, határozza el a közgyűlés már ma, hogy a szobor fölállítását azonnal elrendeli s intéz-

zen feliratot az országgyűléshez, kérve, hogy a szobor költségéhez a törvényhozás is járuljon hozzá.

A közgyűlés egyhangúan elfogadta a Vásonyiféle indítványt, a Pölönyi javaslatával kiegészítetten.

Az ülés elején bejelentette az elnököl főpolgármester, hogy ma megtörtént a jelölés az áruszéki elnököl állására; első helyen Sagódy Imrét és Sámson Tibort jelölték. Üresedésben van továbbá egy másodosztályú tisztü ügyész állás és a népszínházi bizottságban egy tagsági hely. Javasolja az elnök, hogy mindezekre az állásokra a legközelebbi rendes közgyűlésen legyen a választás. (Helyeslés.)

Kollár Lajos az iránt interpellál, hogy kérjék föl a kormányt, intézze el mielőbb a villamos vasutnak az eskü-téri híd vasútjával való összeköttetés ügyét.

Földváry Imre kívánja, hogy a polgármester kérje föl a belügyminisztert, hogy március 15-ikén a nemzeti zászlót a Nemzeti Színházra is tűzzék ki, hogy az örökös, de nem egészen fogatlan tüntetések elmaradjanak, amelyek az egész környék üzletembeireit megkárosítják, mert ilyenkor kénytelenek az üzleteiket órákon át zárva tartani.

Mind a két interpellációt kiadták a polgármesternek.

A napirendre térve, Rényi Dezső főjegyző bemutatatta Horváth Nándor kereskedelemügyi miniszter leirát, amelyvel a székesfőváros közönségét a ki-nevezeteléről értesíti. A leiratot a közgyűlés éljenzéssel vette tudomásul.

Almády Géza tanácsos előterjesztette azt a szabályrendelet-tervezetet, amely a nagy és általános szabályzat helyett, (mivel ez az utóbbi nem tárgyalható le a sertes-közbághid megnyitására), csupán a sertes-közbághidi intézmény életbejuttatására vonatkozik. Ez ügygel kapcsolatban a közgyűlés előtt két nyomtatványt terjesztettek a bizottsági tagok között. Az egyik egy indítványra vonatkozó javaslat volt, amely a budapesti szalámi-gyárt versenyzőképességet kívánja megővni; a másik irat tiltakozik az ellen, hogy a sertesvároson is fölállítsák a vásárpénztárt, mert ezzel a húst drágítják s a henteseket tönkretjuttatják.

Hosszabb vita után az elnök kijelenti, hogy a részletes tárgyalás holnap, csütörtökön délután 4 órakor lesz.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Előre a Népszínházról. A Népszínházban az új földesurból, Ince Henrik és Hivós Iván szombatban bemutatott kerülő eredeti operettjéből ma tartották meg az első főpróbát teljes díszlettel. A jelmezes fő-próba pénteken délelőtt lesz. Az új operett előadásai valóságos telér esték lesznek, amennyiben egyetlen szó vagy célzás sincs benne olyan, amely legkevésbé is kifogás alá eshetnének. — Holnap, csütörtökön az Aranyos című angol operett kerül színre Kury Klárával (Laura) és Hegyi Arankával (Percy) a két főszerepben.

** A Zenekadémia hangversenye. Az országos magyar királyi zenekadémia ma este tartotta ötödik nyilvános hangversenyét az intézet dísztermében, szokatlan nagyszámu és díszes közönséggel. Műsora ezúttal is gazdagon és előkelő ízleléssel volt összeválogatva klasszikus szerzők műveiből és az Akadémia több jeles növendéke mutatta be jelentékeny haladását. Chován Kálmán tanítványai közül Erkel Sarolta és Laub István zongorázott. Az első egy Bach-féle prelüdiót és tógut Liszt átiratában, a második Schumann Etudes symphoniques-jét adta elő bravuroz készséggel. Thomán István tanítványa. Radó Elek, Beethoven G-dur versenyművének első tételeit zongorizál saját szerzeményű kádenájával. Felolgas és játéka jóval tulemekedett a köz-epes mértéken. Második zongorán kitűnő tanára kísérete a törekvő tanítványt, aki nem a technika hatásos fogásaival, hanem a mű szépségeinek komoly és lelkes magyarázatával nyerte meg a műtörk tetszést. Az énekes növendékek közül Sternheim Malvin (Naeczkyné tanítványa) és Kiss Klára (Ábrányiné tanítványa) szerepelt az Akadémia dobogóján. Sternheim Malvin klasszikus olasz dalokat énekelt és szép, meleg hangja éppen úgy hatott, mint előadásának a stíluszerűsége. Nagy és őszinte sikere volt Kiss Klárának, aki Erkel Ferenc István királyból a 3-ik felvonás magán-dalát énekelte. Mindenkint meglepett hangjának az üde csengésével, intonációjának a biztossággal, előadásának a természetes, bájos kedvességével. Az ária komoly részét megkapó bensőséggel énekelte, a koloratúrás részében pedig finom magas hangjaival és gyönyörű trillálással ragadta el a közönséget. Ez a fiatal leány egy év óta rendkívül haladt. Látszik, hogy a legnagyobb becságyval teljesíti tehetőségét kitűnő mestere oldalán, akinek a módszer lényesen bevált. — A mai hangversenyen Kessler János is remekelt a vegyes karokkal. Brahms két dalát (a capella) és Volkmann egyik szerzeményét tökéletes előadásban hallottuk. Kösségi Sándor (Kemény Reszó tanítványa) Bruch Skót ábrándját hegedülte biztos vonásokkal, sok lendülettel.

siak kegye. O ugyan a régi maradt, éppen olyan rosszul játszik, mint azelőtt, és mégis, a mikor nemrégiben újabb produkálta magát, kevés híja volt, hogy az — ah! — oly ingatag párisi hölgyek hajdani kedvenceiket el nem verték. Rigó Janosi nem érti a párisiakat. Mint mindenki, ő is a választásokat okolja.

Nem szabad azonban azt hinnünk, hogy a Bouffes-du-Nord művészei és művésznői tüntetés nélkül túrnék az igazgató ur ideáit. De a tiltakozások semmit se használtak. A direktor rendületlen maradt. — Casque-d'Or fel fog lépni, történjék akármi is, — és akinek ez nem teszlik, mehet!

Erre vonatkozólag írja a párisi *Figaro* keserű szatírával teli cikkében:

„Persze, az igazgató nem jön zavarba, ha távozó színészeit az új embereket a botrányok pocolyájában keresi. Mire való a szorgalom, az ambíció, a keserű munka? Hajrá, tessék csak hamarosan valami piszkos ügybe belekeveredni, lehetőleg gyilkosságba, — és kész a siker!”

Egész Páris most Casque-d'Or esetéről beszél és mindenki kíváncsi, lesz-e eredménye a lapok és a művészek tiltakozásának. Ha az igazgató csakugyan föl merné lépni a kézzurások hősnőjét, ugyancsak zajos premieràre van kilitása a párisi közönségnek.

A magyar Varieté kérdése.

— Az Országos Színész-Egyesület közgyűlése. —

Budapest, március 19.

Az Országos Színész-Egyesület közgyűlése ma negyvenhét szavazattal harminc ellenében kimondta, hogy levezi napirendjéről a magyar Varieté kérdését tárgyalását s ezzel a határozatával erős kétséget támasztott az iránt, vajjon van-e egyáltalában igénye ennek a tiszteletreméltó testületnek, hogy komolyan vételessé s bizonyára gondolkodóba fogja ejteni az illetékes faktorokat abban a kérdésben, vajjon mennyire áll feladata magaslátán ez az egyesület s bir-e elég érettséggel arra, hogy a magyar színészetet kormányozza. Magyar színészekhez fordultak azzal a kérréssel, hogy nyújtson segédkezt a főváros megmagyarosításához s a válasz, melyet ez a tiszteletreméltó testület erre a kérésre adott — tagadó volt!

Az első pillanatra szinte hihetetlen. De egyenesen megmagyarázhatatlanná teszi ezt a határozatot, ha megmondjuk, hogy nem is arról volt szó, hogy a Színész-Egyesület nyissa meg egészen a sorompóit és engedje tagjait a Varieté-színpadokra, hanem csak arról, hogy egyes olyan tagoknak, akik hibájukon kívül maradtak szerződés nélkül, itt a fővárosban, az egyesület tanácsa által meghatározott helyeken és szigorú ellenőrzése mellett, engedjék meg, hogy a Varieté-színpadokon kereshessék maguknak és családjuknak a tisztességes kenyeret.

Es ezt a művészi önértéket való hivatkozással cselekedte meg a nemes egyesület. Ehen vesznie nemcsak szabad, de muszáj is a szerződés nélkül maradt magyar színészeknek, csak a művészi önértéket vihesse sepleplőnül, ingyen-temetés mellett a másvilágra.

Büszkén szeretjük a spanyolokat, — de aztán legyenek is büszkéek az egész vonalon és tegyenek le egyszer és mindenkorra arról, ami eddig, ugy látszik, az egyetlen életforrásuk volt, hogy mindig, mindenütt és mindenkor csak kéri tudtak.

Es dokumentálja ez a megmagyarázhatatlan határozat, hogy nincs érzékük a tisztelt uraknak a magyarság érdekei iránt, — az epigonoknak, akiknek oly dicső elődei voltak, akik mindent megtettek a magyarságért s akik a vörös sápkások után első zászlóvivői voltak a nemzeti eszmének!

De hát mit siránkozunk!

Az Országos Színész-Egyesületnek ez a gyászmagyarka határozata éppenséggel nem ejt kétségbe bennünket, mert épp oly kevésbé veszünk komolyasamba a tiszteletreméltó urakat az ő határozatukkal egyetemben, mint amilyen kevésbé állottak ők maguk feladatuk magaslátán, mikor határozataikat meghozták.

Szerencsére van még egy magasabb fórum, a belügyi kormány, mely az Országos Színész-Egyesületnek diktál. S mert tudjuk, hogy ez a magasabb fórum szigorúan örökösdi a magyarság minden érdeke fölött, bizvást hisszük, hogy ez a mai határozat nem fog megállni.

El is várjuk a magyarságnak ama lelkes harcosaitól, akik a mai közgyűlésen kisebbségben maradtak, hogy ez elé a magasabb fórum elé fogják vinni ügyüket. Ott aztán az övek lesz a diadal, mert ez a magyarság diadala.

Es ennek meg kell lenni!

A kérdés körül lelőlyt vitáról szóló tudósításunk a következő:

A közgyűlés kimondván, hogy a magyar Varieté-kérdésben a kongresszus előtt fekvő különböző ja-

vaslatokat, tekintettel a kérdés fontosságára, első helyen kívánja tárgyalni, dr. Bartos József, a javaslattevő bizottság előadója ismertet a tanács által előterjesztett javaslatot, mely azt javasolja, hogy a közgyűlés ne változtassa meg az alapszabályokat, de hatalmazza fel a tanácsot, hogy:

A főváros területén is csak bizonyos, meghatározott helyiségekben és egyes esetekben, saját hibájukon kívül szerződés nélkül maradt tagjainak engedélyt adhasson arra, hogy Varieté-színpadokon működhessenek.

Előadó előterjeszté, hogy a javaslattevő bizottság komoly megfontolás tárgyává tette a tanács javaslatát és arra a meggyőződésre jutott, hogy az Országos Színész-Egyesület nem zárkozhatik el ridegen a kérdés elől és meg kell adnia a szerződés nélkül maradt színészeknek, hogy megélhetésük feltételeit a Varieté-színpadokon kereshessék. A színművészetet semmi kar abból nem éri, ha ezt az engedélyt megadja. Nem üggy össze ez a kérdés a vidéki színészet művészi színvonalával mert azt tapasztalta, hogy a vidéki színészet az utóbbi években erősen hanyatlott művészet dolgában, pedig tagjai nem működtek Varieté-színpadokon. A vidéki színészet művészi hanyatlásának oka a színpad irodalom ferde irányában és a közönség ízlésének hanyatlásában keresendő. Ez tisztán a szerződés nélkül maradt színészek megélhetésének a kérdése. A javaslattevő bizottság azonban, hogy azok aggodalmát is eloszlassa, akik veszedelmet látnak a tanács által kért felhatalmazásban, a tanács javaslatát a maga részéről kiegészíti és a következőket csatolja ahhoz:

Csakis rendes nyugdíjképes egyesületi tagoknak engedheti meg a tanács s csakis a főváros területén a tanács által esetről-esetre megjelölt helyiségekben a működést, kimondja azonban, hogy gyakorlatosoknak ily engedély nem adható, s ha mégis szerződésnek, többé egyesületi tagok nem lehetnek.

Ajánlja az ilyképen kiegészített javaslat elfogadását.

Felolvastattat még a szegedi társulat öt tagjának következő javaslata:

Mondja ki a közgyűlés, hogy az Országos Színész-Egyesület tagjai záros határideig (amely 6 évnél tovább nem terjedhet) fölülphetnek oly magyar daltársulatnál, amelynek tulajdonosa vagy saját személyére, mint a helyiségre nézve teljes erkölcsi biztosítékot nyújt. Az Országos Színész-Egyesület vegye állandó fölügyelete és ellenőrzése alá az ily daltársulatokat.

Liptai Károly a bizottság javaslata ellenében indítványozza, hogy a közgyűlés vegye le a napirendről a Varieté-kérdést. A közgyűlés szégyenlőtlenül ejtette a vidéki színészetben, ha egyesületi tagoknak megengedné a Varietében való működést.

Molnár László szintén a napirendről való levétel mellett van. Nem tartja érdemesnek sem a kérdést arra, hogy valami tiszagos komolyan foglalkozzék vele. Egyszerűen szégyenletesnek tartaná, ha magyar színész Varieté-színpadon töltené. Ez nem egyéb, mint a jó ízlés meghibbantása s tgyen a vidéki színészet érettségéről és intelligenciájáról tanúbizonyságot, mikor a kérdés fölött egyszerűen napirendre tér.

Dr. Balassa Ármin nagyobb szabású beszédben érvel a javaslat ellen. Nagy veszedelmet lát benne, amely a magyar színművészetet, mely művelődési iaktor hazánkban, ellátatlan feladattal. Ami a főváros magyargyosítását illeti, végezzék el ezt az iaktor, melyeknek ez kötelességük. (Egyes hangok: Semmi közünk hozzá!) a színészetnek más magasabb erkölcsi és művészi feladatai vannak. Ha a magyar színészet annyira meg lenne ismerődvé, mint a külföldi nagy nemzeteké: a németé, a franciáé és az angolé, akkor meglehetné a maga erkölcsi károsodása nélkül, de ha a magyar színész a breittire megy, ebből csak kára származhatik. O is a mellett van, hogy a közgyűlés vegye le a kérdést a napirendről.

Komjáthy János igazgató szintén ellene szól az indítványnak és azon a nézetben van, hogy az Országos Színész-Egyesületnek más a feladata, mint a főváros megmagyarsítása.

Pintér Imre az igazgatóknak a kérdés ellen való állásfoglalásában nem lát egyebet, mint konkurenciális érdeket. Attól tartanak és pedig joggal, hogy tagjaikat jobban kellene fizetniük, mert azok a Varieté-színpadokon nagyobb fizetést kapnának. Appellál vidéki kollégáira, hogy ne dolgozzanak a saját maguk egzisztenciális érdeke ellen. Kenyérkérdés az egész a színészekre nézve s minthogy csakis a szerződés nélküli lévő tagokról van szó, annál inkább meg kell szavazniuk a tanács javaslatát, mert ha az egyesület tagjainak nincsen kenyerük, hiába tájézik ők kezeiket az egyesület felé, amelynek nincs pénzalapja arra, hogy a nyomorban sanylóddó színészeket segítse. Kéri a közgyűlést, hogy fogadja el a tanács javaslatát.

Márkus József szóalt fel ezután és nagyszabású beszédben fejtekte ki azokat a nyomós érveket, amelyek elháríthatatlan kötelességévé teszik a kongresszusnak, hogy nyissa meg a sorompókat tagjai előtt a Varieté-színpadokra. Egy fontos kulturális, irodalmi és nemzeti érdek kéri a Színész-Egyesület segítségét ebben a pillanatban a főváros megmagyarsításához, amit a közgyűlés meg nem tagadhat, mert a tanácsot javaslat valóban csak alalmazza ahhoz képest, amit az egyesület tehetne és amit tennie kellene. Hosszasan polemizál Balassa ellen és kimutatja, hogy nem egyéb bangzatos jelesznél, hogy a magyar Varieté veszedelmet rejt magában a színművészetre nézve. A magyar színészet a nemzeti elnyomatás süttő napjaiban, mikor maga is még gyöngy volt, megmutatta, hogy minden veszedelmek szemében milyen nagy az ellentélt ereje, mennyivel kevésbé lönyegyet veszedelem ma, mikor erőben megismerődvé egy igazi nemzeti érdek hívja segítségül.

Balassa Ármin csak művelődési tényezőt lát a színészetnek, holott nálunk, a mi szerencsétlenül nemzetiségi viszonyaink közt, politikai tényező is, melynek a magyar nemzeti érdeket is szolgálja kell s azért megdöbbenve hallotta ebben a teremben, hogy a vidéki színészetben nincs köze a főváros megmagyarsításához. Ez az egyesület mindenét, a mije csak van, a köznek köszönheti s fennállása óta most történik először, hogy a közhangulat kopogtat ezen az ajtón és a magyarság érdekében segítséget kér, a vidéki színészetből segítséget vár. Ez az egyesület, amely mindig csak kéri, kér és a jövőben is mindig csak kéri, nem zárkozhik el most ridegen és adjon is már egyszer. Hiszen annál kevesebbet, mint amennyit a tanácsot javaslat tartalmaz, ugy sem adhatna: ugy szólna csak alalmazza, melyet ennek a javaslatnak az elfogadásával az a tájánat kopogtat magyar kultúrának és a nemzeti eszmének nyújt. Habár nem elégti ki az ő elvi álláspontját, kéri a tanácsot javaslat elfogadását.

A vitát délután folytatták, mikor még Szeferdai Ferenc, Feld Zsigmond (a javaslat mellett), dr. Komor Gyula, Deák Péter és egy nagyon határos beszédben Ország Berlián szóltak hozzá a kérdéshez. Ezután az indítványozók éltek a záróbeszéd jogával, mire dr. Janovics Jenő elnök elrendelte a névszerint való szavazást.

A szavazás eredménye az volt, hogy a közgyűlés negyvenhét szavazattal harminc szavazat ellenében kimondta, hogy a kérdést levezi a napirendről.

Ehhez képest kimondták, hogy egyesületi tagok Varieté-színpadokon egyáltalán nem működhetnek; s Tarka Szinpad egyesületi tagjainak a működést csak virágvasárnapig engedik meg.

Az egyesület közgyűlésének mai második napja egyéb részben dr. Janovics Jenő elnök bejelenté, hogy Feleki temetésén az egyesület tegnap testületileg résztvevett s a sirnál dr. Janovics Jenő mondott búcsuztatót; az özvegyhez ma részvétiratot fognak intézni. Az elnök rendelkezésére felolvasták ezután a házirendet.

A javaslattevő bizottság nevében dr. Bartos József tette meg jelentését. A jelentés szerint a tanács fele kell, hogy vidéki, fele fővárosi tagokból álljon. Minthogy három vidéki tanácsos időközben a fővárosba költözött s így azoknak helyére a legtöbb szavazatot nyert pótlagok kerülnek, három új pótlag választandó.

Pintér Imre és többek felszólalása után az elnök kijelentette, hogy addig, amíg a fővárosba került tanácsosok önként le nem mondanak, a választást ki nem tétethi.

Topolczai Dezső határozottan visszautasítja Molnár Lászlónak azt a vádját, mely burkolta a Vig-színház gárdája ellen irányul. Tiltakozik az ellen, hogy meggyanusítsák Ditrői elnököt s a tanácsban helyet foglaló vigszínházi tagokat.

A vita ezután már egészen a személyes térré csapott át. Molnár László szenvedélyes hangon támadja Ditrői Mór, aki visszavág neki. Márkus József felszólítja Molnár Lászlót, hogy ne okozzon itt zavart, ne gyanusítsa a tanácsot, mert a közgyűlés van hivatala meggyőződni arról, vajjon a tanács eleget tett-e kötelességének. Dr. Balassa Ármin felszólalása után az elnök kijelentette, hogy a vidéki tanácsosok közül csupán Molnár László mondott le, tehát csak az ő helye töltendő be. Minthogy pedig a közgyűlés Molnár László lemondását nem fogadta el, maradt minden a régi ben.

A Varieté-vita lefolyása után áttértek a javaslattevő bizottságnak, a magyarszínésziskolák megszűntetésére vonatkozó javaslatának tárgyalására.

A közgyűlést holnap délelőtti ülytatják.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ A Magyar Néprajzi Társaság ma délután tartotta évi rendes közgyűlését Szalay Imre elnökelete alatt, aki megnyitó beszédében hangzottatta, hogy a társaság ma már nem a létért, hanem a tudományos elvekért küzd. Kettőzött örömmel számolhat be a társaság eredményes tevékenységéről, mert körültekintő időkig Kunn Géza tiszteletbeli elnök, kinek szívet o társulathoz az apai szeretet elváhatatlan kapesa fűzi. Majd üdvözölte Shiratori tokioi egyetemi tanárt, aki jelen volt a társaság közgyűlésén.

Gróf Kunn Géza indítványára a közgyűlés Vámbéry Ármin mai 70-ik születésnapja alkalmából a társaság tiszteleti tagjává választotta. Dr. Sebestyén G. ula főtitkár évi jelentésének bemutatása után dr. Kunos Ignác, a keleti szakosztály előadó titkára tett jelentést a Keleti Szemlééről. Feichtinger Győző pünztársas jelentése szerint a társaság múlt évi bevétele körülbelül 10.000 koronát tesz ki. A társaság alapítókéje 7920 korona. A számvizsgáló bizottság jelentése és a felmentvény megadása után a tisztikar választotta meg a közgyűlés. Elnök lett újból Szalay Imre, alelnökök dr. Munkácsy Bernát, György Aladár, főtitkár dr. Sebestyén Gyula, titkár dr. Herrmann Antal, pénztársas Feichtinger Győző, ellenőr Mader Béla, könyvtáros dr. Bátky Zsigmond. Végül megválasztották a választmány tagjait 40 fővárosi és 10 vidéki tagot.

Az Akadémia pályázata.

Budapest, március 19.

A Magyar Tudományos Akadémia mai ülése fránt roppant érdeklődés nyilvánult a titkos drámaírók részéről. Más esztendőben külön-külön ülésben döntöttek a Teleki-, Karácsonyi- és Farkas Raskó díjak pályázata fölött. Ma egy ülésben döntöttek el valamennyit. A pályázati jelentésekről a következőkben számolunk be:

(A Teleki-díj.)

Eötvös Loránd báró elnök elmondta, hogy — mint minden esztendőben, az idén is József napján adják ki a Teleki József emlékére kitűzött pályadíjat. A bírálóbizottság jelentését Kosma Andor olvasta fel.

Huszonhat pályamű érkezett be — ugymond — de valódi tragédia, mely irodalmilag is becses és színszerűség szempontjából is kifogástalan, egy sincs köztük. Tizenegy darabról teljesen halgatni lehet, mert gyermekes tájékoztatásnál egyéb egyikben sincs. Mint egyébkor, most is vannak a pályázatban olyan darabok, melyek már nem egyszer küzdöttek ugyane pályázaton a babérért s amelyek a szerzők semmit sem javítottak, semmit sem változtattak. Ama pályaművek közül, amelyek az írás vagy szerkesztés nagybőrvé avatottságára vallanak, megemlítendő: *Buda eleste*, mely Martinuzzi tragédiáját dolgozza fel. Van benne egy-egy hatásos színpadi jelenet, de nyelve és verselése közepes. A *Drébr bán* című az egyik bíráló a jutalomra is érdemesnek tartotta, de a többiek ezt a véleményt nem osztották. A darab hőse csak mondva csinált, bár nyelve és verselése ügyes és a tömeg-jelenetek élénke. A *Laurentia* címűben a hősnő politikai elvei és szerelme kerülnek összekötözköztetésre, de személye excentrikus. Tulokat ad színszerűség tekintetében a *Martinovic* című pályamű, de a pap-összeesküvő jellemében nincs semmi egység és semmi nagyság. Tisztán színpadi hatásra dolgozik. Kevés fogalommal bír a színszerűségről az *Apa és fia* című pályamunka költője, ki bizonyára már jobb darabot is írt. Ami a darabban történeti, igazi tragédia, de amint megvan írva, nem elég drámai. Egy ízben már pályázott *Absolon* címmel akadémia-babérra. Szerzője azóta átdolgozta, de ezzel sem sokat lendített rajta. Viszonylag legjobbnak mondható *A fekete ár* című pályamű, melynek kerete a Ferdinánd király és Zápolya János között folytatott háború. A darabnak van egységes cselekménye, hőse drámai, szerelmében kitartó, küzdelmében mindvégig érdekes. De a hős kivételével a többi alakok rajza, főképp a nőké, gyöngy. Elég jó a darab nyelve s királyi magyarosságból az „osztom sorsodban”, „osztom sorsodban” helyett. A bírálók ezt a művet itélik aranylag a legjobbnak s noha irodalmi becsé nem nagy, tekintve, hogy a jutalmat ki kell adni, a bizottság ajánlja, hogy *A fekete ár* című tragédiának adják ki a díjat.

Báró Eötvös Loránd elnök kijelenti, hogy a jelölés levelet csak az esetben bontja föl, ha a szerző kívánja. A szerző azonban az ülés végéig nem jelentkezett.

(A Karácsonyi-díj.)

A Karácsonyi pályázatról szóló jelentést Herczeg Ferenc készítette s Heinrich Gusztáv olvasta fel. A pályázat eredménye igen gyarló. Tizenhárom vigjáték érkezett a bírálókhoz, s ezek közül csak egy emelkedik ki, a *Zrinyi György hássága* című, melynek szerzője jól és könnyen versel, nyelve előkelő és jól gürdül, jelenetése természetes, de lényeges hibákban is szenved. Főhőse hazug jellemű, bár a szerző szimpatikusnak akarta feltüntetni. Nem uralkodik az anyagon, hanem az anyag uralkodik rajta. Csak a nyelvezete szép, de színszerűsége és drámai formája kezdetleges. A bírálók azt ajánlják, hogy az Akadémia ne adja ki a díjat. Az összes ülés ehhez hozzájárult.

(A Farkas-Raskó-díj.)

A Farkas-Raskó pályázatról szóló jelentést Endrődi Sándor terjesztette elő. Az eredmény meddő. Csak nyolc vers érdemel egyben-másban figyelmet. Költőiknek van mondandijuk, nincsenek gondolat és erő hiány, de megragadni egyik sem tud. Koszorút egyik pályamű sem érdemel. A díjat tehát nem adják ki.

(A Wodianer-jutalom.)

A Wodianer-jutalom oly tanítóknak van szánva, akik a tanítás, nevelés és a magyar nyelv terjesztése körül kiváló érdemeket szereztek. Ezt az 1000—1000 koronát tevő jutalmat ez idén Sárkány Gábor munkácsi elemi iskolai igazgató-tanító és Kondor Ferenc halmosi állami elemi iskolai tanító kapják.

(Folyó ügyek.)

Közben Szily Kálmán főtitkár megemlékezett Szegedi József elhunytáról. Emlekezést az Akadémia

jegyzőkönybe iktatta és emlékbeszédéről gondoskodni fog. Az ülés végén Szily Kálmán főtitkár előterjesztette az Akadémia idei nagygyűlésének programját: Május 6-án osztályülések lesznek, május 7-én d. u. 5 órakor nagygyűlés, melyen meghallgatják az osztályok jelentéseit, május 8-án déli 12 órakor igazgatótanács ülés, május 9-én tagválasztás nagygyűlés és május 11-én, vasárnap ünnepes nagygyűlés. Végül a Széchényi-muzeum és a könyvtár részére érkezett adományokról tett jelentést a főtitkár.

MŰVÉSZET.

□ A tavaszi kiállítás. A tavaszi nemzetközi kiállítás rendezése már javában folyik a műcsarnokban, amelynek összes termét lefoglalja a szokatlanul érdekes és gazdag tárlat. A kiállításra újabb Van der Staphen hírneves belga szobrásznak öt és Duttli Enrico olasz művésznek egy bronzszobra, Baer Fritz kiváló tájképműst öt pompás olajképe s Ignacio Zuloaga spanyol mesternek három műve érkezett meg. A rendezőség minden pillanatban várja a rendkívül érdekesnek ígérkező angol kollekciót, amelyet a londoni International Society of Sculptors, Painters and Gravers megbízásából Sauter George tanár állított össze s mely a modern angol művészt legkiválóbb alkotásait mutatja be a közönségnek. Eugen Bracht drezdai tanár, aki egymaga negyvennégy művel vesz részt a kiállításon, holnap érkezik Budapestre, hogy műveit a rendelkezésre bocsátott külön teremben elrendezze.

EGYESÜLETEK.

(A Katholikus Kör közgyűlése.) Ma tartotta meg a Katholikus Kör XIII. rendes évi közgyűlését új. gróf Zichy János elnökele mellett.

Gróf Zichy János évről-évre fokozódóbb örömmel üdvözlöi a kört, minnek oka abban rejlik, hogy a kör társadalmi rendeltetésén következőesen balad megkezdett útján előre. A budapesti Katholikus Kör nem érheti be egy klub szerepével, mely kényelmet, szórakozást biztosít tagjai számára, hanem kell, hogy vezéröl tényleg legyen. melynek messze kiható hivatása van; a magyar katolikus társadalom regenerálása. Legyen a budapesti Katholikus Kör a magyar katolikus társadalom érző szíve, mely tudjon szenvedni is, ha kell, de legyen benne pezsgő élet, erkölcsi tartalom és soha nem szűnő energia. A kör zászlóként haladon a hazai katolikusok élén; de aki zászlóvivő akar lenni, annak erős karra, erős szívre, meggyőződésre és sziklaszilárdasra van szüksége előhaladása közben. Ezek a tényezők megvannak a körben s folyton fokozódik, karban, szívből egyaránt s ezért örömmel üdvözlöi a tagokat s az ülést megnyitja. (Élénk éljenek.)

Ezután dr. Gyürky Ödön titkár terjesztette elő évi jelentését. Egyhangulag tudomásul vették, nemkülönben a számvizsgálók jelentését is s a felmentvényt megadták. Az idei költségelőrányszat elfogadása után az elnök indítványára a pápához 25 éves jubileuma alkalmából üdvözlő táviratot küldte, egy küldetés tisztelegni fog Vasváry Kólos hercegprímásnál és gróf Wenckheim Frigyesnél, hogy megköszönjék a gróf adományát a kör céljaira. Végül 30 választmányi és 2 póttagot választottak. A tisztkar a régi maradt. A közgyűlés után bankett volt.

(A Magyar Tanítók Kaszálója) március 22-én szombatn este 7 órakor rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés tárgyai: Az alakítandó Magyar Tanítók Otthona alapszabályainak tárgyalása. A Népnevelők Lapja.

(A Demokrata Asztaltársaság) március 24-ikén a Demokrata Kör összes termeiben táncvigalmat rendez.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ A Kuria husvétli szünete. A királyi Kuria a husvétli ünnep hetében a rendes tanácsüléseket hétélon és szerdán, azaz március 24-én és 26-án fogják megtartani. Az ünnepek utáni héten pedig a tanácsülések kedden, április 1-én kezdődnek.

§§ A koronagyűléshelyettes esküje. A Kuria ma teljes ülést tartott. Az ülésben Raisz Andor, az ujonnan kinevezett koronagyűléshelyettes, aki eddig a Kuria, mint beosztott táblai bíró működött, letette a hivatali esküt Szabó Miklós kuriai elnök kezébe.

§§ Párbaok. Ma lovagassági deliktumokkal foglalkozott a büntetőtörvényszék Oláh András elnökele sélvel. A vádhatóságot Gesztí Andor királyi ügyész képviselte. Az egyik vádlott Ugron Gábor volt, ki politikai okokból verekedett meg Rohonczy Gedeonnal 1900. március 10-én. Rohonczyt a törvényszék már régebben elítélte négy napi államfogházra, ma meg Ugron Gáborra került a sor, ki az első tárgyaláson nem jelent meg. A párbaokául Ugron a következő okot jölkötte meg:

— A bécsi Vaterland egy cikke miatt heves

vita folyt a Házban. En kijelenttem, hogy a cikk egyik része azons annak a levélnek a tartalmával, melyet én küldtem a nevezett bécsi újságnak. Rohonczy engem ezért hevesen megtámadt, én azután provokáltam.

— Használtak bandázst a párbanál?

— Gyermekkorom óta nem voltam úgy bepölyázva, mint akkor.

A törvényszék Ugron Gábort négy napi államfogházra ítélte.

A másik párbaok, melylyel a törvényszék ma foglalkozott Odeschalchi Géza herceg és gróf Széchényi Aladár viták meg szigorú feltételek mellett, de a mai tárgyaláson csak gróf Széchényi jelent meg, Odeschalchi herceget betegség akadályozta a megjelenésben.

— Mi volt a párbaok oka? — kérdezte gróf Széchényitől az elnök.

— A klubban találkoztam a herceggel s köszöntem neki. Ő nem fogadta a köszönetemet. Ezért két barátom útján felvilágosítást kértem tőle. A herceg kijelentette, hogy azért nem fogadta a köszönetemet, mert egy levelemben fecsegőnek és rágalmazónak neveztem őt.

— Ön irta azt a levelet?

— Igen, egy családi ügyből kifolyólag.

A törvényszék gróf Széchényit háromnapos államfogházra ítélte.

§§ Krivány bűnpere. Hosszu tenácskozás után ma hozta meg a nagyváradi királyi tábla Krivány ügyében az ítéletet, melylyel az első bíróság ítéletét 9 évi fegyházról nyolcra szállította le és a három évi vizsgálati fogságot betudta. Súlyosbító körülményül vette a tábla az elsikasztott összeg nagyságát, továbbá, hogy bűnös üzelmek évek óta folytatta s kiemeli, hogy a laza ellenőrzés nem ok arra, hogy valaki a bizalommal visszaéljen. A főügyész az ítéletben megnyugodott, a védő semmiséget jelentett be. A tábla elrendelte, hogy Krivány nevelt leányának, Szilágyi Ilonának lefoglalt 20.000 koronája visszaadassék.

Nyílttér.

Ama nagy titok. miként kell az életet meg-hosszabbítani abban áll, hogy azt meg ne rövidítsük. Nagy bölcsesség rejlik ebben a mondatban és senki se kísértse ezt megafalni. Az ember életéből és szokásából mindig számítani kell, ami alkalmas arra, hogy egészséget ment radia, sajnos azonban, hogy a viszonyokhoz kell alkalmazkodni és nem mindig élhetünk a skalon szerint. Még az orvos is, aki a laikusnál könnyebben kikerülhetné mind azt a kártékony dolog, amivel élete után az ember találkozik, még ő is kénytelen eltérni a normális utról. Egyet azonban megtehet mindenki: gondosan ügyelni az egészségre. Sok ember úgy bánik az egészséggel, mintha az érték nélkül való dolog, nem pedig legbecesebb vagyonunk volna és különösen könnyen veszik sokan a légzőszervek betegségeit. Ezekből — elég itt fel-említenünk a köhögést és rekedtséget, légcső- és gégekatarrhust, tüdőcsucsaffektációt, asztmát, vérköhögést, tüdőkatarrhust, lélekzatrételti szorongást stb. — igen gyakran nagyon komoly állapotok fejlődnek ki, rendszerint a tüdővész is. Bizony, ha az itt felsorolt betegségek ellen gyógyszer nem volna, rosszul állnánk, így azonban könnyű dolog megküzdenni vele. A kereskedelmi forgalomban lévő „Pectora”-ban pompás szövetség társaság akadunk. Eddigéle ennek eredménye, még a legmakacsabb esetekben is bámulatra méltó volt.

Aki igazi „Pectora”-t akar rendelni, forduljon egyenesen a Diana-gyógyszertárhoz Budapest, Károlyi-körút 5. sz., mely azt csomagonként 2 koronáért megküldi.

Megszabadulhat teljesen

viszkelegességtől, sémörre bántalmaktól, étvártól és a legdurább alpiáltól, izrást testrészekről, ha az

Erényi-féle „Ichtio-Salicyl”-lal

néhány este bedörzsöl az illető testrészt. Teljesen Ártalmatlan! Jótállás mellett. Széküdi 8 koronáért utasítással: Jónesi György-tervező, Szabadkaiállás. Főraktár: Török József, Király-utca 12. Egger 676gyár, Váci-körút 17.

Dr. FABINYI J.

specialista — volt kórházi szakorvos,

rendel neml betegségek ellen

délüti 9—3-ig, este 6—8-ig.

Budapest, Erzsébet-körút 12. félelelet.

(Az e rovat alatt közölteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Bécs, március 19. A második választótestületben ma öt községi tanácsos került pótválasztás alá. Megválasztottak 4 keresztény-szocialistát és egy német haladópartit. A birtokállapot változatlan maradt.

Elégett hajó.

Hoboken, március 19. Az éjjel a Phoenix gőzhajóstarsaság kikötő állomásán tűzvész pusztított,

amely a *British Queen* gőzöst néhány órával együtt elpusztította. Az odaégett rakomány értékét egy millióra becsülik. Hogy emberéletben is esett-e kár, még nem tudják.

A szerb kormány lemondása.

Belgrád, március 19. A Vuics-kormány beadta lemondását. E lépésre a szkupstina többségével való újabb konfliktusa indította.

A közös akció.

Páris, március 19. A Havas-ügynökség a következő kommunikát közli: Franciaország és Oroszország diplomáciai képviselői ma a következő nyilatkozatot adták át az 1901. évi pekingi jegyzőkönyvet aláíró hatalmak külügyminisztereinek:

Franciaország és Oroszország szövetséges kormányai értesítve az 1902. január 20-iki angol-japán egyezményről és annak céljáról, hogy a status quo és az általános béke Kelet-Ázsiában biztosítsák és Kína és Korea függetlensége fentartassék, mely országok az összes nemzetek kereskedelmének és iparának nyitva maradjanak, — nagy meglepéssel látták megerősítést ama lényeges elveknek, melyekre maguk is ismételt kijelentéseik szerint támaszkodnak és amelyek politikájuk alapját alkotják. A két kormánynak az a nézete, hogy ez evek tiszteletben tartása egyúttal biztosítja a kelet-ázsiai speciális érdekeiknek. Mind a mellett kénytelenek lévén azt az esetet szem előtt tartani, hogy valamely támadás harmadik hatalmak részéről, vagy újabb zavarok Kínában, amelyek ez ország integritását és szabadságát fenyegethetnének, saját érdekeikre védelemmel hozhatnának, a két szövetséges kormány lementarja magának, hogy adott esetben megfontolást tartgavár tegye azokat az eszközöket, amelyek ez érdekek oltalmát biztosítják.

Hajórajunk Spanyolországban.

Madrid, március 19. Az osztrák-magyar hajóraj parancsnoka és tisztikara délután visszatért Cartegánába. A hajóraj legénysége a tiszteletére adott lakoma után diszcedást hallgatott meg a színházban, ahol a zenekar az osztrák és a spanyol himnuszt játszotta. Ma délelőtt a spanyol tengerészeti gyalogság tisztjei dejeuner adtak az osztrák-magyar hajóraj tiszteletére. Este a tengerészeti hatóság adott bankettet a vendégek tiszteletére. Az osztrák-magyar hajóraj ma elindult Barcelonába, a hová pénteken érkezik.

Barcelona, március 19. A községtagok szombaton az osztrák-magyar hajóraj tisztjeinek tiszteletére a városházán bankettet rendez. A termet ez alkalommal ünnepiesen feldíszítik.

A francia-olasz megegyezés.

Róma, március 19. Irányadó politikuskok megerősítik, hogy *Olaszország és Franciaország* közt titkos megállapodás jött létre, amely szerint Franciaország ötszáz millió frankot ad Olaszországnak a járadék-konverzió keresztülvitele végett. E pénzbeli támogatás tulajdonképpeni célja az, hogy a két hatalom közösen okkupálja Tripoliszt, amelyre Anglia is rávetette a szemét.

A spanyol kormányválság vége.

Madrid, március 19. A régens-királyné aláírta az új minisztérium kinevezésére vonatkozó rendeletet; a kabinet tagjai ma teszik le az esküt.

Olaszország és a Svájc.

Lausanne, március 19. Az itt megjelenő félhivatalos *Revue* jelentése szerint *Silvestrelly* berni olasz követ arra kérte a szövetség-tanácsot, hogy a Genfben megjelenő *Réveil* című anarchista lapnak egy cikke miatt, mely *Umberto* király emlékét gyalázza, indítsa meg az eljárást. A szövetség-tanács azt válaszolta, hogy a svájci büntető-törvénykönyv 42. szakasza szerint csak az olasz kormány határozott kívánságára járhat el hivatalosan. Erre az olasz követ még egy jegyzéket intézett a szövetség-tanácshoz, amelyben elítéli a svájci szövetség-tanács feletlét, amely ilyen nemzetközi sértést megtorlatlanul akar hagyni. A szövetség-tanács ebben a második jegyzékben foglalt nyilatkozatot visszautasította és azt inopportunnak és még nem engedhetőnek mondogta. Több lépés ebben az ügyben eddig nem történt.

A délafrikai szabadságharc.

London, március 19. Az alsóház 346 szavazattal 191 ellenében elvetette *Campbell-Bannermann*-nak azt az indítványát, hogy külön bizottságot küldjenek ki a dél-afrikai hadviselés céljaira kötött vásárlások és szerződések megvizsgálására.

Johannesburg, március 19. Lord *Kitchener* megengedte, hogy március 15-től április 15-éig hetenként száz-száz gőzmalmot állítsanak üzembe.

London, március 19. Az angolok vesztesége március 10-dike óta: 250 halott, 203 sebesült és 232 fogoly. Az utóbbiak közül 216 visszakérült.

Brüsszel, március 19. *Leyds* ügyvivő egy újságnak kijelentette, hogy *Methuen* szabadon bocsátása azt bizonyítja, hogy a boerok úgynevezett nagyon jól áll. A mostani boer vezérek abban állapodtak meg, hogy

nem fognak bosszút gyakorolni, ami a vallásossággal is ellenkezik. A harcoló boerok helyzete nagyon kedvező és azon *Methuen* szabadon bocsátása nem fog változtatni.

Köln, március 19. *Leyds* egy újságról előtt úgy nyilatkozott, hogy *Methuen* szabadonbocsátását mindenfelé vétkes könnyelműségnek tartják ugyan, holott az nagyon természetes volt, mert a boerok nem bosszúállók. *Methuen* szabadonbocsátása — ugymond — a legjobb bizonyítéka annak, hogy a boerok úgynevezett jól áll.

Lengyelülődés Poroszországban.

Posen, március 19. A poseni és sziléziai felsőbb tanítványokról és a boroszlói egyetemről ma kormányrendelettel kizárták a szláv és elsősorban a lengyel diákokat. Összesen 650 egyetemi és főiskolai hallgatót sújt ez a rendelet.

Berlin, március 19. Poroszország területéről az utóbbi napokban 40 orosz és lengyel műegyetemi hallgatót kintasítottak politikai üzemek miatt. A kintasítottak közül többen éppen a záróvizsga előtt állottak.

Közigazgatási táviratok.

Bécs, március 19. Az új cukor-kartellszerződést ma újabban felmerült módosítások következtében nem szövegezhették meg s így azt a husvéti szünet utánra halasztották.

Bécs, március 19. A N. W. T. jelenti: A Rothschild-csoport át fogja venni a Carl Ludwig-Bahn konverziójának keresztülvitelét. Az erre vonatkozó szerződés a konverzióról szóló törvényjavaslatnak törvényre való emelése, illetőleg a javaslathoz az urakházában való tárgyalása után, ami holnapra várható, fogják aláírni. A tárgyalások e részben teljes eredményre vezettek. 90 millió koronányi lebélyezett s eddigelő 4-10% százalékos kamatozású részvényeknek 4%-os címletekkel leendő helyettesítéséről van szó s a részvények lemondása április 1-én fog megtörténni.

Berlin, március 19. A 4%-os új orosz kölcsönt meglegőben alacsony kibocsátási árfolyamon, főleg fixrozni, mert a konzorcium az alárásoknál kielégítő eredményt akar elérni. A kibocsátási árfolyam valószínűleg 97-98% lesz.

Bécs, március 19. (A *Budapesti Napló* telefon-jelentése.) A határidő-irgálatomban az üzletelenség ma még nagyobb lett és csak később fordult elő némi kötés. A tevékenységi kedv teljesen megszűnt és külföldről sem jött direktíva, mert a valamivel javult newyorki árjegyzéseket a gyenge Liverpool parázisa. Így az irányzat ellanyhult. Tengeri aránylag szilárd volt buza azonban 3, rozs és zab 5-6 fillérrel hanyatlott. Kötettek: Buza május—júniusra 9.21—9.23—9.22, rozs tavaszra 7.55, május—júniusra 7.53—7.57, zab tavaszra 7.66, május—júniusra 7.70—7.67. Jegyeztettek: Buza tavaszra 9.22—9.23, repce augusztus—szeptemberre 12.80—13.—. Záralkor: Buza tavaszra 9.24, rozs tavaszra 7.56, május—júniusra 7.50—7.51.

New-York, március 19. (Terménytársa.) (Záralkor.) *Gyapot:* New Yorkban helyben 8 1/2 (9 1/2). Márciusra 8.96. (8.96). Júnusra 8.87 (8.89). New-Oreánban helyben 8 1/2 (8 1/2). — *Petroleum:* Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphianban 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.30 (8.30). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — *Zsir:* Western steam 9.75 (9.70). Rohe és Brothers 9.95 (9.90). — *Tengeri irányzata gyenge.* — Májusra 66 1/2 (67 1/2). Júliusra 65 1/2 (66 1/2). — Szept-re 64 1/2 (65 1/2). *Buza irányzata gyenge.* — Piros ősz helyben 88.— (88 1/2). Márciusra 79 1/2 (80 1/2). Májusra 80.— (80 1/2). Júliusra 80 1/2 (80 1/2). Szept-re 79 1/2 (80 1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — *Kéret:* fair Rio 7. sz. 5 1/2 (5 1/2). Márciusra 5.15 (5.15). Júnusra 5.40 (5.40). — *Liszt:* Spring Wheat clears 2.85 (2.85). — *Cukor:* 12 1/2 (12 1/2). — *Őn:* 27.62 (27.50). — *Riz:* 12 1/2—12 1/2 (12 1/2—12 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, márc. 19. (Terménytársa.) (Záralkor.) *Buza irányzata gyenge.* — Májusra 74 1/2 (75 —). Júliusra 74 1/2 (75 1/2). — *Tengeri irányzata gyenge.* — Májusra 61 1/2 (61 1/2). — *Zsir:* Márciusra 9.32 (9.25). — Májusra 9.40 (9.35). — *Serizina short clear* 8.65 (8.65). — *Serizina:* Májusra 15.27 (15.22). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

É. K. Pozsony. Az 1881. LX. törvények 51. §-a értelmében a végrehajtást szenvedő és hánépe számára szükséges öltözöket, ágyneműket, továbbá ugyanezek részére a legzükségesebb élelmi és tisztáltszerek a legközelebbi 10 napra, a szükséges konyhadények, az ima- és iskolakönyvek és taneszközök, a családi araképek (keret nélkül), a keresetmód folytatásához szükséges munkaeszközök, az iparosoknak földmunkához szükséges munkaeszközök, az iparosoknál a háztartáshoz szükséges egy tőben vagy négy

juh vagy négy kecske s ezeknek egy hónapi takarmánya, valamint 6 hektoliter vetőmag le nem foglaltat.

L. G. F. G. I. G. Hogy a szerelem a szívben, vagy az agyban születik-e, valóban letele nehezen eldönthető kérdés. Ha igazat akar adni a természet-tudósok állításának, akik a legmelegebb testrészen keresik a szerelem létezését, úgy meg kell elégednie azzal a prózái elmélettel, hogy a szerelem a májban születik. Görögország leányai a májukat tartották a szerelem bölcsőjének s a görög ifjú nem mondta soha, hogy: Szívem az öné, hanem ezt:

— Májam érted égi!

Lehet, hogy ez a prózái tétel nem tetszik önnek, de ha a természetudomány szempontjából nézi a kérdést, el kell fogadnia ezt a megoldást. A szívben különben nem születik semmi, amint hogy ilyen otromba hus-zacsok nem is méltó arra, hogy a leg-értelműbb érzés tanúja legyen. Az agyvelőben azonban sok minden terem. Az komoly, tekintélyes valami. Abban, amint ön is tudja, nagy gondolatok, komoly eszmék és kis gondolatok, nevelés eszmék is születnek. Nincs hát kizárva, hogy a szerelemnek nagy és komoly, kicsinyes és neveléses gondolata ott születik.

K. H. Trencsén. 1. Folyamodni kell az illetékes m. á. v. illetveztetéshez, okmányokkal igazolva, hogy szolid és megbízható a vállalkozása. Az illetveztetés köztvetlenül is fog tudakozódni a firma iránt s ha a kért állomáson szükséges, hogy ez az állás szerveztessék, kinevezik. 2. A folyamodványhoz csatolandó az árszabás, hogy az árukat minő árban hajlandó szállítani háztól a vasútra s a vasutól házhöz. Az állás előnye az, hogy az olyan áruknál, amelyek utánvétel nincsenek terhelve, 1000 kilóig bezárólag a szállítót értesítik, aki aztán a kikötőt árban házhöz szállítani köteles. 3. A forgalomhoz képest, 1000 koronától föléle meghatározandó kauciót kövötelnek, mely állampapírokban teendő le.

Sch. F. Budapest. Mintán az atyja az 1879-iki törvény előtt már több mint öt éve Magyarországon lakott s adott fizetelt, legelőszérűbb, ha az atyja is kéri a belügyminiszteről a magyar honosságot, amelyet ilyen körülmények közt meg is kap s akkor ön, mint törvényes fia, atyja honosságát követi. Ön pedig kérje aztán Budapesten az illetékes kimondását, hivalkozással arra, hogy már 11 éve a fővárosban lakik s 8 év óta adott fizet. Legbiztosabban így eszközölheti ki a magyar honosságot és budapesti illetőségét, amelynek alapján folyamodhatik a névgyarapításért.

Bosznia. 1. Törökország vette el Bosznia Magyarországtól 1463. évben. 2. Bosznia a tizedik századtól kezdve 1463-ig tartozott politikailag Magyarországhoz. Ráma (Bosznia) királya címét is azóta viselték a magyar királyok.

L. K. Lúdván. Nem követték el a levélírók megsértését s nem is lehet ellenük ezen a címen büntvadi feljelentést tenni.

M. J. Salgótarján. Minden községre nézve meg van állapítva, hogy területén hány italmérés engedély adható. Az olvasókörök, kaszinók a létesítményen felül is kaphatnak engedélyt korlátlan italmérésre. Hordóról mérhetik a sört, bort és pálinkát, vagy zárt palackokban, ahogy tetszik.

D. M. Z. Egerszeg. Múltotassék a kérdéses tanfolyam iránt egyenesen a párisi egyetemhez fordulni. Ha válaszlevelet csatol vagy megküldi annak értékét, szívesen annak felvilágosítást.

K. P. Legelőszérűbb, ha a Központi Statisztikai Hivatal igazgatóságához fordul, ott talán megtudják mondani, melyik az a budapesti ház, amelynek a legtöbb lakója van. Mi azt hisszük, hogy valamelyik kaszánya lesz.

K. H. Munkács. I. B. nyerte meg a játszmát, mert előbb mondta ki, hogy végzett, semmint A. a kvartot kimondhatta volna. 2. Igen, A. előbb nem mondhatta ki a kvartot, míg B. ki nem játszotta. 3. Az, hogy a talonból mind a kettő felvette a maga kötelező kártyáját, nem változtat a dolgon semmit.

Dr. K. V. Madunich. Sporzon Pál gazdasági tanár könyve: A mezőgazdasági egyszerű és kétfős székely, ára 4 korona. Megkaphatja Lampel R. könyvkereskedésében (VI. Andrássy-ut 21.)

..... s. Komárom. Királynéva csak úgy változtatható át, ha nincs királynéva, szintúgy futóva, toronyra, vagy lóva, ha legalább egy futóva, torony vagy lovasa hiányzik. Több lovasa, futóva, vagy torony nem lehet, mint eredetileg volt.

208.260. sz. előzetes. Múltotassék dr. Kády Károly egyetemi tanár klinikáján megjelenő (VIII. Üldö-ut 26.) ott ingyen megvizsgálják s megmondják, mielő betegségnek a tünetjei azok, amelyek önnél jelentkeztek.

Sz. B. 123. A régi Szikszay-féle étterem konyhamesterénél (VIII. Múzeum-körút 2.), valamint minden nagyobb szálloda és vendéglő főszakácsánál. A tándi kölcsönös megegyezés dolga.

W. J. Jászberény. A betegség nem ragályos, de örökölhető.

Gs. J. Nagyvárád. Debreczenben, Temesvároton, Budapesten, Sopronban, Kolozsvárott vannak ilyen önkéntességi vizsgára előkészítő tanfolyamok. Budapesten Fissinger cs. és kir. ny. százados vezeti az intézetet, mely az V. ker. Nagykorona-utca 13. szám alatt van.

P. L. Budapest. 1. Csak orvosi rendeletre élhet vele s az orvos által megállapítandó adagban. 2. Dr. Kády Károly egy. tanár, VIII., Szentkirályi-utca 13. szám. 3. A szanatórium igazgatóságánál (Budakesz) kaphatja meg.

REGÉNY.

A MI LENGYELÜNK

TÖRTÉNELMI REGÉNY NÉGY SZAKASZBAN

— IRTA: JÓKAI MÓR. —

(16)

A haubieokat a domb alatt fekvő helyiség felé fordíták. Az ágyukat a védő sáncok ellen irányozták.

A szabadesapat trombitásai hangosan harogtatták a riadót.

A diákok kitétek magukért. Tüzmeister akadt közöttük elég. Gránátjaik, miket a megszállt Mocsa ellen röpítettek, találtak és gyújtogattak. Gál Józsi odakiáltott az egyik tüzmeisterre:

— Ne a kálványi tornyot célozgasd, spirító, hanem azt a nagyobbikat!

Es ebben nem volt semmi felekezeti fanatizmus, hanem az volt benne, hogy abban a magasabb toronyban voltak a hadintéző főtisztok, akik onnan kommandirózták a csatát, ott volt kitzve a császári zászló.

A két haubievető mozsár aztán oda lett irányozva a kimagasló torony felé. Amint végre egy tüzökádó gránát belesapott a torony tetejébe s azt meggyújtotta, akkor egyszerre berántották a zászlót s fehér lepedőt tűztek ki helyébe. Az egész dandár megadta magát.

Megtörtént az a hadak történetében páratlanul álló eredmény, hogy egy százas nagyobb, fegyverzetben tökéletesebb hadtest lerakta a fegyvert a támadó ujone-csapat előtt. Csak a lovasága tudta magát keresztülvágni a huszárok és önkéntesek csapatján, hirmondóul.

S amint a mocsai ágyúdörgés megszűnt, az Almás felől csatazaj is elnémult: az ostromzáró sereg onnan is elfutott, Bicskéig meg sem állt, ott hagyta minden ágyuját, hadi tárházait.

Csak délfele, Acsnál növekedett egyre a harci zaj, mind a két fél új meg új hadcsapatokat vetett a küzdőterre, szaporította az ágyúütegeit; ott folyt az öldöklő ütközet egész késő estig. Akkor az ostromló sereg zöme is elfutott, rengeteg zsákmányt hagyva hátra a győztes kezében.

... Vihette most már a véglegény a menyasszonyát Komáromba vigan: — eddig az vitte őt.

IV. Almásy Pál.

Negrotin átadta Kosztolányi honvédezredesnek a csapatja által elfoglalt ágyukat s engedelmet kért tőle, hogy ő maga a kíséretével előre vágthasson Komáromba a vezérek rábizott izenetével.

A parancsnok megírta a haditudósítást a hadvezérhez, Klapkához s annak az átadását is rábizta Negrotinra.

A lengyel gyorsan intézkedett. Gál Józsi bízta a szabadesapat vezetését a tábornok rendelkezése szerint. Aztán felkereste Tihamért, kit könnyű volt neki megtalálni a menyasszonya kocsija mellett.

— Te pedig, pajtás, most siess gyorsan Komáromba a menyasszonyoddal s lásd utána, hogy szállásd kapi; mert amilyen bizonyos, hogy Komárom vára bevehetetlen, olyan valószínű, hogy a házai is bevehetetlenek.

— Oh, én nekem biztos szállásom van Komáromban, ott lakik Dáriósné nagynénem, aki nekem uri háza van ott, mely nem égett le a nagy tűzvészben.

— De hátha az is tele van már katonatisztekkel.

— Olyan nincs. Dáriósné katonatisztet be nem bocsát a házába. Eladó leányai vannak s sajnálja a kauciót.

Ezeket hát előrebecsátva, maga Negrotin az ordinánccal gyors kocogásban megindult Új-Szöny felé.

Jó magasan járt már a nap, mikor a külső erődítmények elé megérkezett. Ott igazolva magát, átbocsátoták a kapun, hogy közelebb jussan a céljához. A monostori erődítményhez érve, az őrségi tiszt utasítja, hogy Klapkát, a főparancsnokot hol találja. Odafenn van a sáncban, tábornoki tisztivel. Mindenütt szemközt jövő nyargalókkal találkozott, akik az Acsnál veredő Schulz tábornokhoz siettek utasításokkal.

Klapka tábornok ott volt a sánc tetején, tisztjeitől körülveve. Ezményi férfiak volt, hollófeke, kerek szakállal, hős lelket hirdető arccal. Tábori látcsóvéval vizsgálta a harcmező látható részét.

Soha jobbkor nem jöhetett volna Negrotin Klapkához, azzal a turai kastélyból küldött vezéri utasítással. A hadparancsnok éppen akkor adta ki azt a rendeletet, hogy rögtön induljon egy ezred huszár az ácsi csataterre, minden huszár mellé hájjon fel a kengyelbe egy gyalog honvéd,

így vágatassanak a harcmezőre: kísérfje őket egy repülő ágyúütegg*)

Negrotin megnevezte magát.

— Jól van, pajtás, mondá a hadvezér. Tudom, hogy mit hoztál. Eppen abban járok, mint a rátóti eszmadia komája sarujában. Olvastam már a hírlapban.

Nevetni lehetett azon.

— Bocsánatot kérek, egyebet is hoztam. Kosztolányi ezredes tudósítását a mocsai csatateréről. Az ellenséges dandár lerakta a fegyvert.

— Ez már irtó szót mondá Klapka, elolvastva a plajbászszal írott jelentést s aztán odább adva a tábornoki tisztjeinek.

— Jól van, pajtás! Neked is nagy részed volt benne. Ide van írva. Isten fizesse meg. Már most eredj oda ahhoz a laffétáéhoz, s üld le magadat a mellé a másik ur mellé. (Ez ugyan germanizmus, de bir jogosultsággal.) Az majd elmondja neked a válaszat a triumvirátusnak.

Negrotin tette, amit parancsoltak. A nagy, huszonnégyfontos várvédő ágyú laffétáján ült egy polgári öltözött férfi, háttal fordulva a látóhatárnak; ráismert a lengyel. Almásy Pál volt ott, a magyar képviselőház elnöke.

A legszebb magyar férfi, akit valaha láttunk. Teljes láb magas termet s a mellett a legszoborszerűbb alak, rokonszenves arccal, nemes arcvonásokkal s amilyen nagy termet, olyan nagy ész és szív: akiben európai műveltség egyesül rajongó honszeretettel.**)

Hogy nem mondhattuk el róla, ki volt ő és miket tett — a hazáért, a szabadságért, nem engedi a multakra vetett fátot.

Neki most nem kellett volna Komáromban lennie; hisz ő a magyar képviselőház elnöke, az pedig most valahol másutt volt. Ez a sok százfeji sárkány; de akinek a szájjában nincsenek fogak.

Almásy Pál felállt az ágyutalpról. Mikor Negrotint közeledni látta, kezét nyujta elé:

— Szervusz, Negrotin pajtás!

— On ismer engem?

— Hogyne ismernélek? Az areképed megjelent litografált mellékletül a Komáromi Lapokban. Azért jó híres embernek lenni.

— A főparancsnok ide utasított önhöz, hogy a vezérek izenetére átvégym a választ.

— Kérlek, tegezz. Hát hiszen elmondhatok neked mindent, amiből a választ összeállíthatod; de itt ezen a helyen ne beszéljünk erről fennhangon; mert ha valaki meghallaná, leválna a fejelet s magyar kard által még sem szeretnék meghaladni. Gyerünk be a városba, a szállásomra; itt úgy sincs semmi lendíteni valónk. Már győztünk.

— Hol van a szállásod? kérdé Negrotin.

— Egy derék, előkelő asszonyságnál, Dáriósnénál.

— Ah! Az éppen névszerint ismerős előttem. Ő hozzá készült magát a menyasszonyával beszállásolni az én védelemem, Lippay Tihamér.

— Azt is ismerem hírből. A turai csatában megsebesült.

— De már a mocsai csatában résztvett, zászlót vitt.

— Annál kellemesebb társaságban leszünk.

S azzal fölkerelkedtek, otthagyták a monostori erődöt. Majd elvélgi a többit Klapka.

A Dunán hajóhid vezetett keresztül. A sziget dobozó hidat lerombolta a nagy tűziveszedelem a mult évben.

Dáriósné asszonyságnak a háza azon félreeső negyedben volt a városnak, amely a tűzvésztilt megszabadult, közelében az épen maradt kálvinista templomnak, s az ő veresföldi tornyának: díszes épület, kidüllo vaskosarakkal az ablakáin. Azok voltak alkalmasak fenszter-parádéra. Fel is használtattak.

Utközben Almásy Pál elmondta az észrevételeit a Negrotin által hozott hármaz-vezéri utasításra, amit már a lapokból ismertek. Kárba vesztett terv az. A három vezér közül kettő már nincs sehol, a harmadik pedig bár ne volna! Perczel Mór összevesztett a kormánylyal a már feladott aradi vár s az abban parancsoló öccse miatt, félrevonult. Mészáros Lázár privatizál, Dembinszky pedig, mint fővezér intézi a rohamos hátrálást Temesvár (egy ellenségől védett erősség) felé. Görgey hadserege D-breczennél csatát veszített az oroszok ellen. Az országgyűlés tagjai futnak, a merre látnak. Arról tehát szó sem lehet, hogy Klapka, dacára a mai diadálnapnak, serege zömével az Alföldre vonuljon. Almásy Pál a szörregi kudarcos ütközet után, látva a romlás bekövetkezését, elmenekült álruhában Komáromig.

— Itt fogsz maradni? kérdé Negrotin.

— Nem maradok; amint nyilik az út, menekülök külföldre.

— Gondold meg. Komárom vára vagy ellenáll a rombadöntésig: hát akkor szépen el leszünk

*) Hat ló volt egy ágyú elő fogva, tűzterek az ágyun, szekerészek a nyeregben. J. M.

**) Nyáry Pál mondta egykor a forradalom napjaiban, egy hazafiakból álló gyülekezetben: „Ha majd minket mind fölakasztanak, ennek az Almásy Pálnak a csontvázat teszik el a múzeumba, hogy lássa az utókör, milyének voltak a hajdani magyarok.” J. M.

temetve; vagy pedig kapitulál s akkor azok, akik a sáncain belül vannak, mind teljes amnesztiát nyernek személyükre és vagyonukra nézve.

— Tégy kivételt. Négy ember nem kaphat semmi körülmény között kegyelmet. A kormányzó, az országgyűlés elnökei és jegyzője, akik a trónvesztés okmányát aláírták. Nekem futnom kell innen.

Tihamér a menyasszonyával és a Katkával akadálytalanul megérkezett a városba.

A mult évben háromnegyedrészen leégett Komárom; ez idő szerint kezdett romjaiból újra emelkedni: az utcákon, házudvarokon gerendákat faragtak az ácsok. A Szent-András tornyai már be voltak tetőzve; de biz a ráctemplom tornya még csupa rom volt.

Volt egy egész épen maradt utca, annak a szegletén díszkedett a Dáriósné asszonyság háza.

Tihamér leszállt a lováról, bekopogtatott az oroszlanfeji koppanccsal, a kocsis kijött, ráismert az urfira, kinyitotta a kaput, bebocsátotta a szekeret, bevezette Tihamér lovát. Aztán előkerült az inas az oszlopok folyosón, lesegítette a kocsirol a hölgyeket s sietett a vendégeket bejelenteni az uraságnak. Visszatérve, ajtót tárt előttük: tessék besétálni.

Dáriósné asszonyság szalonja egészen bécsi divat szerint volt berendezve, kiváló ízléssel, aminő ilyen kis városban elismerést érdemelt.

A családjei nagyságos asszonynak címezték, mert a megboldogult férje királyi táblai asszessor volt. Magas, sovány alak volt, feszes arcvonásokkal, éles, kampós orral. A két kisasszonya tökéletesen hasonlított a mamájához. Büszkeségtől redős volt az areuk.

Dáriósné asszonyság a keztyűs keze hegyét nyujta Tihamérnak, érdes, reszkető hangon szólalva meg.

— Nagyon örülök, édes uramöcsém, a szerencsének. Nekem ugyan elvem tartja katonatisztet nem fogadni el a házamnál; de kegyedre nézve, mint rokonomra, kivételt teszek.

— A mai diadálnap után azonban nagyságos asszonyságom is elismeréssel fog adózni a magyar katonatiszteknek, kik ma éjjel a legnagyobb diadalt vívtak ki.

— Ah! Hát az éjjel háborus világ volt? Mi azt hittük, a szél rázza az ablakokat.

Azzal a lorgonját a szeme elé tartva, odaírányá figyelmét a nagyságos asszony a Tihamérrel együtt belépett nőnemű személyekre.

Tihamér észrevette, hogy azokat be ketl neki mutatni.

— A menyasszonyom: Angyalossy Natália kisasszony.

Dáriósné még hátrább feszítette a fejét, szempilláit összehúzva, mintha azokkal is kisebbre akarná összenyomni a végignézett alakot.

— A magyar tiszturak mind magukkal hordják a menyasszonyaikat, — mondá viperaédes-séggel.

Tihamér javítani akart a helyzetet.

— Komolyan mondom. Menyasszonyom az óhitű püspök unokahuga.

— Ah! Tehát pap hugocskája? Nagyon szép! Natáliának tüzláng lett az arca. Rettenetes hely ez itten!

Rosszabb szállás is van hát még a gányó putrijánál!

Indulattól reszkette csókolt kezét a nagyságos asszonynak, fejfájásról panaszkodva s esedezve, hogy engedje most lefeküdni.

— Két éjjel nem aludt szegényke, mondá Tihamér.

— Ühm. Így van az, mikor menyasszony és véglegény együtt utaznak!

Csupa darázsfülánk.

— Nálam azonban külön lakosztályuk lesz kegyeteknek.

Azzal csemetett a komornának s kiadá a rendeletet.

— Vezesse a kisasszonyt a kék szobába s segítsen a toalettjénél.

A két házikisasszony egy szóra sem méltatta Natáliát.

Most a hátramaradt Katona Katkán akadt meg a szeme az uriaszonynak.

— Hát ez itten?

— Menyasszonyom kísérfje.

— S az a szíjkrakottó hordócska az oldalán?

Kit jelent?

— Markotányosné.

— Az urnó mind a két kezét elszörnyedésre emelte.

— Ha markotányosné, akkor az én házamban meg nem maradhat!

Tihamérben volt annyi gavallérság, hogy védelmére kelt a Katkának.

(Folytatása következik.)

KÜLÖNFELEK.

Végrendelet.

A tárcámban egy hervadt rózsaszál van,
Azt hagyjátok meg a szívem lelt.
Ó adta azt egy ősi éjszakában
És azt hazudta hozzá, hogy szeret.

Farkas Imre.

+ A nagy véletlen. Franciaországban most községi választások vannak, s ezek során esett meg legutóbb egyik délfranciaországi városban a következő mulatságos dolog. A párisi *Figaro* mondja el. Egy kereskedelmi utas megérkezik a városba s ebéd után a városházára téved. Bemegy az udvarba s szivarozva sétál. Akkor látja, hogy egy kivilágított terem felé ösztönözik az emberek. Gépiesen követi őket s megtudja, hogy választási értekezlet van készülődésben. Ugy sem tudja, hogy mivel öle az időt, gondolja, ő is bemegy. Csakhogy az ajtónál megállítja egy éber őr, aki a választói bárcáját kéri.

— Utórlj jövők — te eli az emberünk.
— Akkor sem mehet be.
— Mégis...
— Olvassa ezt a plakátot: „A gyűlésen csak az lehet jelen, aki választó, vagy jelölt”. — Ön nem választó, tehát...
— Ej, hiszen én jelölt vagyok! — veti oda az utazó!

Es erre szabad lett az útja. Csak a nevét mondta meg: Charles Durand.

A teremben leül, szórakozik, egy kicsit unatkozik, de egyszerre majdnem tátva marad a szája, mikor hallja az elnököt:

— Atadom a szót Charles Durand jelölt urnak.
Akár akarja, akár nem, jelentsz ki, az emelvényre s ő ott állott a dobogón, anélkül, hogy tudta volna, mit is mondjon hirtelenében. Végre hogy, hogy nem, elnevette magát. Olyan őszintén, becsületesen nevettek, hogy az egész teremben derültség áradt szét és mindenki tapsolt, annélkül, hogy tudta volna miért. Aztán szöhoz is jutott Durand és néhány hangzatos frázist eresztett meg: Tetszett a népnek, tapsolták. A többi jelölt tiltakozni akart, lehurrogták őket és az értekezlet Durand polgármesteri javára határozatot hozott.

Másnap már kibocsátotta plakátjait s programját kifejti azokon: „Minden törekvéssel oda fogok hatni... a munka... tanulmányaim... stb. stb.”
A megválasztása csaknem bizonyos.

+ Egy ötlet. Anglia legliberálisabb újságja a Daily News. Dickens alapította s persze már réges-régen kinőtt abból a szerény mederből, amiben a hatalmas író csmálta. Százötvenezer példányban jelenik meg, s hatalmas tudatában olyan reformokat is megenged magának, hogy például lóversenyekről és olyan sportokról, amelyek a fogadási kedvet követelik a néphez, egy sor tudósítást se küld. A lapnak most új szerkesztője van, T. P. Ritzoma. Ez az új egy ötlet révén jutott bele ebbe a gyönyörű pozícióba. Egy éjjel a nyomdában valami baja történt a motornak, ami a lap rotációs gépét hajtja s a lap annak a veszedelmének volt kitéve, hogy egyáltalában nem jelenik meg. Másik nyomdába vinni át a formákat, már késő lett volna, a motor pedig macskul megragadta a szöveget. Ebben a válságos helyzetben akadt Ritzomának az az ötlete, hogy lerohant az utcára, a nyomda ablaka elé állította a seprőgép görgőjét és a gép szíjait a rotációs korongjára csapva át megindította az újság nyomását. Egy kicsit később az újság, de megjelent s Ritzoma ura szerkesztő. Az újság tulajdonosai ebből indultak ki, hogy aki így jól tudja találni magát a veszedelemben, az boldog eikormányozza a hajót egyéb zátonyok között is.

+ A modell. Egy piktor remek feji gyermeket pillantott meg az utcán. Újságot árukt a fia, nagy üstökös, cigánybőrű siheder, akinek a dus haja alól gyönyörű fekete szemek csillogtak ki. A vonásai szépek, szöval: éppen aravalló volt a legényke, hogy figura legyen valami képen, amire ilyen utcára dobott gyerek-szépségre volt szüksége a piktorának.
Szöba állott tehát vele s öljajánlott neki három korona napszámot sokkal könnyebb munkáért, mint amilyen az újságírás. Olyan munkáért, amibez tökése kell, ami nem jár rizikóval.... Csak ülni kell hozzá.

A gyerek másnap meg is jelent az atelrben, harmadnap is és esténként kemény három koronákat vitt haza. Nagy pénz. Ebből élt a család s a piktor úgy emlegették otthon, mintha maga az is eni jótétemény lenne. Ebben a szűk világban ilyen szépen és pontosan fizet, meg is becsülték — a szerencsét-

lenek — s ma bőrig lenyirva, megmosakodva állított be a műterembe a suhanc.

A piktor majd hanyattesett.
— Hát veled mi történt?
A fia elmondta, hogy mi.
— Apám azt mondta, hogy ha már ilyen tisztességes keresethez jutottam, hát illik, hogy reudbe-hozzam magamat egy kicsit. Hogy ne jöjjenk egy ide, mint egy ágrózsakadt...
Mire a piktor kidobta.

+ Egy eltemetett város. Alaskában, Észak-amerikának északnyugati nagy földszigetén egy új Pompeji támadt. A Cookinlet-fjord mellett egy vulkán Kana városát egészen eltemette a hamuával és lávájával. A lakosok ugyan idekorán elmenekültek de mindenük elveszett. A városkában a beuszított Alinkit-indiánokon kívül csak halászkö és aranyáskö laktak. A vulkán kitörését nyomon követte földrengés és a tenger medrének kicsoapása, ami leirhatatlan reit-tegést keltett a lakosság közt. A katasztróáról a kanai görög-nemegyesült lelkész adott hírt a világnak. Alaskai-földszigetén különben 7-8 vulkán van, a melyek állandóan működnek, de a Kana mellett lévő hegy eddig még soha nem árukt el gyanus jeleket.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Hegedűs Sándor bankigazgató. Mint értesülünk, a Magyar Leszámloló- és Pénzváltóbank holnapi közgyűlésén Hegedűs Sándor volt kereskedelemügyi minisztert be foglalk választani az igazgatóságba, amelyben minisztersége előtt már helyet foglalt. Arról, hogy Hegedűs Sándor egyéb igazgatósági álsái közül, amelyeket minisztersége előtt betöltött volt, valamelyik másikat is újra ellöglainá, mitsem tudnak.

Eremajánias. Az Országos Iparegyesület építő- és műipari szakosztályának joga van az Iparegyesület által éventikint kiosztásra kerülő érmekre 3-5 iparosi ajánlásba hozni. Gelléri Mór igazgató indítványára a mostani éremkitüntetésre a szakosztály a következő négy iparost öta javaslata: Hildade Lajos asztalos-mesteri, Gerenday A. és fia sirmékkö-gyáros, Székely Imre bronzár-gyáros és Szabó Antal szobrászt.

A Magyar Általános Hitelbank ma délelőtt tartotta XXXIV-ik évi rendes közgyűlését Ribáry Sándor elnökölte alatt. Az igazgatóság részéről előterjesztett je entésből fölmentük a következőket: Az 1901. évi zároméskor 3180001 korona 87 fillér tiszta nyereséget tüntet föl az 1900. évbén elért 3684359 korona 82 fillérrel szemben. A nyereségnek mutatókozó tetemes visszaesést nem valamely különleges veszteség idézte elő, hanem a terácson kedvezőtlen viszonyok, amely az intézet majdnem minden üzletágára visszahatással volt. Az árolyamok csaknem az összes részvényeknél tovább hanyatlottak. A kamat- és jutalék-számla javára szolgáló jövedelmek lényegesen csökkennek s annak a lehetőség, hogy konzorciális üzletek legyenek lebonyolítathók, amelynyben azok részvényekre vonatkoznak, nem állott be. Ezek a körülmények annál sajnálatosabbak, mert ezen a téren az évről-évre óta alig lehet kedvezőbb fordulatot észlelni. Majdnem valamennyi iparvállalat, a melynél az intézet érdekei vannak meg mindig foglalkoztatás hiánya miatt panaszodik s hogy a külföldi verseny a közelmúltban még lehetetlennek tartott mértékben kiélesedett. Mindez, nagyrészt a a múlt évi termésnek a következménye, amely végső eredményében lényegesen alatta maradt a megjelölt becséseknek, továbbá annak tolyománya, hogy az építkezés terén az egész országban pangás állott be. Mindez nagybán hozzájárult a kamatból csökkenéséhez különösen a rövid lejáratú elhelyezésekre nézve: így, a rendelkezésre álló tőkék gyümölcsözötése eljálból kénytelen volt az intézet a 600000000 korona levő váltóiróarádál olyan kamatlábal beérni, amely folyton csökkenne, a legutóbbi napokban 2 és föl százalékra szállt le.

A kamatláb csökkenése másrészt kétségtelenül javára válik valamennyi adósnak. Ez mindenkélfőt a bekeletési értékek és különösen az állampapírosok jelenidejny áremelkedésében nyer kifejezést és következképp abban az irányzatban érvényesül, hogy a kötvényeknél és zálogleveleknél az utóbbi években alkalmazott kamatláb leszállítással. Első sorban álli ez magára az államra nézve, amey joggal így a még fozgalomban levő 4½ százalékos kötvénynek konvertálásához. Epp a legutóbbi napokban, az intézet: ismert üzletbarátaival egyetemben, a törvényhozás jóváhagyására föltételezése mellett az igazgatóság a pénzügyminiszterrel megállapodást létesített, amely szerint mintegy 1050 millió korona 4½ százalékos különböző kategóriába tartozó államadóssági kötvénynek 4 százalékos koronajáradékra való kommentálása van torvebe véve. Ez alkalommal a fozgalomban levő, aranyra szóló kötvények szintén koronáértékre szóló kötvényekkel fognak helyettesíttetni. A lényegében befejezett va uta-rendezésnek és Magyarországi hitelének, amely az évek sora óta a lege-rendesebb nyugati államok hitelével majdnem egyenlő, megfelel, hogy koroná-értékű jelentőségében mint ére-érték, az emeltett államok pénzrendszereivel teljesen egyenlő értékűnek tekintessék. Váltóiróalyamunk alakulása ezt már huzamos idő óta igazolja és az igazgatóság azt a biztos reményt táplála, hogy az előbb em-

lített konverzió-tízetlet az általános érdekeknek és első sorban az állam érdekének megfelelően lesz képes lebonyolítani. Azt a reményt lejezi ki az igazgatóság, hogy egyrészt az olesó kamatláb, másrészt a kül földi viszonyok jobbra fordulása és a monarchia mindkét állam részéről tervezett nagy beruházások nálunk is általános föllendítést fognak okozni a gazdasági téren. Bessámó az igazgatóság a 250 millió 4 százalékos osztrák koronajáradék átvételéről, a fővárosi kölszönről, iparvállala atokról s egyéb üzletágazatok eredményeiről s aztán javasolja, hogy a 3180061 korona 87 fillér tiszta jövedelemből, az alapszabályszerü levonások után, fizessenek ki részvényként 30 koronát, április hónap elsejétől kezdve. A közgyűlés a jelen-tést tudomásul vette s a fölmentést minden irányban megadta. A felügyelő-bizottság tagjait egyhangulag újból megválasztották.

Felolvasás. A Magyar Közgazdasági Társaság március 22-ikén este hat órakor a társaság helyisé-gében (Ferenciek-bazára) ülést tart. Tárgy: Reitzer Gyula előadása: A cukorkérdés és a brüsszeli kon-venció.

A newy-rki tőzsde. Newyorkból jelentik március 18-iki kelettel: Az értéktőzsde szilárdan indult. A spekuláció tartózkodása ellenére az árolyamok tartották magukat, mert több kedvező tényező hatott köze, így különösen a nyugati részekben uralkodó enyhe időjárás, a szénbányászatrák elsimításának reménye és több specialis érték nagy áremelkedése. A többi értékpapírokat azonban ez nagyon befolyá-solta. Zárlat szabálytalan. Részvényfzorgalom 620,000 darab

A Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület igaz-gatóságátánya tegnap tartott ülésén érdekes ügyet tárgyal, mely közérdeklő volta miatt a bővebb ismer-tetést megérdemli. Ugyanis egyik veszprémmegyei bérő 600 darab malaot adott el egy sertéskezes-kődnek, ki azokat 8 vasuti kocsiában Ausztriába kívánta szállítani. A sertések a feladaskor szabályszerűen megvizsgáltatván, egészségeseknek találták és mégis 6 vasutakoci rakomány a feladástól számított hetedik napon azzal érkeztet vissza, hogy sertésveszben betegek s emiatt a határon nem bocsátathók keresztül. A visszaküldött sertésszállítmány megérkezésekor jelen volt Tanka Sándor törvényhatósági állatorvos, aki megállapította, hogy a sertések egészségesek, mit azon körülmény is igazol, hogy a visszaküldött 400 darab sertés közül sem a szállítás alatt sem azóta egy sem hullott el. A történetek folytán a földmivelés-ügyi miniszter az enyngi járás egész területéről be-tíltotta a sertéseknek Ausztriába való szállítását. Ez alapon elhatározta a gazdasági egyesület, hogy fel-terjesztést tesz a miniszterhez az indokolatlan zárlat feloldása miatt s egyben felkéri, hogy hasonló, a gazdaközönségre káros és az egész magyar állat-orvosi kárt dehonesiálól esetek kizárására intézkedést tegyen.

Nemesbaromfiak összehírása. A földmivelésügyi miniszter a folyó év első felében eszközözendő csere-baromfi kiosztásra szükséges himbaromfiak bevásárlásával Hrcblay Emil állattenyésztési előgyelőt bízta meg. A szükséglet 2841 darab langshan és plimnt kakas, 145 darab bronz pulykakakas, 681 darab emdeni gunár és 469 darab pekingi gacsér; összesen tehát 3686 darab nemes himbaromfi. E szükséglet folyó év április végéig szerzendő be. Nevezett fel-ügyelő felkérte a Baromfitenyésztők Országos Egyesületét arra, hogy a bevásárlásoknál segédkezet nyújtson neki. Azok a baromfitenyésztők, akiknek a jelzett fajta eladó himbaromfiak vannak, azokat a fajta, darab és ár megnevezésével a Baromfitenyésztők Országos Egyesülete titkári hivatalában, Budapest, IX. Köz-telek, (Ülő-ut 25.) jelentsek be.

Szösszárak. A kontingens nyersszesz ára Buda-pesten pénzben 89.— korona, áruban 39.50 korona. Bácsban a kontingentárú készáru pénzben 88.20 korona, áruban 88.40 korona.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petró-eum-rakodónál lévő székesfővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1902. évi március 19-én. Készlet 66 darab. Erkezett 577 darab. Összesen 642 darab. Eladottat 500 darab. Maradt 142 darab. Napi árak: 120-150 kilogramm súlyban 100-108 koronáig, 220-280 kilogramm súlyban 112-108 koronáig, 320-380 kigr. súlyban 98-106 k.-ig Öreg nehéz páronkint 400-500 kilós 98-102 koronáig. Malac 72 fillér. Az irányzat vonatott.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, március 19.

A mai fozgalom valamivel énékenbb volt. Fozgalomba került 17,000 métermázsza buza, kezdetben változatlan, zárlat felé néhány fillérrel alacsonyabb árákon.

Rozsban nem volt fozgalom.

Tengeriben szilárd volt az irányzat.

Eladottat:

Buza. Tiszavideki: 200 mm. 79 k. 9 K. 60 f., 100 mm. 79 k. 9 K. 55 f., 100 mm. 78 k. 9 K. 55 f., 300 mm. 78 k. 9 K. 55 f., 100 mm. 77 k. 9 K. 40 f., 400 mm. 77 k. 9 K. malomba, 150 mm. 78 k. 9 K. 30 f.

Mezőturi: 500 mm. 79 k. 9 K. 65 f.

Szentesi: 2000 mm. 77 k. 9 K. 87½ f.

Pestmegyevidéki: 100 mm. 77 k. 9 K. 25 f.

Vérbedi: 2100 mm. 76 k. 9 K. 20 f.

Szévedei: 1000 mm. 76 k. 9 K. 30 f., 700 mm. 75 k. 9 K. 25 f.

Ó-beszi: 2800 mm. 75 k. 9 K. 27½ f.

Ercsi: 150 mm. 74 k. 9 K. 15 f.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Csütörtök, 1902. március hó 20-án.
Tannhäuser
és a wartburgi dalnokverseny.
Regényes opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta Wagner Richard. Fordította id. Ábrányi Kornél.
Személyek:
Hermann Ney D. Bitoról Várady
Erzsébet Diósgyőri Kiss B.
Tannhäuser Burrian Reimar Kornai
Wolfram Takács Vénus Kann M.
Walter Kertész Pásztorfi Wlassák
Kezdet 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. március hó 20-án.
Pogány Gábor.
Dráma 4 felvonásban. Irta Ferenczy Ferenc.
Személyek:
Ozv. Pogány Rákosi Linder Bert Maróthy
Pogány Gábor Császár Kovács Mihályi
Pogány H. Helvey Hollay Körösmeszi
Pogány Anna Török J. Hollayné Boér
Pogány Péter Horváth Pataki Gál
Pogány Péterné Györgyné János Abonyi
Kezdet 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. március hó 20-án.
A svihákok.
Vig operette 3 felv. Zenéjét szerezte Ziehrer C. M.
Magyarosították Föld Aurél és Mérei Adolf.
Személyek:
Gilka, herceg Boross Maltér Frém Doll
Mimi, táncosnő Szelestey Roland Farkas
Blitz Fritz Szikla Anna Bolgár
A feleség Ledócsky Kampel Mátrai
Rodenstein Margó Kampelné Seif
Muggenheim Almási I. Szepi Dalnoky
Kezdet 7 1/2 órakor.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetők: **Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedés** Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut. 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. március hó 20-án.
Délután 3 órakor mérsékelt helyárakkal.
Balaton rege.
Regényes színdarab 4 felv. Irta Herczeg Ferenc.
Zenéjét szerezte Kún László.
Személyek:
A király Fenyvesi A molnárné Gassi
Benigna Csillag Rákayné Rónaszéki
Kinizi Pál Pethes Stropkó Vendrei
Dráfi Kasalicsky Sós Varsányi
Palózi Balassa Lesence Pábian
Pipacs Szerény Gyöngyös Pécsi
Ete:

Kuruc Feja Dávid.
Színmű 4 felvonásban. Irta Fényes Samu.
Személyek:
Feja Dávid Pethes Rákayné Haraszi
Fejáné Hunyady Demeczy Vendrei
Judith Nőgrádi Szenczey István Mátrai
Gábor lantos Góth Csitó Péter Rónaszéki
Esze Tamás Hegedűs Lányi Samu Bihari
Böske Varsányi Caraffa Antonio Fenyvesi
Kezdet 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. március hó 20-án.
Az aranyas.
Operett 3 felvonásban. Irta Harry B. Smith. Zenéjét szerezte Engländer L. Fordította Heltai Jenő.
Személyek:
Pilsen Posa Németh Laura Küry
Mrs. Posa Siposné Fromage Szordahelyi
Roxxy Rocks Harmath Potage Ujvári
Lotta Rocks Sárvári Dolly Kápolnai
J. Offenbach Kovács M. Spencer Hortobágyi
Percy Hegyi Freddi Dezsőfi
Kezdet 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. március hó 20-án.
A szultán birodalma.
Irta és felolvassa: ifj. Hegedűs Sándor.
Kezdet 7 1/2 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. március hó 20-án.
A pártütők.
Vígjáték 3 felvonásban. Irta Kieseludly K.
Hajnalfi László Egressi Tóházi Náday
Elek Dezős Körömsdi Hetényi
Mili Vizvári M. Öregbíró Ujházi
Róza Ligeti J. Biróné Gerő L.
Előadó hadn. Pálfi Nótárius Gabányi
Kezdet 7 órakor.

FŐVÁROSI ORFEUM
Nagymező-utca 17.
(Minden este)
Luna asszony
nagy vig operette, Lincke Pál-tól
Milla Barry mint vendég, Mariot Zeiga,
Christof Károly, Strasser Artur, Bau-
mann Károly, Bauer Róza, Linden
Lisett, Paulot Ilka, Brammer Gyula
Güllepével
és a kitűnő márciusi program.
A télközben reggel 6 óráig Városi Elek előadásokra hangverseny.

Petánovits
METROPOLE-SZÁLLÓJA
A télközben ma
Pongrácz Lajos Kolozsvárról
kitűnő zenekara játszik.

Első budapesti szücs és szőrmeáru raktár
Budapest, Dohány-utca 2.
Ajánlja dús választékban, Collier- és boist
2 forinttól feljebb.
Valódi szücsből 15 forinttól feljebb.
Ugyanott molykár elleni megővő intézet
Schlinger Ferenc,
szücsmester.

Mindenki,
ki jó és jutányos árban tavaszi ruhaszükség-
letét beszerezni óhajtja, forduljon bizalommal
LACKENBACHER J.
férfi- és gyermekruha-áruházához
Muzeum-körút 33.
1 sacco-öltöny gyapjuszövetből frt 8.50, frt 12.-
1 " beszegett angol " 14.-, " 25.-
1 felöltő vagy Raglan-Ulster " 12.-, " 26.-
1 havelock vízhatlan szövetből " 6.-, " 12.-
Gyermekruhák legnagyobb változatokban 2.50 frtól
8 forintig.
Mértékszerűtől öltöny vagy felöltő 14 frtól 30 frtig.
Lackebacher J.
Budapest, Muzeum-körút 33. sz.
Videki megrendelések lelkiszeretesen eszközöztetnek.

Butor-ocassió.
2 gyönyörű háromajtós barokk ebédlő,
1 " négyajtós angol ebédlő,
1 " roccó hálósoba,
1 " világos szecessziós hálósoba
1 aranyozott szalon-berendezés,
1 roccó dílo szalon-berendezés,
valamint selyem-függönyök franciá storkkal, 1 dup
forrási, volánsos női frizura, 1 szecessziós ur-
szoba és dekorált ebédlő-dívanok még a kiállítás
idejéről, 30 ezrelékekkel az előállítás árán alul adtnak el.
Egyben az összes raktáron levő legszebb kivi-
telő szalon-, háló-, ebédlő- és urszoba-berende-
zések, valamint egyes csiszolt és kárpitos-árak a
legújanyasabb árakon kaphatók a így minden butor-
verő érdekében áll fonték helyességéről meggyőződést
szerezni.
Tisztelettel
Sárkány és Schütz
kárpitosok és díszítők
Budapest, VII., Erzsébet-körút 12.
A New-York-kávéházal szemben.
A katalógusunkat és illusztrált leírásunkat
beküldése ellenében bérmentve küldjük.

Veszek
zálogházi célnál
rég arany ezüstárut brili-
ánt és gyémánt árát a
legmagasabb árak mellett
FRIED A.
órák és ékszerész
Kerepest-ut 2. szám.

RÖPTÉBEN
A VILÁG
KÖRÜL.
Díszes kiállítás, érde-
kes ajándék.
Egyesíti a szöveget a
hasznossal.
Kétszázötvenhat
remek képen be-
mutatja a világ szépsé-
gét.
A képek magyarázó szö-
vegét írta:
TIMAR SZANISZLÓ.
Ára díszkötetben
20 korona.
Megrendelhető a
LAMPEL R. féle
(Wodlaner F. és Fial)
cs. és kir. udv. könyv-
kereskedésben
Budapest, Andrássy-út 21.

Gyermekek ruhák, iskolaöltöny
nagyság szerint 4 frttól, Matróz-
öltöny 5 frt, felöltő 6 frt, havel-
lok 5 frt (minden tiszta gyapjú)
Rothberger Jakabnál, cs. és kir.
udvari szállító, Budapest, Váci-
utca 6.

ESKÜVŐI JELENTÉSEKET
elegáns kivitelben és
olcsó árakon szállítanak
KANITZ C. és FIAI
BUDAPEST
BOROTVA UTCA 12.

Nagy rózsakészlet
legszebb és újabb fajokban
100 darab 2 éves, magastörzsű
folyton virágzó 60 forint.
Gillemot Vilmos,
Budapest, II., Trombitás-ut 9.
Árjegyzék kíváncsra bérmentve.
Petraschek Károly Bécsben 11716. számú
„Eljárás
fák impregnálására“
című 1899. január 11-ről kelt magyar szabadalmára
vevők vagy engedélyesek kerestetnek.
Szíves ajánlatok „W. D. 1762“ alatt Mosso
Rudolfhoz Bécs, I. Seilerstrasse 2. intézendők.

Szíves figyelmébe!
Van szerencsém igen becses vetőim szíves tudomására
hozni, hogy
bőr-, viaszkosvászon- és linoleum-
különlegességi gyári raktárain fő-üzlete
továbbra is VI., Váci-körút 1. sz. alatt,
az **ANKER-udvar** mellett léteznek.
Miközben megköszönöm az irányomban eddig is tanúsított
szíves jóindulatát, kérem, hogy nagybecsű bizalmával továbbra
is megtisztelni szíveskedjék s főkép, hogy a címre jól figyeljen
és azt más céggel összetévesztési ne tessek.
Szíves pártfogását kérve, maradtam
kiváló tisztelettel
Neumayer Lipót.
Telefon az összes üzletekben.
FŐ-ÜZLET:
Budapest. VI., Váci-körút 1., ANKER-udvar
mellett.
Telefonszám 9-50. — Villamos-vasúti megállóhely.
FÜZLET:
IV., Bécsi-utca 5. szám. (Telefonszám 458.)
VI., Kerepesi-ut 5., Pannónia-szállóval szemben. (Telefon 330.)

Magyar Általános Hitelbank.
Hirdetmény.
A részvényesek mai napon tartott közgyűlésének határozata
szerint az 1901. évre megállapított osztalék részvényenként
30 koronával fog folyó évi április 1-től kezdve
az 1902. évi május 1-én esedékes 11. számú szelvények beszo-
láltatása ellenében
Budapest: a társaság pénztáránál,
Bécsben: a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für
Handel und Gewerbe című intézetnél,
Berlinben: a Direction der Disconto-Gesellschaft című inté-
zetnél, vagy S. Bleichröder bankháznál,
Fiumében: a Fiumei hitelbank részvénytársaságnál,
Münchenben: a Direction der Disconto-Gesellschaft
című intézetnél az ezen beváltó-helyeken szokásos üzleti órák
alatt kifizetett.
A szelvények hátlapjukon címbélyeggel, vagy pedig aláírással
ellátva, vagy pedig azok számai sorsszám szerint tartalmazó jegy-
zék kiséretében nyújtandók be, a mihez a szükséges nyomtat-
ványok az említett beváltási helyeken ingyen kaphatók.
Budapest, 1902. évi március 19-én.
A Magyar Általános Hitelbank igazgatósága.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Péntek	A hugonották	A bor	Kuruc Feja Dávid	Egy görbe nap	Fifine
Szombat	Onegin	Jó falusiak	A feleség	Az új földesur	Fifine
d. u. Vasárnap este	A denovér	Pogány Gábor	Kuruc Feja Dávid	A falu rossza	Fifine

A ki tavaszi férfi- fiu-, és gyermekruhát

beszerzeni óhajt, saját érdekében kérem előbb ruharaktáramat és különlegességeimet megtekinteni. Jutányos szabott ár. Képes árjegyzék bérmentve.

Neumann M.

cs. és kir. udvari szállító
férfi-, fiu- és gyermekruha-telepe
Budapest, IV., Múzeum-körút 1. sz.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb
PAP, PAP, PAP

1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db	1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db
1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db	1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db
1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db	1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db
1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db	1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db
1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db	1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db
1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db	1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db
1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db	1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db
1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db	1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db
1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db	1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db
1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db	1. sz. székeltálcát vasúgy 8 db

GICHNER JÁNOS

paplan, matrac és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, függöny, vas-
butor stb. nagy raktára
Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
Árjegyzékot kívánok ingyen és bérmentve küldök. Vidéki meg-
rendelések pontosan esztergályozottnak, nem tetsző árak kifizetés-
nek, vagy a pénz visszafizetésnek.

CSÚZ és KÖSZVÉNY

legmakacsabb, sőt idült bántalmak ellen, vala-
mint oly betegségeknél is, kik 10-15 évig szenvedtek
s különféle szereket, sőt gyógyfürdőket
sikertelenül használtak, a

ZOLTÁN-féle KENŐCS

már néhányszor bedörzsölés
után nem csak enyhülést,
hanem gyógyulást eredmé-
nyezett, mit hiteles orvosi
nyilatkozatok és ezer meg
ezer köszönő levél igazol.
E kiváló kenőcs átlag 2
kor. az egyedüli készítő

Zoltán Béla

gyógyszertárban
ő cs. és kir. fensége Józsóf
főherceg udvari szállítója

Budapest, V., Sétány-utca és
Szabadság-tér sarok.

A m. kir. államépítészeti hivatal Deésen.

238/A. 1902. sz.

Hirdetmény.

A nagyméltósága kereskedelemügyi magy. kir. miniszterium az 1902. évi március hó 9-én kelt 2170/II. sz. rendeletével a nagybánya-kolozsvári állami közút 41.740-43.436 km. szakaszán levő úthelyezés helyreállítását 27.598 kor. 37 fillér összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkákat kivételének biztosítása céljából 1902. évi április hó 10-ik napjának d. e. 10 órájára

a deési m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyiával inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt, az engedélyezett költségösszeg 5%-ának megfelelő bántópenz esatolandó.

A szóbanforgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők. Deésen, 1902. évi március hó 16-án.

M. kir. államépítészeti hivatal Deésen.

Megálj!

Senki se mulassza el, hogy az óriási cipő-áruházban lábbeli árut ne vegyen. Megparancsoltam alkal-
mazottaimnak, hogy előállítását áron adják el lábbelimet, hogy tömördek sok munkásaimnak foglalkozást adjak

Női cipő:

Zergebőr, eugos vagy fűzős 3.-
Zergebőr, kegyűbőr-szármal, gombos 3.30
Szevő, lakk-, kegyűbőr, fűzős 3.60
Zergebőr, fekete vagy színes, keresztcsattal 2.20
Laktin, szivalku, selyemcuccos 2.60

Férfi cipő:

Borbűbőr, sima vagy betétes 3.-
Vix, calb, fűzős vagy betétes 3.20
Feltűnő elegáns box calb 3.80
Tiszti cipő, vix calb, elegáns 3.80
Pincér-cipő, alacsony sarok 1.20
Szegényeknek és munkásoknak férfi borbűbőr 2.80

női kerge:

Gyár saját háromemeletes házamban, 80 lakóval, a hol több 100 munkást foglalkoztatok. Konkurencia ki van zárva. Vidéki megrendelésnél olyant küldök, mintha az illető kiválasztotta volna. Árjegyzék több 100 divatos ábrával bérmentve és ingyen. Nem tetszés esetén a cipőt kicserélem v. a pénzt vissza adom.

Agulár Dávid
Budapest, VII., Erzsébet-körút 6 b.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonasorvis (a bécsi és buda-
pesti katonakórházakban), részben magánorvos
tapasztalatát után legmelozebben ajánlható

DR. KAJDACSY,
v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi fő-
orvos

Electrotherapiail rendelő-intézete
IV. Kigó-utca 5. I. em. Klotild-palota

(Áttörőház és HÍR-használat).

A legelhanyagoltabb húgycsőfolyásokat, legu-
lyosabb húgyhólyagbajokat, bujakóros sebeket,
syphilit, az önfertőztetés utóbjait.

Elgyengült férfierőt
az orvosi világ által legujabbban olyannyira fel-
karolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage
vagy Psychrophor

által, magömléseket, nőknél fehérfolyást befec-
kenedés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegsége-
ket, valamint ifjúkori bűnök következtében be-
állott ideg és ennek utókövetkezményeképp létre-
jött hátrgerincbajokat gyógyít a legujabb gyógy-
mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 óráig 4 óráig; este 7-8 óráig.
Nőknek úgy mint férfiaknak külön be- és kijárat.
Külön várótermek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; eset-
leg gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

Szabott
árak.

Telefon
17-19.

Legujabb

Tavaszi felöltő ... 18 kor.-tól
Raglan és Ulatér 30
Egész öltöny ... 26
Gyermeköltöny ... 8
Tiszta gyapjuból.

KOHN HEILMANN és FIAI

cs. és kir. udvari szállítóknál

az „Angol Szabó”-hoz.

Legnagyobb férfi- és
gyermekruha-áruház

IV., Károly-körút 12.

Fiók: (Központi városház)
Károly-körút 30.

Restitutionsfluid
Cs és szab. mosóvíz lovak részére.
1 üveg ára 2 korona 80 fillér. - 40 év óta az udvari állat-
ban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban
használatban van nagyobb munkánál elő- és utóerősi-
től, fizetéseknél, inak, nyeregábról stb., az idom-
tásnál kiváló munkára képesíti a lovakat. Csak a
lenti végjegyzettel valódi. Kapható Austr. - Ma-
gyarországi valamennyi gyógyszerárúháznál és
gyógyszertárakban.

Főraktár: Kővárosi Főorvos János kerületi gyógyszerárúháznál,
Korneuburg, Bécs mellett. Cs és kir. osztr. magyar, román királyi
és bolgár jelekedmi udvari szállító.

Főraktár: Török József gyógyszerárúháznál, Király-utca 12. és
Andrássy-ut 20.

Jobb és megbízhatóbb

magvakat olcsóbban sehol
sem kapni, mint

FÁBIÁN BÉLA

megkereskedésében

Budapest, IX. ker., Üllői-ut 73. szám.

Árjegyzékét kérjük.

A 8919. számú

„Eljárás nyers cukor tisztítására”

c. magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának
értékeltetése céljából magyar géposkolák összekötö-
tést keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyártási
engedélyt ad. - Felvilágosítás nyerhető:

Kalmár J. mérnök

hites szabadalmi ügyvivő irodájában

Budapest, VII. Kerepesi-ut 44. sz.

Az „Athenaeum” irodalmi és nyomdai r.-társulat kiadásában
Budapest, VII., Kerepesi-ut 54., most jelent meg:

MÁTYÁS KIRÁLY

== EMLÉKKÖNYV. ==

A nagy király kolozsvári emlékszoobrának leleplezése alkalmára
szülőváros, Kolozsvár szabad kir. város megbízásából

szekesztette
DR. MÁRKI SÁNDOR.

12 önálló képmelléklettel, 2 térképpel és 135 művészi kivitelű
szövegrajzzal.

Ára pompás diszkótésben 24 korona.

Kapható
a kiadóirólvaland
a mindenk
könyvkereskedésben.

A tanári könyvtárak részére való besze-
résre a vallás- és közoktatásügyi m. kir.
minister ur által 4112/1901. sz. rendelettel
melegen ajánlva.

